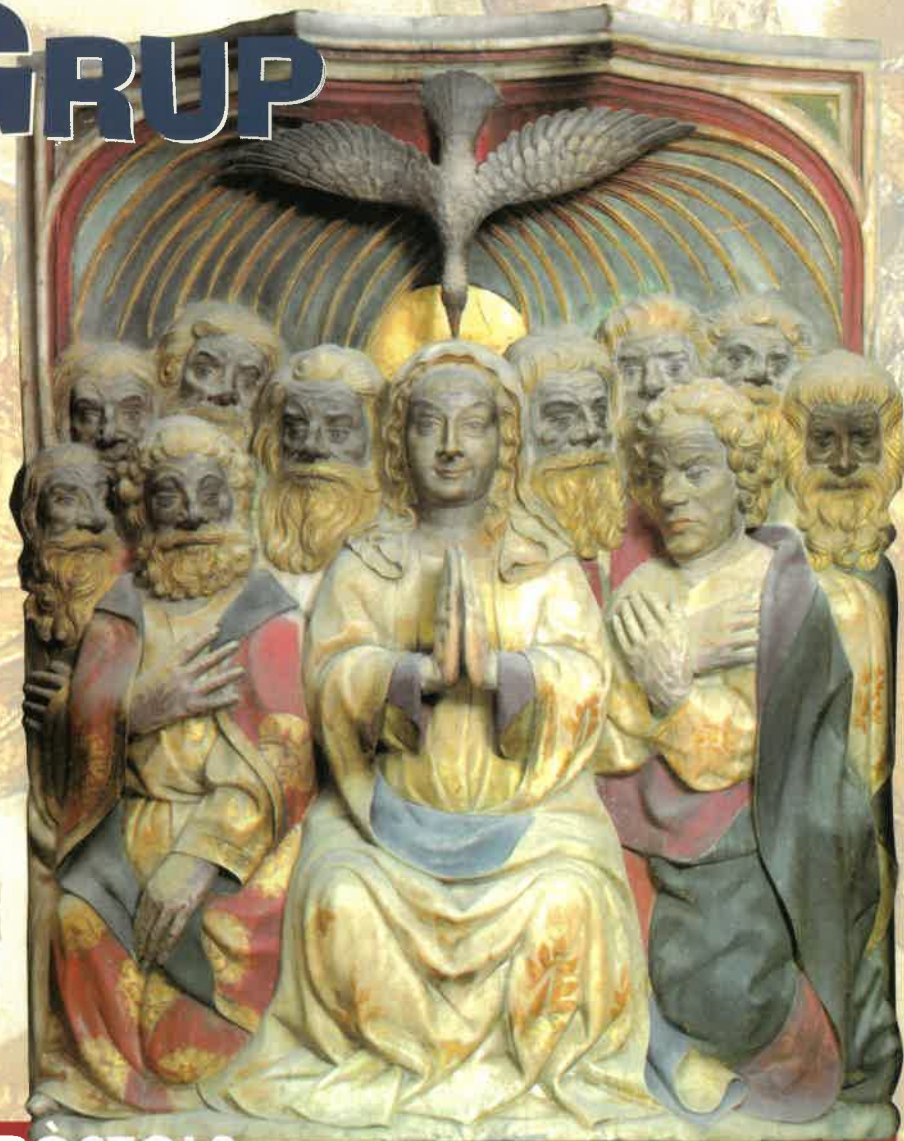

LLEGIR LA BÍBLIA EN GRUP

FETS DELS APOSTOLS

Llegir la Bíblia en grup

FETS DELS APÒSTOLS

Presentació

A l'inici del curs 1998-99, l'Associació Bíblica de Catalunya posava a disposició de les comunitats cristianes interessades en una lectura profitosa de la Paraula de Déu el primer volum de la sèrie «Llegir la Bíblia en grup», dedicat a l'evangeli segons Marc. L'acolliment gairebé entusiasta que ha tingut l'obra ha fet possible que moltes persones de llocs, d'ambients i d'edats ben diferents hagin pogut endinsar-se de manera seriosa en l'evangeli de Marc, per mitjà de l'estudi, de la reflexió, del diàleg, de la pregària. Alguns grups ja existien de feia temps, d'altres han nascut expressament per a treballar amb aquestes fitxes.

Després d'haver constatat la utilitat i la conveniència d'aquests materials i d'haver recollit l'experiència d'un bon nombre de grups, l'equip de treball ha preparat un nou volum de la col·lecció, aquesta vegada sobre el llibre dels Fets dels Apòstols. L'objectiu continua essent el mateix: facilitar una iniciació senzilla i alhora profunda a la Bíblia, per tal d'arribar a una relació personal i comunitària amb la Paraula de Déu que porti a la pregària i a la renovació de la vida.

L'esquema proposat és el mateix que hi havia per a l'evangeli de Marc, i que en les seves línies bàsiques prové d'una experiència cristiana de molts segles. Cada grup la pot fer servir amb llibertat i creativitat, però val la pena de recordar que resulta molt útil de cenyir-se amb fidelitat a la pauta a seguir, i d'anar fent tots els passos en l'ordre indicat. D'aquesta manera és més fàcil de recollir els fruits del treball conjunt i de no deixar de banda cap element important en la lectura de la Bíblia.

També cal tenir present que les fitxes contenen tan sols una petita selecció de textos i que convé de tenir a mà una edició de la Bíblia per completar adequadament les indicacions de les fitxes. La traducció que se segueix és en tot moment la de la BCI (*Bíblia catalana. Traducció interconfessional*), que actualment està editada en diversos formats: estàndard, gran i de butxaca, a més del Nou Testament solt. D'altra banda, també hi ha una edició de la BCI en CD-ROM, que permet d'aprofitar els avantatges de la informàtica per a una localització ràpida de termes i textos.

En una de les resolucions del Concili Provincial Tarraconense es diu que el Concili «encomana a les parròquies i a les altres comunitats eclesials que programin la iniciació del poble de Déu en la lectura espiritual i eclesial de la Sagrada Escriptura» (Resolució 57). Amb la presentació d'aquests nous materials, l'Associació Bíblica de Catalunya vol ajudar a posar en pràctica aquest desig i continuar la tasca que té encomanada de divulgar la Paraula de Déu.

Tan de bo que l'Esperit de Déu, que va baixar sobre els primers cristians el dia de Pentecosta (Ac 2, 1-13), continui present en l'Església i ens vagi guiant cap a una comprensió més plena de la Paraula de Déu.

Grup de divulgació bíblica (GEDIB)
Associació Bíblica de Catalunya

Llegir la Bíblia en grup

EXPLICACIÓ DE LA PAUTA A SEGUIR

Cada tema té tres parts caracteritzades per les lletres *l*, *e* i *m*:

- **La lletra *l* es correspon a "Llegim el text"**, és a dir, el fragment bíblic que us proposem per a ser comentat i treballat en grup. Aquest fragment és imprès en lletra més aviat grossa. El seu final és indicat amb un quadrat. Ocupa una o dues pàgines del quadern.
- **La lletra *e* es correspon a "Entrem dins el text"**. Es tracta del cos central del tema, la part destinada a aclarir el sentit del text, fer-ne la interpretació pròpiament dita. Parlem d'*entrar* dins el text perquè cada fragment bíblic hauria de ser com un parc o jardí amb passeigs i caminals, on fos agradable d'estar-hi i d'anar familiaritzant-se amb les meravelles que conté. Preneu-vos, doncs, el punt 2 del tema com un passeig agradable per dins el text, sempre ric i suggeridor.
- **La lletra *m* es correspon a "Mirem la vida"**. Un cop conegut suficientment el text bíblic, és important d'aproximar-lo a la realitat present i actual. Dient-ho d'una manera un xic sàvia, després de l'exegesi (punt 2) ve l'hermenèutica (punt 3). El text no pot quedar isolat en el passat llunyà. Si el llegim és perquè volem que tingui una significació per a la nostra vida i la nostra fe, inscrites en la fe i la vida de l'Església. Sense aquesta dimensió eclesial, perdriem el marc de la Tradició, que ens ha fet arribar el text i ens l'ajuda a comprendre. Parlem d'una lectura animada per l'Esperit Sant, ja que l'Esperit és qui ens fa "recordar" tot el que Jesús ens ha dit i ens ho fa "entendre" (vegeu Jn 14,26). L'Esperit guia l'Església i cada batejat en la seva lectura de les Escriptures, fa que aquesta lectura s'agermani amb la pregària i el compromís de vida.
- Expressant-ho en termes de l'anomenada "**lectio divina**", l'esquema és aquest:

Lectio	0. Lectura personal prèvia
	1. Llegim el text (en grup)
Meditatio	2. Entrem dins el text
	3. Mirem la vida
Oratio	en la pregària
Contemplatio	en la fe de l'Església
Actio	en el guiatge de l'Esperit

Per tant, els materials que us proposem són el desenvolupament de l'esquema de la "lectio divina" a partir dels mètodes exegètics més actuals i d'acord amb aquella proposició del Concili Tarraconense sobre la lectura espiritual i eclesial del text bíblic (Resolució 57).

Veureu que en cada tema hi ha uns quants **fulls que no són de color blanc**: els corresponents a **2.1 ("Informacions d'interès")**, **2.5 ("Paraules amb ressò")** i **2.6 ("Resseguint la Bíblia")**. Aquestes tres seccions no són imprescindibles. El qui porta el grup les ha de conèixer però el grup pot ometre-les en el seu treball.

D'aquesta manera, **la segona part ("Entrem dins el text") té com una mena d'espina dorsal** que es configura així:

- 2.2. Quin tipus de text comentem?** Aquí s'esbossa breument la qüestió del gènere literari.
- 2.3. Situem el text en el conjunt del llibre.** Aquí col·loquem el text en el context més pròxim. Tanmateix, cal tenir sempre present l'estructura general del llibre, que és editada a part.
- 2.4. Seguim el fil del text.** Analitzar el text de prop vol dir percebre'n les pujades i baixades, les escenes, l'argument que descabdella, els personatges que s'hi mouen, els diàlegs posats en boca dels personatges... D'aquesta manera aconseguim una primera visió de conjunt del text en tant que peça literària i unitat narrativa.
- 2.7. El text ens parla.** És el punt conclusiu de la segona part del tema. Aquí hi ha el resum de l'anàlisi exegètica. El text diu "això". Aquest és el seu "sentit".

Trobarèm, doncs, repeticions entre 2.4 i 2.7 però es tracta de dos punts de vista complementaris: en 2.4 domina l'anàlisi i en 2.7 ho fa la síntesi. De fet, el mètode de la "lectio divina" accentua la tasca d'anar "mastegant" el text bíblic, consolidant allò que es va entenent i fent-ho assimilar de mica en mica.

Remarquem encara **la característica pròpia de les parts 1 i 3**.

- **En la primera part ("Llegim el text")** gairebé tot es deixa al criteri del qui porta el grup. És bo que l'animador tingui preparada una pregària-invocació de l'Esperit (1.1) o bé que l'hagi preparada un membre del grup. En canvi, en 1.3 i 1.4, les preguntes sobre el text i sobre la vida són del tot importants, perquè, si es responen amb profunditat, seran com un caminador per a la resta del treball. Les respostes que es facin aquí són la primera reacció al text llegit i hauran de ser tingudes en compte a les parts 2 (que analitza el text) i 3 (que mira la vida). L'animador n'ha de prendre'n nota amb tota cura.
- D'altra banda, notem que **en la tercera part ("Mirem la vida")** es reprèn allò que s'havia apuntat a la primera, enriquit, naturalment, pel treball fet en l'anàlisi del text. Així, 3.1 es correspon a 1.2. Proponem, en efecte, que es torni a llegir el text i que hi hagi un silenci que prepari la mirada sobre la vida que seguirà. Notem encara la correspondència entre 3.2 i 1.4. Aquí, en 3.2 ("Què ens vol dir el text que hem comentat?") l'accent recau en el pronom *ens*. Si al final de la segona part ens preguntàvem pel sentit del text, ara ens preguntem pel seu significat actual de cara a la nostra vida. De fet, només entendrem del tot allò que ens vol dir el text si cerquem la conversió de cor (3.2), si el passem per la pregària (3.3), si ens col·loquem dins la fe de l'Església (3.4) i si ens deixem interpel·lar, en definitiva, per l'Esperit (3.5). Per tant, la mirada sobre la vida arrenca del text i desemboca en el canvi interior, en la lloança i petició a Déu, en la professió de fe amb tota l'Església i en el seguiment de la veu de l'Esperit. El lema del Concili Tarraconès ("Esperit, què dius a les esglésies?") és la clau de volta de la lectura del text ara i aquí.

Una última remarca. El quadern sencer inclou **nou temes**, un per a cada mes del curs (octubre-juny). Cada tema proposa *un* sol text, perquè es pugui treballar en profunditat. Per això suggerim que s'hi dediquin, almenys, dues sessions. En la primera sessió o reunió del grup es podrien treballar els punts 1 i 2 de la pauta ("Llegim el text" i "Entrem dins el text"), i en la segona sessió el punt 3. Si podeu dedicar tres sessions a cada tema, treballeu en la primera el punt 1 i la meitat del punt 2; en la segona, treballeu l'altra meitat del punt 2; i en la tercera treballeu el punt 3. En qualsevol cas, la figura de l'animador és necessària per a explicar i ampliar els materials proposats amb les aportacions que el grup vagi fent. L'animador ha de prendre nota del que es diu sobretot a propòsit dels punts 1 i 3. A més, les respostes del punt 3 es podrien resumir i passar posteriorment per escrit a tots els participants del grup. Seria una bona manera de *completar* els materials que us oferim.

Aquests materials assoliran el seu objectiu si la pauta o esquema proposat arriba a ser "posseït" pels participants, de manera que el text bíblic (qualsevol text bíblic!) sigui un pou d'aigua fresca que calmi la set de Paraula i nodreixi de vida tot el poble de Déu.

Setembre de 1999.

Grup de divulgació bíblica (GEDIB)
Associació Bíblica de Catalunya

N.B.- Si teniu algun dubte, adreceu-vos al delegat diocesà o bé a l'Associació Bíblica de Catalunya, Pla de Palau, 2, 43003 Tarragona (telèfon 977 23 34 12).

**Associació Bíblica
de Catalunya**

Llegir la Bíblia en grup

PAUTA A SEGUIR

<i>Lectio</i>	0. Lectura personal prèvia (abans de la reunió del grup)
	1. Llegim el text 1.1 Invoquem l'Esperit Sant perquè ens ajudi a entendre el text 1.2 Lectura pausada del text en grup 1.3 Preguntes sobre el text: Què ens sorprèn d'entrada? Què és el que no entenem? 1.4 Preguntes sobre la vida: Aquest text, ¿ens recorda alguna experiència que hàgim viscut?
<i>Meditatio</i>	2. Entrem dins el text 2.1 Informacions d'interès <ul style="list-style-type: none">• geogràfiques• socioreligioses• simbolismes 2.2 Quin tipus de text comentem (poètic, narratiu, didàctic...)? 2.3 Situem el text en el conjunt de l'evangeli 2.4 Seguim el fil del text (escenes, argument, personatges, diàlegs) 2.5 Paraules amb ressò 2.6 Resseguint la Bíblia <ul style="list-style-type: none">• Fets dels Apòstols• Antic Testament• Nou Testament 2.7 El text ens parla: Què hi descobrim?
<i>Oratio</i> <i>Contemplatio</i> <i>Actio</i>	3. Mirem la vida 3.1 Tornem a llegir el text i fem silenci, tenint present allò que vivim personalment i col·lectivament (en l'Església i en la societat) 3.2 Interrogant la nostra vida: Què ens vol dir el text que hem comentat? 3.3 Convidats a pregar 3.4 Units a la fe de l'Església 3.5 Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

Aquest és l'esquema o pauta de cada una de les fitxes. Si feu el treball en dues sessions, podeu dedicar a la primera els punts 1 i 2 i a la segona el 3. Si disposeu de tres sessions, dediqueu al punt 2 la segona meitat de la primera sessió i la segona sessió íntegra.

Si no teniu prou temps per a tot, ometeu els punts 2.1, 2.5 i 2.6.

Fets dels Apòstols

- 1,1-2 Pròleg
1,2-26 Introducció (Jerusalem): ascensió de Jesús i retorn dels apòstols a la ciutat, elecció de Maties

PRIMERA PART: La Paraula es difon a Jerusalem (2,1-8,3)

- A) El naixement de l'Església (2,1-47)
- 2,1-13 Vinguda de l'Esperit Sant a Pentecosta
 - 2,14-41 Discurs de Pere i primers convertits
 - 2,42-47 Vida de la primera comunitat
- B) El creixement de l'Església (3,1-4,31)
- 3,1-10 Guarició d'un invàlid al temple
 - 3,11-26 Discurs de Pere i nous creients
 - 4,1-22 Detenció, interrogatori i llibertat de Pere i Joan
 - 4,23-31 Pregària de la comunitat. Nova vinguda de l'Esperit Sant
- C) La comunitat, presidida pels apòstols (4,32-5,42)
- 4,32-5,16 Vida de la primera comunitat
 - Tot al servei de tots (4,32-37)
 - Posar a prova l'Esperit (5,1-11)
 - Senyals i prodigis (5,12-16)
 - 5,17-42 Persecució dels apòstols: interrogatori, assotament i llibertat
- D) Persecució de l'Església a Jerusalem: mort d'Esteve i dispersió (6,1-8,3)
- 6,1-7 Institució dels set
 - 6,8-15 Detenció d'Esteve
 - 7,1-53 Discurs d'Esteve davant el Sanedrí
 - 7,54-8,1a Mort d'Esteve, apedregat
 - 8,1b-3 Dispersió dels creients de Jerusalem. Saule perseguidor*

SEGONA PART: La Paraula es difon per tot Palestina, Síria i l'Àsia Menor (8,4-15,35)

A) Predicació de Felip i conversió de Saule (Pau) (8,4-9,31)

- 8,4-25 L'evangeli, dut per Felip a Samaria, territori no jueu: l'Esperit baixa invocat per Pere i Joan
- 8,26-40 Baptisme d'un etiop per Felip vora la costa mediterrània
- 9,1-25 Saule (Pau) a Damasc: de perseguidor a predicador
- 9,26-31 Predicació de Saule (Pau) a Jerusalem. L'Església viu en pau

B) Guaricions i predicació de Pere (9,32-11,18)

- 9,32-35 Enees, un paralític, és guarit a Lida
- 9,36-43 Tabita-Dorques és retornada a la vida a Jafa
- 10,1-48 Pere predica a casa de Corneli, un pagà de Cesarea
 - Pere admet que no hi ha diferències entre jueus i pagans (10,1-33)
 - Discurs de Pere (10,34-43)
 - Nova vinguda de l'Esperit Sant i baptisme dels pagans (10,44-48)
- 11,1-18 Pere informa l'església de Jerusalem

C) Les comunitats d'Antioquia i Jerusalem (11,19-12,25)

- 11,19-30 L'església d'Antioquia, formada per jueus i pagans, ajuda la de Jerusalem mitjançant Bernabé i Saule
- 12,1-25 Herodes Agripa persegueix l'església de Jerusalem
 - Mort de Jaume (12,1-2)
 - Empresonament i alliberament prodigiós de Pere (12,3-19)
 - Mort d'Herodes (12,20-23)
 - La Paraula no es detura (12,24-25)

D) Primer viatge missioner i assemblea de Jerusalem (13,1-15,35)

- 13,1-14,28 Primer viatge missioner de Saule-Pau amb Bernabé
 - A Antioquia, elecció dels missioners (13,1-3)
 - Xipre (13,4-12)
 - Antioquia de Pisídia. Discurs de Pau (13,13-52)
 - Icni (14,1-7)
 - Listra. Discurs de Pau i Bernabé (14,8-20)
 - Retorn a Antioquia passant per Derbe i la Pisídia (14,21-28)
- 15,1-35 L'assemblea de Jerusalem
 - Conflicte sobre la circumcisió dels pagans (15,1-5)
 - Discursos de Pere i Jaume (15,6-21)
 - Decret "conciliar" enviat a Antioquia (15,22-35)

Fets dels Apòstols

TERCERA PART: La Paraula es difon per les regions del mar Egeu (15,36-21,14)

A) Segon viatge missioner de Pau amb Siles i Timoteu (15,36-18,22)

- 15,36-16,10 Introducció
 - Pau escull nous missioners: Siles i Timoteu (15,36-16,5)*
 - l'Esperit desvia Pau cap a Europa (16,6-10)
- 16,11-40 Filips
 - Lídia, la primera batejada (16,11-15)
 - Presó de Pau i Siles. Baptisme de l'escarceller (16,16-40)
- 17,1-9 Tessalònica. Avalot contra els missioners
- 17,10-15 Berea
- 17,16-34 Atenes. Discurs de Pau a l'Areòpag
- 18,1-17 Corint. Pau davant el procònsol Gal·lió
- 18,18-22 Retorn a Antioquia passant per Jerusalem

B) Tercer viatge missioner de Pau (18,23-21,14)

- 18,23 Introducció
- 18,24-19,20 Efes
 - Predicació d'Apol·ló (18,24-28)
 - Predicació de Pau i vinguda de l'Esperit Sant (19,1-10)
 - Obres poderoses: guaricions, exorcismes, abandó de la màgia (19,11-20)
- 19,21-21,14 Camí de Pau cap a Jerusalem*
 - Introducció. L'avalot d'Efes (19,21-40)
 - Inici del camí. Pau a Tròada (20,1-12)
 - Milet. Discurs als pastors d'Efes (20,13-38)
 - Tir (21,1-6)
 - Cesarea (21,7-14)

QUARTA PART: La Paraula, des de Jerusalem, arriba a Roma (21,15-28,31)

A) Pau, pres a Jerusalem (21,15-23,22)

- 21,15-26 Introducció
 - Pau arriba a Jerusalem (21,15-16)
 - Pau visita Jaume i fa el ritu de purificació (21,17-26)
- 21,27-22,29 Pau és detingut en el temple
 - Avalot i detenció (21,27-36)
 - Defensa de Pau davant els jueus (21,37-22,21)
 - Pau apel·la a la seva ciutadania romana (22,22-29)
- 22,30-23,22 Pau compareix davant el Sanedrí
 - Violències i conflicte entre fariseus i saduceus (22,30-23,11)
 - Complot contra Pau (23,12-22)

B) Pau, pres a Cesarea (23,23-26,32)

- 23,23-35 Introducció
- 24,1-27 Pau compareix davant de Fèlix
 - Acusació del Sanedrí (24,1-9)
 - Defensa de Pau i ajornament de la causa (24,10-23)
 - Pau amb Fèlix i Drusil·la (24,24-27)
- 25,1-26,32 Pau compareix davant de Festus
 - Acusació del Sanedrí. Pau apel·la al Cèsar (25,1-12)
 - Festus exposa el cas de Pau (25,13-27)
 - Defensa de Pau davant d'Agripa, Festus i Berenice (26,1-32)

C) Viatge de Pau, pres, a Roma (27,1-28,16)

- 27,1-12 Començament del viatge
- 27,13-26 La tempesta
- 27,27-44 El naufragi
- 28,1-10 Pau a l'illa de Malta
- 28,11-16 De Malta a Roma. Pau, en llibertat vigilada.

D) Estada de Pau a Roma (28,17-31)

- 28,17-29 Pau es troba amb els jueus
- 28,30-31 Pau rep jueus i pagans

* Les seccions assenyalades amb asterisc tenen una funció d'enllaç entre dues seccions del llibre. Són textos-frontissa.

Llibres de la Bíblia (ordre alfabètic)

Antic Testament

Ab	Abdies
Ag	Ageu
Am	Amós
Ba	Baruc
Coh	Cohèlet (Eclesiastès)
1Cr	Primer llibre de les Cròniques
2Cr	Segon llibre de les Cròniques
Ct	Càntic dels Càntics
Dn	Daniel
Dngr	Fragments grecs del llibre de Daniel
Dt	Deuteronomi
Epjr	Carta o Epístola de Jeremies
Esd	Esdres
Est	Ester
Estgr	Ester (versió grega)
Ex	Èxode
Ez	Ezequiel
Gn	Gènesi
Ha	Habacuc
Is	Isaïes
Jdt	Judit
Jb	Job
Jl	Joel
Jo	Jonàs
Jr	Jeremies
Js	Josué
Jt	Jutges
Lm	Lamentacions
Lv	Levític
1Ma	Primer llibre dels Macabeus
2Ma	Segon llibre dels Macabeus
Mi	Miquees
Ml	Malaquies
Na	Nahum
Ne	Nehemies
Nm	Nombres
Os	Osees
Pr	Proverbis
1Re	Primer llibre dels Reis
2Re	Segon llibre dels Reis

Rt	Rut
1Sa	Primer llibre de Samuel
2Sa	Segon llibre de Samuel
Sl	Salms
So	Sofonies
Sir	Siràcida (Eclesiàstic)
Sv	Saviesa
Tb	Tobit
Za	Zacaries

Nou Testament

Ac	Fets o Actes dels Apòstols
Ap	Apocalipsi
1Co	Primera carta als Corintis
2Co	Segona carta als Corintis
Col	Carta als Colossencs
Ef	Carta als Efesins
Fl	Carta als Filipencs
Flm	Carta a Filèmon
Ga	Carta als Gàlates
He	Carta als Hebreus
Jm	Carta de Jaume
Jn	Evangelí segons Joan
1Jn	Primera carta de Joan
2Jn	Segona carta de Joan
3Jn	Tercera carta de Joan
Jud	Carta de Judes
Lc	Evangelí segons Lluc
Mc	Evangelí segons Marc
Mt	Evangelí segons Mateu
1Pe	Primera carta de Pere
2Pe	Segona carta de Pere
Rm	Carta als Romans
1Te	Primera carta als Tessalonicencs
2Te	Segona carta als Tessalonicencs
1Tm	Primera carta a Timoteu
2Tm	Segona carta a Timoteu
Tt	Carta a Titus

Llibres de la Bíblia (ordre de col·locació)

Antic Testament

Pentateuc

Gn	Gènesi
Ex	Èxode
Lv	Levític
Nm	Nombres
Dt	Deuteronomi

Profetes

Js	Josué
Jt	Jutges
1Sa	Primer llibre de Samuel
2Sa	Segon llibre de Samuel
1Re	Primer llibre dels Reis
2Re	Segon llibre dels Reis
Is	Isaïes
Jr	Jeremies
Ez	Ezequiel
Os	Osees
Jl	Joel
Am	Amós
Ab	Abdies
Jo	Jonàs
Mi	Miquees
Na	Nahum
Ha	Habacuc
So	Sofonies
Ag	Ageu
Za	Zacaries
Ml	Malaquies

Escrits

Sl	Salms
Jb	Job
Pr	Proverbis
Rt	Rut
Ct	Càntic dels Càntics
Coh	Cohèlet (Eclesiastès)
Lm	Lamentacions
Est	Ester
Dn	Daniel
Esd	Esdres
Ne	Nehemies

1Cr	Primer llibre de les Cròniques
2Cr	Segon llibre de les Cròniques

Llibres deuterocanònics

Estgr	Ester (versió grega)
Jdt	Judit
Tb	Tobit
1Ma	Primer llibre dels Macabeus
2Ma	Segon llibre dels Macabeus
Sv	Saviesa
Sir	Siràcida (Eclesiàstic)
Ba	Baruc
Epjr	Carta o Epístola de Jeremies
Dngr	Fragments grecs del llibre de Daniel

Nou Testament

Mt	Evangelí segons Mateu
Mc	Evangelí segons Marc
Lc	Evangelí segons Lluc
Jn	Evangelí segons Joan
Ac	Fets o Actes dels Apòstols
Rm	Carta als Romans
1Co	Primera carta als Corintis
2Co	Segona carta als Corintis
Ga	Carta als Gàlates
Ef	Carta als Efesis
Fl	Carta als Filipencs
Col	Carta als Colossencs
1Te	Primera carta als Tessalonicencs
2Te	Segona carta als Tessalonicencs
1Tm	Primera carta a Timoteu
2Tm	Segona carta a Timoteu
Ti	Carta a Titus
Fm	Carta a Filèmon
He	Carta als Hebreus
Jm	Carta de Jaume
1Pe	Primera carta de Pere
2Pe	Segona carta de Pere
1Jn	Primera carta de Joan
2Jn	Segona carta de Joan
3Jn	Tercera carta de Joan
Jud	Carta de Judes
Ap	Apocalipsi

LA VINGUDA DE L'ESPERIT SANT

(Ac 2, 1-13)

¹ Quan va arribar la diada de Pentecosta, es trobaven reunits tots junts. ² De sobte, com si es girés una ventada impetuosa, se sentí del cel una remor que omplí tota la casa on es trobaven asseguts. ³ Llavors se'ls van aparèixer unes llengües com de foc, que es distribuïen i es posaven sobre cada un d'ells. ⁴ Tots van quedar plens de l'Esperit Sant i començaren a parlar en diverses llengües, tal com

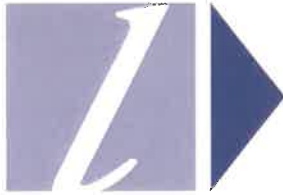
l'Esperit els concedia d'expressar-se.

⁵ Residien a Jerusalem jueus piadosos provinents de totes les nacions que hi ha sota el cel. ⁶ Quan se sentí aquella remor, la gent s'aplegà i van quedar desconcertats, perquè cadascú els sentia parlar en la seva pròpia llengua. ⁷ Sorpresos i meravellats, deien:

— No són galileus, tots aquests que parlen? ⁸ Doncs com és que cada un de nosaltres els sentim en la nostra llengua materna? ⁹ Parts, medes i elamites, habitants de Mesopotàmia, de Judea i de Capadòcia, del Pont i de l'Àsia, ¹⁰ de Frígia i de Pamfília, d'Egipte i de les regions de Líbia tocant a Cirene, i els qui han vingut de

La Pentecosta. Icona de Teòfanos de Creta (segle XVI). Monestir de Stavronikita (Mont Athos).

Roma, ¹¹ tots, tant jueus com prosèlits, cretencs i àrabs, els sentim proclamar en les nostres pròpies llengües les grandeses de Déu.

¹² Sorpresos i desconcertats, es deien els uns als altres:

— Què vol dir tot això?

¹³ Però d'altres, rient-se'n, deien:

— És que el vi els ha pujat al cap! ■

**2 ENTREM
DINS EL
TEXT**

El cenacle, on la tradició cristiana ha situat els fets de la Pentecosta. Jerusalem.

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

La sala de la casa on els deixebles es trobaven reunits el dia de Pentecosta, és actualment una sala d'estil gòtic reconstruïda en temps dels croats. S'hi conserva un capitell on hi ha esculpida la figura d'un pelicà, una de les representacions més antigues de Jesús-Eucaristia, que dona la vida per nosaltres. Anteriorment, la sala havia estat usada com a mesquita. Segons una tradició jueva aquest és l'indret on David va ser enterrat. La tradició cristiana ha situat la diada de Pentecosta en el cenacle, el mateix lloc on Jesús hauria instituit l'Eucaristia: «una sala gran, dalt la casa, parada amb estores i coixins» (Mc 14,15; Lc 22,12), la mateixa sala on es reuniren els apòstols, després de l'Ascensió del Senyor (Ac 1,13). Les dimensions de la sala original havien de ser considerables: segons Ac 1,15, s'hi aplegaven unes cent vint persones.

El text presenta una llista de «nacions que hi ha sota el cel» (v. 5), de les quals provenen els jueus aplegats a Jerusalem amb motiu de la Pentecosta. Aquesta descripció de nacions, feta des de Jerusalem, comença a orient (parts, medes i elamites, situats a l'actual Iran), continua per Mesopotàmia (l'actual Iraq) i Judea (tot el país dels jueus) i inclou regions situades a l'Àsia Menor, al nord (Capadòcia, Pont, Àsia, Frígia i Pamfília, actualment territori turc). Des-

prés ve occident, és a dir, la costa mediterrània meridional (Egipte i Cirene-Líbia) per acabar a la capital de l'imperi: Roma. Des de Roma es pot imaginar un camí de retorn a Jerusalem, passant per l'illa de Creta i acabant al sud de Palestina (els àrabs). La llista representa la totalitat del món conegut tant de fora com de dins l'imperi romà. Compareu aquests territoris amb la taula dels pobles (Gn 10).

Moisès rebent les taules de la Llei. Pintura de Marc Chagall (1887-1985). Basilea.

En temps de Jesús, els jueus associaven la festa de Pentecosta amb la donació de la Llei a Moisès i amb l'aliança del Sinai.

Socioreligioses

La vinguda de l'Esperit Sant s'esdevé durant la festa jueva de Pentecosta (o de les Setmanes o de la Sega: Ex 34,22; Lv 23,15-21; Nm 28,26-31; Dt 16,9-11; Tb 2,1), celebrada cinquanta dies després de Pasqua. Pentecosta era una de les festes, a més de la de Pasqua i la dels Tabernacles (a la tardor), en què els jueus tenien per costum de pelegrinar a Jerusalem. En temps de Jesús, s'associava a aquesta festa la donació de la Llei a Moisès al Sinai i l'aliança de Déu amb el seu poble d'Israel (vegeu Ex 19,16-20). Un escrit jueu contemporani de Jesús ho comenta així: «Com que Déu no té boca va decidir que prodigiosament es produís en l'aire un so invisible, una exhalació articulada en paraules que, transformant l'aire en foc, esdevinguessin flames; alhora va fer ressonar una veu tan potent que l'escoltaven igual els qui eren lluny com els qui eren a prop... Una veu ressonava al mig del foc que baixava del cel i s'articulava en el dialecte habitual dels oients.»

Els Fets dels Apòstols diuen que a Jerusalem hi havia «tant jueus com prosèlits» (v. 11). El terme prosèlit s'aplica als no jueus que s'han convertit al judaisme (acceptant de ser circumcidats) o bé que observaven algunes pràctiques i l'estil de viure de la religió jueva.

Simbolismes

La vinguda de l'Esperit Sant es descriu amb signes sensibles: ventada impetuosa, remor, llengües com de foc. Ens trobem a l'inici del món, en una nova creació. També al començament, «l'Esperit de Déu planava sobres les aigües» (Gn 1,2).

D'altra banda, es diu que els deixebles comencen a parlar en diverses llengües. Pentecosta és el contrari de Babel. Aquest és un projecte fracassat: la torre que havia d'arribar al cel queda mig acabada i els homes s'han de dispersar (Gn 11,1-9). Pentecosta és un projecte reeixit: l'Església és construïda per l'Esperit com un tot harmònic.

El relat acaba amb la burla d'alguns que pensen que els deixebles actuen així perquè han begut. De fet, el vi, en tot l'àmbit mediterrani, és símbol de confraternitat humana festiva; té també un sentit místic: la relació amb Déu és una riquesa espiritual fora del comú. Als qui confonen el goig de l'Esperit amb un estat d'embraguesa se'ls podria recordar allò que llegim en Ef 5,18: «No us embriagueu de vi, que això porta a la perdició: ompliu-vos més aviat de l'Esperit.»

*La Torre de Babel. Pintura de Bruegel el Vell (1525-1569).
Museu d'Història de l'Art. Munic.
Pentecosta, al contrari de Babel, és un projecte reeixit:
l'Església és construïda per l'Esperit.*

2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

1,1-2	Pròleg
1,2-26	Introducció: ascensió de Jesús i retorn dels apòstols a la ciutat, elecció de Maties
2,1-47	El naixement de l'Església <ul style="list-style-type: none">– Vinguda de l'Esperit Sant (2,1-13)– Discurs de Pere (2,14-41)– Vida de la primera comunitat (2,42-47)

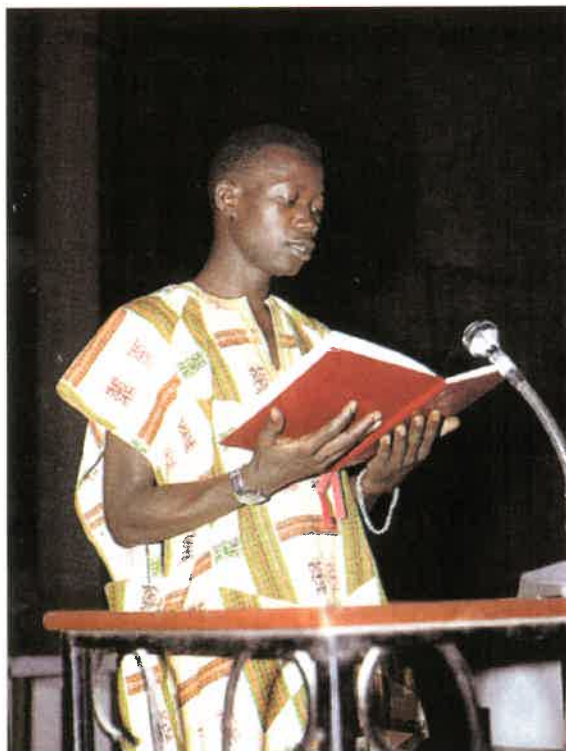
L'episodi de la vinguda de l'Esperit Sant inicia la vida de la comunitat a Jerusalem i, per tant, és el naixement de l'Església. Ara comença el testimoni dels apòstols, amb la proclamació pública de les meravelles de Déu. En primer lloc, l'anunci de la resurrecció de Jesús i el seu enaltiment a la dreta del Pare. Així s'expressa Pere en el seu discurs (vegeu Ac 2,32-33). L'Església neix i va forjant la seva vida d'unió i de servei.

El dia de Pentecosta, amb la irrupció de l'Esperit Sant, la promesa esdevé realitat. Els deixebles són batejats per l'Esperit i dotats d'una força que els empeny a ser testimonis del resuscitat arreu del món.

Els qui reben l'Esperit proclamen, amb diverses llengües, les grandeses de Déu.

2.2. Quin tipus de text comentem?

L'element principal en l'episodi que llegim és el teofànic. Una teofania és una manifestació extraordinària de Déu, en la qual aquest es comunica amb els homes. Aquí Déu es revela enviant el seu Esperit. Els fenòmens extraordinaris són perceptibles a l'oïda (ventada, remor) i a la vista (aparició de llengües com de foc). La conseqüència immediata és que els qui reben l'Esperit comencen a parlar diverses llengües, i així es fan entendre de tots els presents. D'aquesta manera la gent sent proclamar les grandeses de Déu amb tota claredat.

2.4. Seguim el fil del text

Jesús, abans de ser endut al cel, demana als deixebles que no s'allunyïn de Jerusalem. Han d'esperar aquell que el Pare ha promès. Seran batejats amb l'Esperit Sant i revestits d'una força que els farà testimonis del ressuscitat, des de Jerusalem fins a l'extrem de la terra.

És així que el dia de Pentecosta —cinquanta dies després de Pasqua— es troben reunits «tots junts». És la comunitat de seguidors i seguidores de Jesús, en actitud d'espera i d'esperança. Llavors, l'Esperit irromp de forma sobtada i sensible. Una remor omple tota la casa; fins i tot se sent de fora estant. El so prové del cel, té un origen que no és humà. Aquell que el Pare havia promès, l'Esperit Sant, davalla i omple cadascun dels presents, sense excloure ningú: tots queden plens de l'Esperit Sant. L'Esperit que és foc, transforma a l'instant els qui el reben: els qui no deien res comencen a parlar i a fer-se entendre. En efecte, jueus provinents d'arreu del món els entenen a la perfecció, cadascú en la seva pròpia llengua, en la llengua del país d'origen. Poc importa si els qui han rebut l'Esperit són jueus de Galilea i parlen arameu: la diversitat de llengües no és cap obstacle.

Totes les nacions de la terra són representades a Jerusalem aquell dia, són gent vinguda dels qua-

tre punts de l'horitzó (est-nord-oest-sud) que s'han trobat a la ciutat on Déu ha obrat la gran meravella: la resurrecció de Jesucrist, el seu Fill. Alguns entenen que han passat coses extraordinàries. Altres, incapaços de superar la pròpia immediatesa, atribueixen tot aquell esclat als efectes del vi.

L'explicació la donarà Pere, parlant en nom dels apòstols, en el discurs que seguirà: ha arribat el dia en què l'Esperit encengui la terra i tothom conegui que Déu ha ressuscitat Jesús.

Inici del llibre dels Fets dels Apòstols. Bíblia de Carles V de França (segle XIV). Catedral de Girona. Després que Jesús és endut al cel, els deixebles esperen ser batejats amb l'Esperit Sant.

e 2.5. Paraules amb ressò

Esperit Sant

Déu, el Pare, envia el seu Esperit al món i per això parlem d'Esperit Sant. La santedat de Déu és font de vida, de fecunditat i creixement: allò que Déu ha creat és bo perquè la seva Paraula dona consistència a les coses i el seu Esperit els infon vida. L'Esperit és el gran do de Déu, el Pare, que Jesús, el Fill, envia als deixebles. Jesús, que té l'Esperit en plenitud, vol que aquest impuls amb força l'Església, fent-la néixer i fent-la créixer. L'Esperit acompanya cada batejat i és un mestre que ensenya a posar en pràctica l'evangeli de Jesús ressuscitat, el qual és enmig nostre (no lluny de nosaltres!). Així cada batejat esdevé un testimoni de Jesús i de la bona nova. L'Esperit és constructor de l'Església, rica en serveis i dons de l'Esperit, tota ella llançada a anunciar l'evangeli guiada per l'Esperit de Déu.

Parlar en diverses llengües

El fet de parlar llengües (glossolàlia) era freqüent entre els primers cristians i era viscut com un do de l'Esperit (1Co 12,10; 13,8; 14,5). Aquí, a Pentecosta, són jueus galileus els qui reben l'Esperit i parlen en llengües, però més endavant (Ac 10,46; 19,6) seran no jueus el qui hi parlaran quan, sobre ells també, davallí l'Esperit. Tanmateix, el fet més important no és parlar en llengües sinó la profecia, és a dir, comunicar el voler de Déu i viure d'acord amb l'evangeli. Aquest és el llenguatge de l'Esperit. Per això cal remarcar que la vinguda de l'Esperit Sant restableix la unitat de llenguatge, per-

duda a Babel (Gn 11,1-9). Allí la diversitat de llengües i la confusió que generà fou la conseqüència de l'orgull humà que es volia fer un projecte al marge de Déu. Ara, amb la vinguda de l'Esperit Sant, Déu atorga als homes un llenguatge —el de l'Esperit— que pot ser entès per tothom, parli la llengua que parli.

L'evangeli segons Lluc també recull aquesta idea, posada en boca de Maria: «El Totpoderós obra en mi meravelles» (Lc 1,49). Ara s'ha arribat a la plenitud dels temps (Mc 1,14-15) i el disseny de Déu i les seves promeses es realitzen plenament en la resurrecció de Crist. Ja ho diu el Salm: «No abandonaràs la meua vida enmig dels morts ni deixaràs que el teu sant es corrompi» (Sl 16,10, citat en Ac 2,27).

Les grande de Déu

*Pintura mural del segle XII de l'església de sant Joan de Bellcaire (Baix Empordà). Museu diocesà de Girona.
L'Esperit és el do de Déu als deixebles.*

2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

En Ac 4,31 trobem una segona baixada de l'Esperit a la comunitat de Jerusalem reunida. Ac 8,14-17 explica que també els samaritans reberen l'Esperit Sant. Més endavant, se'ns diu que l'Esperit vingué sobre els pagans. Durant el discurs de Pere a casa de Corneli «l'Esperit Sant va baixar sobre tots els qui escoltaven la seva predicació» (Ac 10,44). Pere reconegué en aquest fet el dret dels pagans a rebre el baptisme sense haver de practicar les normes de la religió jueva. Semblantment, en el cas de Pau, amb ocasió de batejar a Efes uns antics deixebles, en imposar-los les mans «vingué damunt d'ells l'Esperit Sant. Es posaren a parlar en llengües i profetitzaven» (Ac 19,6). En la resta del llibre dels Fets, observem l'Esperit present en la tasca missionera de la primera comunitat. L'Esperit guia la difusió de la Paraula fins que arriba a Roma.

Antic Testament

L'Esperit de Déu és present en l'acte creador de Déu (Gn 1,2). És present també en personatges importants de la història d'Israel: Samsó (Jt 13,25); Saül (1Sa 10,5.10); David (1Sa 16,13-14; 2Sa

23,2). Aquest és igualment el cas dels profetes (Ez 2,2; 3,12; Mi 3,8). S'anuncia, d'altra banda, que l'Esperit reposarà sobre el Messies esperat (Is 11,2; 42,1) i que serà abocat sobre tot el poble (Is 44,3; 59,21; Ez 39,29; Jl 3,1-5). L'acció vivificant de l'Esperit sobre el poble és descrita amb la imatge d'uns ossos ressecs que reviu (Ez 37,1-14). D'aquests textos, el que millor explica i actualitza la vinguda de l'Esperit és Jl 3,1-5, citat en Ac 2,17-21.

Nou Testament

La carta als Efesis fa una interpretació cristiana del Salm 68 i el refereix a Jesús que ha ressuscitat i pujat al cel (Ef 4,8), des d'on ofereix als homes el do de l'Esperit per tal que l'Església sigui edificada. En l'evangeli segons Joan, Jesús mateix és presentat alenant el seu Esperit sobre els deixebles el dia de Pasqua (Jn 20,22). La donació de l'Esperit és seguida de l'enviament dels deixebles (Jn 20,21) amb la missió de perdonar els pecats (Jn 20,23). Probablement també es parla del do de l'Esperit en el moment de la mort de Jesús: «Quan Jesús hagué pres el vinagre, va dir: Tot s'ha complert. Llavors inclinà el cap i va lliurar l'esperit» (Jn 19,30). La sang i l'aigua que brollen del costat de Jesús són signe igualment del do de l'Esperit: els sagraments de l'aigua (baptisme) i de la sang (eucaristia) ens uneixen a Jesús crucificat i glorificat.

2.7. El text ens parla

L'Esperit arriba quan els germans es troben reunits, esperant que es compleixin les promeses. Els Dotze, amb Pere com a portantveu, i Maties, l'escollit recentment, acompanyats dels altres deixebles, homes i dones, preguen reclosos dins la casa. De sobte, l'Esperit irromp, obre i desclou, és vent i foc, dóna paraula i paraules. Ha arribat l'hora de l'anunci, l'hora de baixar a la plaça, de sortir fora i de proclamar als quatre vents les grandeses de Déu.

Però, qui els escoltarà? L'Esperit aplega jueus d'arreu de la terra encuriosits per aquella remor fora del comú. Aviat, la curiositat es torna sorpresa: allí no hi ha dificultat per a comprendre i ser comprès, les llengües es barregen sense caos ni confusió. Esclata la meravella de Pentecosta. No hi ha barreres ni obstacles. És el miracle del diàleg i de la comprensió, de les llengües diverses que ara són pont entre uns i altres. Allò que divideix és ara allò que uneix. La dificultat de Babel ha quedat esborrada pel llenguatge de l'Esperit. Tots parlen des de la concòrdia i l'amistat, no des de la desconfiança ni de la por. El Déu de la pau i de l'entesa és lloat perquè comença a ser possible el projecte d'una humanitat nova: l'Església neix.

Ben aviat, Pere explicarà les meravelles i la meravella que Déu ha obrat: Jesús de Natzaret, home ple de l'Esperit, ha estat ressuscitat i Déu l'ha fet Senyor i Messies. En la seva resurrecció la vida triomfa per damunt de la mort i la confusió. Per això l'Església neix com a ambaixadora de la vida i de la claredat de l'evangeli.

El contrapunt dels qui volen aigualir el que ha passat representa una vida sense il·lusió, incapaç de meravellar-se. Res, però, no ofega el do de l'Esperit. Pere, testimoni del ressuscitat, parlarà i molts respondran plens d'esperança.

Vinguda de l'Esperit Sant. Fragment del retaule del castell de Solivella (Conca de Barberà). Segle xv. Museu diocesà de Tarragona.

3 MIREM LA VIDA

Trobada interreligiosa de pregària per la pau a Assís, l'any 1986.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- Molts estan segurs de les seves pròpies forces i possibilitats. La vida és, per a aquests, un combat on guanya el més fort o el qui està més preparat o el qui té més sort. Mirades així les coses, necessitem el do de l'Esperit? La vida, és un esforç titànic al marge de Déu?
- Molts se senten fràgils i sense recursos. Han viscut de prop la malaltia, el patiment, el fracàs, el rebuig, i s'han convertit en persones sense esperança. Com podem escoltar l'Esperit que convida a recobrar les forces i recuperar l'esperança, a trobar la pau i a donar-nos als altres?
- L'Esperit no coneix fronteres ni races ni ètnies ni religions. ¿Descobrim que és present en les vides de tantes persones que busquen el bé, creients i no creients?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Fem una pregària espontània o entonem un cant invocant l'Esperit Sant.
- Recitem pausadament la seqüència de Pentecosta o bé el salm 104.

3.4. Units a la fe de l'Església

Creiem que rebem el do de l'Esperit a través dels sacraments de l'Església. L'Esperit ens fa fills de Déu i ens fa cridar Abba, Pare. Cada diumenge en l'eucaristia, la comunitat recita el Credo, el Símbol de la fe, i referma la seva fe en la Santa Trinitat. L'Esperit, com el Pare i el Fill, rep la lloança de l'Església, ja que culmina l'acció de Crist fent santes totes les coses. El cel és la pàtria que esperem, i l'Esperit és la penyora d'allò que desitgem rebre.

En el Credo o professió de fe diem: «Crec en l'Esperit Sant, que és Senyor i infon la vida».

L'Esperit és present en el món i en l'Església. Escriu sant Agustí: «Que aquella minúscula Església parlés totes les llengües de tots els homes, què significava sinó que aquesta gran Església parla les llengües de tots els homes des de la sortida del sol fins a la posta? Ara es compleix allò que llavors era una promesa» (Sermó 267,3).

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- L'Esperit és presència de Déu en el cor de la història humana. Aquesta convicció ens fa mirar amb gran esperança, malgrat les foscos, els sofriments i les incoherències que hi descobrim.
- L'Esperit ens empeny a realitzar en nosaltres l'estil de vida del Crist, a donar testimoni de la seva mort i resurrecció i a anunciar a tothom que ens ha salvat. Som cridats a viure segons l'Esperit, nosaltres que hem rebut els seus dons.

LA VIDA DE LA PRIMERA COMUNITAT

(Ac 2,42-47)

⁴² Tots eren constants a escoltar l'ensenyament dels apòstols i a viure en comunió fraterna, a partir el pa i a assistir a les pregàries. ⁴³ Per mitjà dels apòstols es feien molts prodigis i senyals, i la gent sentia un gran respecte. ⁴⁴ Tots els creients vivien units i tot ho tenien al servei de tots; ⁴⁵ venien les propietats i els béns per distribuir els diners de la venda segons les necessitats de cadascú. ⁴⁶ Cada dia eren constants a assistir unànimement al culte del temple. A casa, partien el pa i prenien junts el seu aliment amb joia i senzillesa de cor.

⁴⁷ Lloaven Déu i eren ben vistos de tot el poble. I cada dia el Senyor afegia a la comunitat els qui acollien la salvació. ■

Banquet eucarístic. Fresc del segle III a les catacumbes de sant Calixt. Roma.

2 ENTREM DINS EL TEXT

Al turó occidental de Jerusalem, l'anomenat Mont Sió cristià, hi ha diversos records de la primera comunitat cristiana: a més del cenacle i la commemoració del sepulcre de David, hi és bastida l'església de la Dormició de Maria.

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

El centre de la vida de la comunitat és probablement la casa de Jerusalem o «cenacle» on es trobaven els deixebles reunits el dia de Pentecosta, als quals s'afegeixen ara «unes tres mil persones» (Ac 2,41). Però, aquest horitzó s'amplia amb la participació en el culte del temple. Aquí es trobaven els primers cristians per pregar i escoltar l'ensenyament dels apòstols (vegeu Lc 24,53; Ac 5,12.20-21.42). El temple era un conjunt magnífic d'edificacions i d'atris envoltats d'una muralla. En resultava un lloc esplèndid (Mt 24,2; Jn 2,20), que Herodes el Gran (37-4 aC) havia començat a reformar i embellir de forma espectacular. La primera comunitat segueix lligada a l'estructura religiosa de Jerusalem, la ciutat de David, seu de la presència del Senyor (Ez 48,35). A aquesta estructura, s'hi afegeixen les cases i les propietats particulars, on els cristians es reunien per a l'anomenada fracció del pa, és a dir, l'eucaristia, i per a menjar junts. Tot Jerusalem és l'àmbit de la vida de la primera comunitat.

Socioreligioses

La pregària jueva en temps de Jesús estava centrada en la recitació de l'oració «Escolta Israel» (Dt 6,4-9) i en les anomenades «Divuit Benediccions» on es lloa Déu pels seus beneficis. Aquestes oracions es reciten al matí i al vespre (vegeu, però, Sl 55,18 i Sl 119,164). Les pregàries abans i després dels àpats també són importants. A més a més, el jueu piadós acostuma a fer breus i senzilles oracions d'acció de gràcies en qualsevol circumstància de la seva vida, en qualsevol lloc i en qualsevol moment. També entre els primers cristians els salms, càntics o himnes són pregària habitual (Ef 5,19; Col 3,16), combinats amb la instrucció mútua. Era normal que els mestres ensenyessin pregàries pròpies als seus deixebles. Jesús havia ensenyat el Pàrenostre (Lc 11,1-4). Les cartes de Pau contenen una colla d'himnes que eren cantats en les reunions litúrgiques de les comunitats, sobretot dins l'eucaristia (Ef 1,3-14; Fl 2,6-11; Col 1,12-20).

Simbolismes

«Partir el pa» és una expressió que evoca un àpat del temps de Jesús, en què la persona que el presideix pronuncia una benedicció abans de partir el pa, distribuir-lo i començar a menjar (Lc 9,14-17; 22,14-38). Aquest ve a ser el gest que féu Jesús a l'últim sopar i que va permetre que els dos deixebles d'Emmaús el reconeguessin un cop ressuscitat (Lc 24,35). El pa partit és distribuït als qui són a taula, de manera que se sentin participants del do de Déu. En el llenguatge cristià la «fracció del pa» esdevindrà el terme propi per a designar l'eucaristia (Ac 2,42.46; 20,7.11; 27,35; 1Co 10,16; 11,24). L'eucaristia és memorial de la passió, mort i resurrecció de Jesús, el Senyor. Partir el pa és senyal de la unió amb ell. La fracció del pa no se celebrava al temple, que era el lloc on s'oferien a Déu sacrificis d'animals o ofrenes vegetals. Se celebrava a les cases particulars, on els nous cristians es reunien també per a menjar junts (1Co 11,20-34). Més endavant es construïran esglésies o edificis propis per a la reunió de la comunitat cristiana. El pa partit i repartit és símbol perenne de l'eucaristia.

El jueu piadós acostuma a fer oracions d'acció de gràcies en qualsevol circumstància i lloc. També entre els primers cristians els salms o himnes són pregària habitual.

e 2.2. Quin tipus de text comentem?

El text que estudiem és un sumari o resum de la vida de la primera comunitat. Altres dos sumaris d'aquest tipus es poden veure en Ac 4,32-35; 5,12-16. Comparant aquests tres sumaris som informats dels fets prodigiosos dels apòstols (2,43; 5,12-16) i de la comunió dels béns (2,44-45; 4,32-35). Altres sumaris del llibre dels Fets dels Apòstols són: 6,7; 9,31; 12,24; 16,5; 19,20; 28,30-31.

La tècnica dels resums també és utilitzada en l'evangeli segons Marc. Lluc, autor de l'evangeli que porta el seu nom i del llibre dels Fets dels Apòstols, utilitza aquests resums per a presentar-nos l'ideal de tota comunitat cristiana, centrat aquí en l'Església-mare de Jerusalem. En altres resums l'interès recau sobre el poder imparable de l'Esperit que empeny la difusió de la Paraula.

Exterior de la casa del cenacle, centre de la vida de l'Església-mare de Jerusalem.

2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

- 2,1-47 El naixement de l'Església
 - Vinguda de l'Esperit Sant (2,1-13)
 - Discurs de Pere i primers convertits (2,14-41)
 - Vida de la primera comunitat (2,42-47)
- 3,1-4,31 El creixement de l'Església
- 4,32-5,42 La comunitat, presidida pels apòstols
 - Vida de la primera comunitat (4,32-5,16)
 - Persecució dels apòstols (5,17-42)
- 6,1-8,3 Persecució de l'Església a Jerusalem

El resum de la vida de la primera comunitat que comentem és el primer de tots tres (2,42-47; 4,32-35; 5,12-16), i ve després del discurs que Pere fa per a explicar la vinguda de l'Esperit Sant. Els apòstols i els altres deixebles reben el baptisme de l'Esperit; és a dir, l'Esperit els omple plenament. Els nous convertits, fins a tres mil, accepten la predicació dels apòstols en quatre passos: escolten les paraules de Pere, acullen la crida a la conversió, reben el baptisme que perdona els pecats i l'Esperit davalla damunt d'ells (4,31).

e 2.4. Seguim el fil del text

Pere ha proclamat en un gran discurs que el disseny de Déu anunciat pels profetes s'ha acomplert en Jesús, el Senyor. Un gran nombre de persones («tres mil», precisa el text) que han sentit el discurs de Pere abracen la fe i són batejades en nom de Jesucrist. Així comença la primera comunitat.

Sant Pere guarint malalts. Fresc de Masaccio (1401-1428). Capella Brancacci. Santa Maria del Càrmine. Florència. La primera comunitat comença amb els qui han abraçat la fe després de sentir l'ensenyament de Pere.

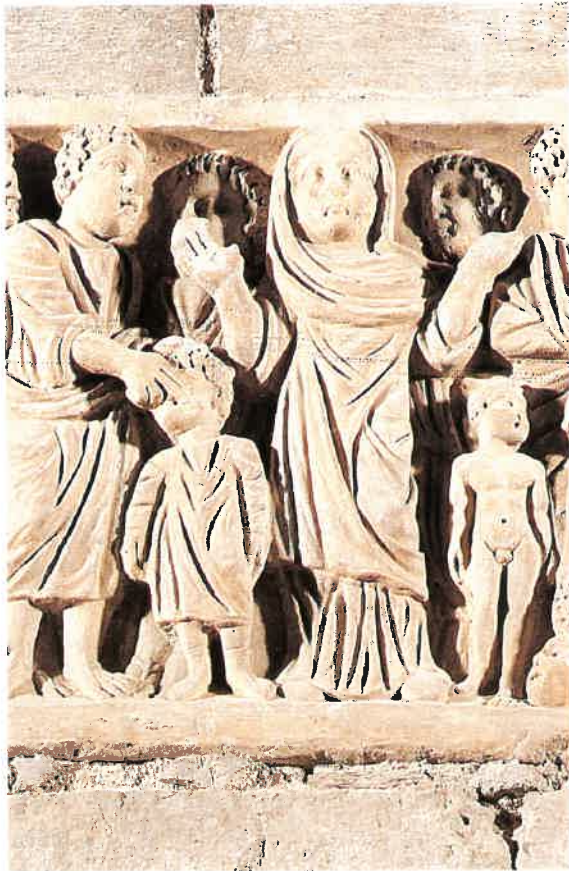
La vida d'aquesta comunitat i de qualsevol comunitat cristiana es fonamenta en quatre columnes: l'ensenyament dels apòstols, la comunió fraterna, la fracció del pa i la pregària. Els apòstols ensenyen allò que Jesús ha dit i ha fet. El seu ensenyament és l'evangeli, del qual han estat testimonis oculars, tant abans de la passió com després: Jesús se'ls ha aparegut i els ha parlat del Regne de Déu. Aquesta és la bona notícia que ara escampen: el crucificat ha ressuscitat, el seu missatge del Regne és missatge de vida. La seva predicació és acreditada pels prodigis i senyals que realitzen, tant que la gent els professa un gran respecte.

La vida diferent dels primers cristians s'expressa sobretot en la comunió fraterna. Hi ha un mateix esperit que uneix els creients, i aquest esperit, fruit de l'Esperit Sant, es manifesta en la comunitat que van construir. Així, els béns propis es posen al servei dels altres («tot al servei de tots») i, si cal, es venen propietats perquè ningú no passi necessitat. Que els creients visquin units vol dir que entre ells no hi ha divisions ni enfrontaments. L'evangeli els agermana.

Les cases particulars són el lloc on la comunitat es troba i es reuneix per a menjar junts com a senyal de la fraternitat que hi ha entre tots. Són germans els uns dels altres i l'aliment

compartit és pres joiosament, amb l'alegria que ve del Senyor, i amb senzillesa de cor, sense desconfiances ni sospites. La reunió comunitària serveix sobretot per a celebrar l'eucaristia o fracció del pa i unir-se així al Senyor ressuscitat.

La darrera de les columnes d'aquest retrat vi-víssim de la primera comunitat de Jerusalem és

la pregària: la lloança a Déu i l'oració d'intercessió dels uns pels altres. Aquesta pregària, feta al temple i per les cases, és el gran fonament de la vida comunitària. El culte diari en el temple uneix la primera comunitat cristiana a tots els altres habitants de Jerusalem, que se senten atrets per la vida que porten aquells cristians.

La comunitat viu una experiència que és equivalent a una existència nova: crea una ciutat més humana (v. 47: «eren ben vistos de tot el poble»), canvia el cor de les persones (v. 46: «amb joia i senzillesa de cor»), és la Jerusalem nova dels creients en Jesucrist ressuscitat.

L'orant, imatge de l'Església que prega (segle IV). Església de Sant Feliu. Girona.

Una de les columnes de la primera comunitat de Jerusalem és la pregària, feta al temple i per les cases.

e 2.5. Paraules amb ressò

Ensenyament ▶ No hi ha comunitat cristiana sense el coneixement de la predicació de Crist, perquè, tal com diu l'apòstol Pau en la Carta als Romans: «Com creuran en ell, si no n'han sentit parlar?» (Rm 10,14). Jesús havia parlat del Regne de Déu, és a dir, de Déu mateix que vol instaurar el seu Regne mitjançant les paraules i les accions de Jesús. Els apòstols anuncien la gran meravella, la resurrecció de Jesús, i el missatge del Regne, viscut i aprofundit d'acord amb les noves circumstàncies que es van presentant. L'evangeli de Crist hi és constantment adaptat, però l'ensenyament dels apòstols és un punt de referència fonamental.

Comunió fraterna ▶ La comunió fraterna (*koinonia* en grec) és la unió de les persones que han rebut el do de creure en Jesús, d'estimar-se entre elles i de servir els pobres. Per això, la comunió fraterna es manifesta en una actitud interior, espiritual, i també exteriorment, en la comunió de béns que porta a la igualtat. Les necessitats dels més desvalguts han de ser resoltes i, per això, ningú no ha de quedar desatès. En Ac 6,1-7 els apòstols designen set diaques perquè totes les viudes i els orfes de les comunitats quedessin atesos com cal.

És una experiència de diàleg entre la persona creient i Déu mateix, que brota del cor de la Bíblia i de l'experiència personal de Jesús (Mt 6,5-15; 14,23). Jesús prega sempre: abans de menjar (Mt 14,19), en el baptisme (Lc 3,21), abans de l'elecció dels Dotze (Lc 6,12), en la transfiguració (Lc 9,28-29), a Getsemani (Mt 26,36-46), a la creu (Mt 27,46). Jesús també ensenya a pregar: la pregària ha de ser humil (Lc 18,10-14), del cor més que no pas del llavis (Mt 6,7), confiada en la bondat del Pare (Mt 7,7-11) i insistent, fins a importunar (Lc 11,5-8). Déu escolta sempre la pregària del qui se li adreça amb fe (Mt 21,22), en el nom de Jesús (Mt 18,19-20; Jn 14,13-14). Jesús ensenya a demanar coses bones en la pregària (Mt 7,11), la més important de les quals és l'Esperit Sant (Lc 11,13). Cal demanar el perdó de Déu (Mc 11,25), el bé dels qui ens persegueixen (Mt 5,44) i, per damunt de tot, l'adveniment del Regne. En el llibre dels Fets dels Apòstols la pregària col·lectiva és presidida pels apòstols (Ac 4,24-30; 6,4) i se centra en la fracció del pa (2,42.46; 20,7-11). La pregària cristiana demana el perdó dels pecats (Ac 8,22-24), és lloança (Ac 16,25), acció de gràcies (28,15), i, especialment, és testimoni de fe: «invocar el nom del Senyor Jesús» és allò que defineix els cristians (2,21.38; 9,14.21; 22,16).

◀ **Pregària**

2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

Pel que fa a l'ensenyament dels apòstols, serà motiu de condemna per part del Sanedrí: els apòstols són acusats d'omplir tot Jerusalem d'una doctrina ensenyada en nom de Jesús (5,28). L'ensenyament té com a objectiu primer fer conèixer Jesús, i provocar l'adhesió de la fe. En altres paraules, l'ensenyament dels apòstols és evangelitzador i crida a la conversió (13,12; 17,19).

La imatge dels apòstols pregant abans de Pentecosta es repeteix molt sovint com a imatge típica de la primera comunitat. Així, quan Pere i Joan van a trobar la comunitat després de la seva compareixença davant el Sanedrí, tots pregunten a Déu demanant valentia per anunciar la Paraula (Ac 4,24-30). Abans de les decisions importants, la comunitat prega (13,3; 14,23), de vegades davant perills i tràngols difícils (12,5.12). També ho fan els apòstols abans d'actuar (6,6; 8,15) o abans de tornar algú a la vida (9,40) o guarir-lo (28,8) o en situacions difícils (16,25). Trobar-se vol dir pregar (20,36; 21,5). Esteve, com Jesús, mor pregant (7,59-60).

Sobre la fracció del pa, vegeu l'episodi de Pau a Tròada (20,7-12), en el qual un noi que seua a la finestra cau i mor durant una celebració eucarística en una casa. Pau li tornarà la vida. Sobre la

pregària al temple, recordem que Pau, un cop arriba a Jerusalem per darrera vegada, puja al temple a pregar i complir un ritu de purificació (21,24.26).

Antic Testament

La primera comunitat és el poble de Déu que s'aplega i es reuneix, a semblança del poble d'Israel que era la «comunitat del Senyor» (Mi 2,5; Ne 13,1; 1Cr 28,8), «l'assemblea d'Israel» (1Re 8,2.14.22.25; Sir 50,13). En l'aliança del Sinai Déu havia promès que Israel seria «un reialme sacerdotal i una nació santa» (Ex 19,6). En l'aliança nova, segellada per la sang de Crist, el poble dels batejats és «llinatge escollit, casa reial, comunitat sacerdotal, poble que Déu s'ha reservat» (1Pe 2,9).

Nou Testament

Un exemple molt clar de la vida comunitària es veu en l'interès de Pau perquè les noves comunitats comparteixin els seus béns amb la comunitat-mare de Jerusalem (1Co 16,1-3; 2Co 8,4; 9,13; Ga 2,9-10). Per a Pau compartir les riqueses d'aquest món i ajudar els més pobres del poble sant, és una manifestació concreta de la comunió fraterna. La col·lecta a favor de la comunitat de Jerusalem és una obra de generositat que honora els qui hi participen, tot i que es troben sovint en dificultats i mancances, en «extrema pobresa» (2Co 8,2).

2.7. El text ens parla

El naixement de la primera comunitat de Jerusalem és conseqüència directa de la vinguda de l'Esperit. L'Església neix de manera concreta i visible, quan un grup de persones, mogudes per l'Esperit Sant, accepta el missatge de Jesús, l'evangeli. La resposta passa per la conversió, és a dir, pel canvi de les formes de vida lligades a l'home vell. El creient comença a ser constant, aprofundeix en l'ensenyament que ha rebut i es fa seu el missatge evangèlic. A força de llegir i meditar les paraules i les accions de Jesús, de resseguir les seves petjades pel camí que porta de Galilea a Jerusalem, lloc de la passió, mort i resurrecció, la vida de la comunitat cristiana queda plena de l'amor del Senyor. Sense cap distinció entre els qui són a prop i els qui són lluny, l'Esperit transforma el cor de les persones i tots se senten cridats pel propi nom.

Convertir-se vol dir aprendre a escoltar l'evangeli transmès pels apòstols i començar a viure tenint un sol cor i una sola ànima. Convertir-se és entrar en el goig del pa partit, la festa de l'eucaristia, i deixar el gran espai per a Déu en el propi cor. La pregària eixampla el cor de la comunitat cap al món sencer: no hi ha res ni ningú que en quedi fora. La comunitat cristiana no es queda tancada en ella mateixa, autosufi-

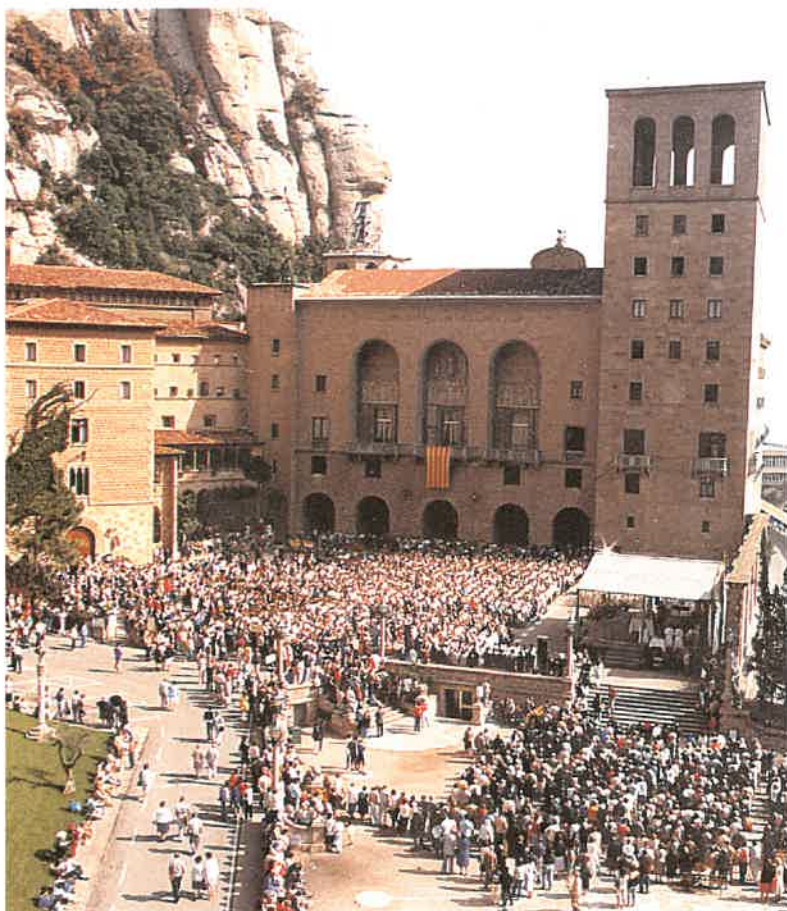
cient i autocomplaguda. Cal alliberar-se de la riquesa dels propis béns i del propi jo i sentir com a pròpia la necessitat de l'altre. La riquesa i la possessió, tan importants als ulls de molts, no són significatives per als qui escullen el camí de l'evangeli. El problema no és de qui són aquests béns o aquells altres sinó per a qui són, al servei de qui estan.

En una paraula, la comunitat cristiana viu una nova vida, una existència diversa: crea una ciutat més humana. Dins d'ella les persones canvien el seu cor, és la nova Jerusalem dels creients en Jesús ressuscitat.

*Detall d'un sarcòfag del segle III. Necròpolis paleocristiana. Tarragona.
Convertir-se vol dir aprendre a escoltar l'Evangeli transmès pels apòstols.*

3 MIREM LA VIDA

L'Església no ha parat mai de reunir-se a fi de celebrar el misteri pasqual.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- La primera comunitat és com un espill en el qual ens volem emmirallar. No es tracta de fer comparacions estèrils, que tan aviat pequen per excés com per defecte. Més aviat ens preguntem pel camí que cal fer, per l'anunci evangèlic que volem escampar, per l'eucaristia que celebrem. Com ens identifiquem amb la vida de la primera comunitat?
- La pregària és el batec de la fe, és la força del qui creu, però és una força dèbil, perquè el qui prega ho fa des de la total confiança en Déu i la seva misericòrdia. Les nostres comunitats, ¿són comunitats de pregària, de lloança, d'acció de gràcies, de petició, de perdó?
- El gran testimoni que podem donar és fer realitat aquella frase: «Mireu com s'estimen!» Però l'escàndol més feixuc és el de la divisió, l'enfrontament i la separació. Som llum o som foscó?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè cadascú es preguntí què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem, a la manera de la primera comunitat de Jerusalem, lloant el Senyor, que ens ha convocat com a Església. Us suggerim el Magníficat, el càntic de Maria, pregària dels pobres del Senyor (vegeu Lc 1,46-55).
- Preguem amb el salm entre lectures o interleccional del proper diumenge i recitem-lo tots junts.

3.4. Units a la fe de l'Església

El Concili Vaticà II manifestà el gran amor que l'Església de tots els temps, seguint el model de la primera comunitat de Jerusalem, experimenta per l'eucaristia, la qual constitueix, amb la Paraula de l'Esclusiva, la font d'on brolla la vida de l'Església: «[Els homes] sempre que mengen el sopar del Senyor anuncien la seva

mort fins que ell torni. Per això, el mateix dia de Pentecosta, en què l'Església es manifestà al món, "els qui acolliren la paraula" de Pere "foren batejats". I eren "constants en l'ensenyament dels apòstols, en la fracció del pa i en les pregàries... lloant Déu i essent ben vistos de tot el poble" (Ac 2,41-42.47). Des d'aleshores, l'Església mai no ha parat de reunir-se a fi de celebrar el misteri pasqual: llegint "en tota l'Esclusiva allò que parlava d'ell" (Lc 24,27), celebrant l'eucaristia, en la qual "es fa de nou present la victòria i el triomf de la seva mort", i donant alhora gràcies "a Déu pel do inefable" (2Co 9,15) en Crist Jesús, "a lloança de la seva glòria" (Ef 1,12) en virtut de l'Esclusiva Sant» (Constitució sobre la Sagrada Litúrgia, n. 6).

Pel seu costat, el Concili Tarraconense del 1995 es refereix a Ac 2,42 i diu: «Hi ha evangelització quan hom comença a freqüentar la pregària de la comunitat; quan participa amb fruit en la celebració de l'eucaristia, per exemple tot aprofundint el sentit de l'Evangelí o creient que Crist es lliura per comunicar la seva vida divina; quan aprofundeix la fe de forma suficient per a viure cristianament en el món... i quan, lluny de prendre la comunitat com un feu o empresa propis, fa l'aprenentatge de l'amor fratern i solidari amb els necessitats, amb els malalts o amb els marginats» (R. 1).

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- L'Església és el lloc de la comunió amb Déu i amb les germanes i els germans. Aquesta comunió és un do de l'Esperit que ens impulsa a compartir els nostres béns, les nostres vides amb tothom. Els pobres són amics de Déu i, per tant, amics nostres. Viure en comunió fraterna és viure a prop del qui passa necessitat.

- La Paraula és font de benedicció i de pau, bàlsam que cura les ferides, camí cert cap a Déu, lloc on coneixem Jesucrist. Aquesta Paraula, llegida en l'Església i amb l'Església, és servida i anunciada per tots els batejats, sobretot amb el testimoni. La serveixen d'una manera especial els qui han rebut l'encàrrec d'anunciar-la (el Papa, els bisbes, els preveres i els diaques). Tota l'Església és oient de la Paraula de Déu.

LA GUARICIÓ D'UN INVÀLID

(Ac 3,1-26)

LLEGIM
EL TEXT

¹ Pere i Joan pujaven al temple a l'hora de la pregària de la tarda. ² En aquell moment també portaven al temple un home invàlid de naixement, que deixaven cada dia al costat de la porta anomenada Bonica, perquè demanés caritat als qui hi entraven. ³ L'home va veure que Pere i Joan anaven a entrar al temple, i els demanà caritat. ⁴ Pere, juntament amb Joan, fixà els ulls en ell i li digué:
— Mira'ns!

⁵ Ell se'ls va mirar, esperant que en rebria alguna cosa.

⁶ Llavors Pere li va dir:

— De plata i d'or, no en tinc, però el que tinc, t'ho dono: en el nom de Jesucrist, el Natzarè, aixeca't i camina!

⁷ Pere l'agafà per la mà dreta i l'aixecà. A l'instant els peus i els turmells se li enfortiren, ⁸ es posà dret d'un salt i caminava; i va entrar amb ells al temple caminant i saltant i lloant Déu. ⁹ Tot el poble va veure com caminava i lloava Déu, ¹⁰ i es quedaren admirats i sorpresos pel que li havia passat: tots sabien que era l'home que s'estava assegut demanant caritat vora la Porta Bonica.

¹¹ Com que aquell home no se separava de Pere i Joan, tot el poble va córrer meravellat darrere d'ells cap al pòrtic anomenat de Salomó. ¹² Pere ho veié i es va adreçar al poble dient:

— Israelites, per què us estranyeu de tot això? Per què ens mireu així com si haguéssim fet caminar aquest home pel nostre

Fragment de la inscripció que prohibia l'entrada als atris interiors del temple de Jerusalem als pagans i també als qui eren considerats impurs, com els malalts i els invàlids. Segle I dC.

propi poder o pels nostres mèrits? ¹³ *El Déu d'Abraham, d'Isaac i de Jacob, Déu dels nostres pares*, ha glorificat Jesús, el seu Servent, que vosaltres vaü entregar i vaü negar davant de Pilat, quan ell estava decidit a deixar-lo lliure. ¹⁴ Vaü negar el Sant i el Just i demanàreu a Pilat que us indultés un assassí. ¹⁵ Vosaltres vaü matar el qui obre el camí de la vida, però Déu l'ha ressuscitat d'entre els morts; nosaltres en som testimonis. ¹⁶ Gràcies a la fe en el seu nom, Jesús ha restablert l'home que ara veieu i que tots coneixeu: aquesta fe, que ve per ell, l'ha curat completament davant de tots vosaltres.

¹⁷ »Doncs bé, germans, ja sé que ni vosaltres ni els vostres dirigents no sabíeu què fèieu, ¹⁸ però així Déu ha complert allò que havia anunciat per boca de tots els profetes: que el seu Messies havia de patir. ¹⁹ Ara, doncs, penediu-vos i convertiu-vos, perquè siguin esborrats els vostres pecats. ²⁰ Així el Senyor farà venir un temps de consolació i us enviarà Jesús, el Messies que us ha estat destinat ²¹ i que el cel havia d'acollir fins al temps de la restauració universal. És d'aquesta restauració que Déu havia parlat per boca dels seus sants profetes de temps antic. ²² D'una banda, Moisès va dir: *El Senyor, el vostre Déu, farà que s'aixequi, entre els vostres germans, un profeta com jo. Escolteu-lo en tot allò que us dirà.* ²³ *Però els qui no escoltin aquest profeta seran extirpats del poble.* ²⁴ D'altra banda, tots els profetes que han parlat, des de Samuel en endavant, han anunciat els dies que vivim. ²⁵ Vosaltres sou els fills dels profetes i de l'aliança que Déu va fer amb els vostres pares quan digué a Abraham: *Totes les famílies de la terra seran beneïdes en la teva descendència.* ²⁶ I és per a vosaltres, en primer lloc, que Déu ha ressuscitat el seu Servent i us l'envia com a benedicció, si cadascú es converteix de les seves maldats. ■

Maqueta del temple de Jerusalem, amb la Porta Bonica en primer terme.

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

El temple de Jerusalem era un gran recinte situat al nord-est de la ciutat. L'edifici central o santuari estava envoltat de patis anomenats atris. A cada costat de la gran esplanada hi havia pòrtics. El pòrtic oriental era anomenat Pòrtic de Salomó, i donava a l'atri dels gentils o pagans.

Al recinte del santuari, reservat als jueus, s'hi accedia per la Porta Bonica. Primer hi havia l'atri de les dones i després l'atri dels homes o d'Israel. A l'atri dels sacerdots hi havia l'altar dels holocaustos i el santuari pròpiament dit.

Socioreligioses

En temps de David, un cop conquerida Jerusalem, es va decretar que ni els cecs, ni els paralítics no podien entrar a la casa del Senyor, és a dir, al recinte del santuari (2Sa 5,8). Així el temple esdevenia un lloc de separació i divisió. De fet hi havia un mur de separació entre l'atri dels gentils o pagans i l'atri de les dones, només superable passant per la Porta Bonica. Els jueus ritualment impurs només tenien accés a l'atri dels gentils, ja que mentre no es purificaven quedaven exclosos del recinte sagrat del santuari. Els malalts i invàlids, considerats

ritualment impurs, és a dir, rebutjats per Déu i exclosos del poble també patien greus restriccions d'accés a la part reservada als jueus. L'invàlid del text que comentem devia patir un grau fort d'invalidesa: cada dia el porten al costat de la Porta Bonica, lloc de gran afluència de persones que entren a pregar als atris de les dones i dels homes, perquè es guanyi la vida demanant almoïna.

Demanant almoïna pels carrers de Jerusalem.

Simbolismes

El temple, casa d'oració del poble d'Israel, era alhora, en virtut del sistema ritual jueu, lloc de separació entre les persones. Per això, l'invàlid, tot just curat entra al temple com els altres. Amb la guarició obrada per Pere i Joan, el temple deixa de ser lloc d'exclusió i esdevé casa per a tots (vegeu Mc 11,17). Recupera així la seva funció original: ser l'indret on Déu és fa present i on els creients poden adreçar-se lliurement a ell.

L'esplanada del temple, amb la mesquita d'Omar (segle VII), en el lloc on hi havia el santuari.

e 2.2. Quin tipus de text comentem?

El text està format per dos fragments diversos: tenim el relat de la guarició de l'invàlid i el discurs de Pere.

En el miracle hi ha la guarició del cos i del cor: l'invàlid entra al temple darrere dels apòstols perquè és pur de tot arreu, tot li ha estat perdonat.

El punt central és la frase que Pere adreça a l'invàlid: «En el nom de Jesucrist, el Natzarè, aixeca't i camina.» Notem que Jesús no cura mai invocant el nom de Déu. En canvi, els apòstols curen en el nom del Senyor ressuscitat. En el seu discurs, Pere insisteix a mostrar la causa de guarició de l'invàlid. Jesús és benedicció i salvació per a tots, el qui tenen el cos malalt i els qui necessiten convertir-se.

Crist ressuscitat amb els apòstols Pere i Joan. Fragment d'una pintura de Peeter Pauwel Rubens (1577-1640). Wallace Collection. Londres.

e 2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

- 2,1-47: El naixement de l'Església
 - Vinguda de l'Esperit Sant (2,1-13)
 - Discurs de Pere i primers convertits (2,14-41)
 - Vida de la primera comunitat (2,42-47)
- 3,1-4,31 El creixement de l'Església
 - Guarició d'un invàlid al temple (3,1-10)
 - Discurs de Pere i nous creients (3,11-26;4,4)
 - Detenció, interrogatori i llibertat de Pere i Joan (4,1-22)
 - Pregària de la comunitat (4,23-31)
- 4,32-5,42 La comunitat, presidida pels apòstols
 - Vida de la primera comunitat (4,32-5,16)
 - Persecució dels apòstols (5,17-42)
- 6,1-8,3 Persecució de l'Església a Jerusalem

Un cop ha vingut l'Esperit Sant sobre els apòstols, ells comencen a realitzar aquells signes que indiquen que la salvació arriba a tothom. Els primers a rebre-la seran els jueus exclosos en la mateixa Jerusalem i en el mateix temple a causa de la seva impuresa ritual. Més endavant ens trobarem, al final d'aquest bloc, amb una altra mena d'exclusió, ara dins la comunitat que afecta les viudes dels hel·lenistes (Ac

ó, 1). També aquest tipus d'exclusió haurà de ser solucionat. Els resums referits a la vida comunitària i al testimoni dels creients, començant pels apòstols (2,42-47; 4,32-35; 5,12-16), assenyalen el creixement de l'Església. L'acceptació dels exclosos va més enllà de la pura conjuntura o de la simple organització.

2.4. Seguim el fil del text

Pere i Joan han rebut l'Esperit, amb els altres, el dia de Pentecosta. Ha començat una època nova de profecia i de somnis: prodigis al cel i senyals aquí a la terra. El temps nou és un temps de salvació: tots els qui invoquin el nom del Senyor obtindran la guarició. Això és el que farà Pere davant aquell invàlid, home condemnat per la malaltia a viure prostrat a la Porta Bonica demanant almoïna.

L'invàlid fa el gest acostumat i rutinari d'aixecar la mà i parar-la. Pere i Joan són, als seus ulls, dos jueus piadosos dels molts que passen per aquell lloc. Tanmateix, Pere i Joan són deixebles d'aquell Senyor que es compadia dels malalts i els curava sense tenir res ni demanar res. Només cal la mirada de l'invàlid, que és mirada d'esperança, i la paraula i el gest dels apòstols, plens de fe en Jesucrist. Davant l'es-

perança i la fe, l'or i la plata valen ben poca cosa. És la força del nom del Senyor i Salvador, invocat amb autoritat: «Aixeca't i camina.» El gest de Pere, agafar l'invàlid per la mà dreta, recorda el de Jesús amb la filla de Jaire (Lc 8,54). La vida torna a aquell home i es posa a saltar i lloar Déu davant l'estupor de la gent. Costa reconèixer un canvi tan gros: els camins de Déu provoquen sorpresa i admiració.

Tots han quedat meravellats del prodigi i volen saber-ne més coses, volen conèixer de prop aquells miracles. Llavors Pere els parla clarament. Ells no tenen poder ni santedat. És Déu mateix qui ha ressuscitat Jesús, el Sant, el qui obre el camí de la vida i de la salut. L'invàlid ha estat curat en virtut de la fe en Jesús. És l'única explicació. Per tant, aquell poble que, per ignorància, va demanar la mort de Jesús, ara té l'oportunitat de convertir-se i de renèixer gràcies a Jesús, aquell que els profetes anunciaven. És l'hora del perdó dels pecats, l'hora d'abandonar l'antiga malícia.

Maqueta dels pòrtics del temple de Jerusalem. El poble va córrer meravellat darrere Pere i Joan cap al pòrtic de Salomó.

2.5. Paraules amb ressò

Profetes i profetes

El fruit de la Pentecosta és renovar la profecia que semblava acabada feia molts anys. Entre els jueus hi havia la creença que el temps dels profetes s'havia esgotat. Amb Jesús, l'Esperit bufa plenament sobre la terra. La promesa adreçada a Abraham es compleix: tots els pobles reben la benedicció gràcies al ressuscitat. El dia de la Pentecosta l'Esperit abocat sobre homes i dones, vells i joves, fins al més humil de tots, fa que la profecia recomenci. Pel baptisme i el do de l'Esperit som poble de sacerdots, profetes i reis.

Car-se

Donar autonomia al paralític és símbol de l'autonomia a què té dret cada persona, fruit del perdó de Déu: aixecar-se, prendre la llitera i carregar-se-la (Mc 2, 1-12). És el poder que ve del nom de Jesucrist i que Pere reclamarà quan els dirigents del poble li demanin explicacions. Els dirà que la salvació no es troba en ningú més (Ac 4, 12). Més endavant, s'esdevindrà una cosa semblant amb l'invàlid de Listra i Pau els demanarà la conversió (Ac 14, 10. 15).

«Aixecar-se» expressa l'acció que fa el malalt posant-se dret, però simbolitza també el canvi produït en tota la persona, renovada ara completament. Per això «aixecar-se» és un terme relacionat amb la resurrecció d'entre els morts (Lc 8, 55; 1Te 4, 14).

Pere en el seu discurs parla del temps de consolació, en el qual el Messies Jesús porta a compliment les promeses de Déu de restaurar l'univers sencer (Ac 3, 20-21). És el temps de tornar cada cosa al seu lloc, temps en què el Messies configuri el món present a imatge del món primigeni. És el temps de quedar deslligat del poder de Satanàs (Lc 13, 16). Els homes tornen a la dignitat de fills de Déu de la qual els lligams del Maligne els privava.

Temps de restauració

Un noi mutilat en els camps minats de Cambotja retroba una possibilitat d'autonomia.

2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

La guarició de l'invàlid que demanava caritat al costat de la Porta Bonica configura la narració del llibre dels Fets dels Apòstols entre 3,1 i 4,31, és a dir, la part que hem anomenat «el creixement de l'Església». Aquesta guarició és, doncs, un exemple significatiu de l'activitat de l'Església naixent (vegeu 4,30; 5,12; 6,3; 14,3; 15,12; 19,11-12). Notem el paral·lel que formen els discursos de Pere després que l'invàlid és curat (3,12-16) i el discurs de l'apòstol el dia de Pentecosta (2,14-40), culminant ambdós amb la resposta dels nous convertits (2,41; 4,4).

Antic Testament

El discurs de Pere és ple de referències a l'Antic Testament. Pere recorda la promesa d'Abraham i l'aliança de Moisès amb la promesa d'un nou profeta. Vegeu respectivament Gn 12,1-3 i Dt 18,15-20. També hi ha una referència a Ex 3,6 en Ac 3,13. Anteriorment s'ha fet referència a la prohibició de l'entrada al temple dels cecs i coixos (2Sa 5,8). Pere i Joan es comporten com els grans profetes d'Israel (Elies i Eliseu), que separen les guaricions de qualsevol recompensa monetària. Allò que és do de Déu i, per tant, gratuït, s'ha de donar gratuïtament. Així respon Eliseu a Naaman, el general siri curat de la lepra (2Re 5,16).

Nou Testament

Jesús cura els malalts i molta gent acut a ell per escoltar-lo i fer-se guarir (Lc 5,16; 6,18). Entre ells, el paralític a qui Jesús diu: «Aixeca't... i vés-te'n a casa» (Lc 5,24). Això dóna a Jesús una gran anomenada (Lc 4,37; 5,26; 7,17). La gent lloa Déu i queda meravellada (Lc 5,26; 9,43; 10,43). Aquesta lloança arriba per boca dels infants el dia que Jesús fa la seva entrada a Jerusalem: tot canta la glòria de Déu i del Messies, Rei del seu poble (Mt 21,16; Lc 19,40). En l'evangeli segons Mateu, tan bon punt Jesús entra dins el recinte del temple, és a dir, a l'atri dels gentils, troba una munió de cecs i coixos que es veien privats d'entrar als atris reservats als jueus. Ell els cura (Mt 21,14). El temple deixa de ser un lloc de mercadeig, una cova de lladres, i passa a ser un indret on la dignitat personal (social i religiosa) és restaurada.

Jesús, amb la seva mort cruenta a la creu, ha capgirat la situació antiga, representada pel temple i pel seu sistema de separacions. Ell ha entrat dins el santuari i ha fet que tots puguin donar culte al Déu viu sense cap impediment (He 9,11-14). Hi ha un camí nou, obert a tots nosaltres (He 10,20). Ell, Jesucrist, ha destruït el mur de separació que separava l'atri dels gentils o pagans i els atris reservats als jueus, unint tots dos pobles i posant pau entre ells (Ef 2,14-15). Ara, la humanitat és una de sola.

2.7. El text ens parla

La primera comunitat viu amb els ulls oberts i les mans esteses. Els ulls oberts cap a Déu i la seva paraula. Les mans preparades per a posar dret el qui està paralitzat, resignat a portar la seva dissort. Com a invàlid, depèn dels qui el transporten d'ací d'allà i el deixen cada dia en un lloc avantatjós per a guanyar-se quatre almoines. La seva dissort és molt gran ja que no li és permès d'entrar per la porta vora la qual demana caritat. No pot lloar el Senyor com els altres. Es té per un exclòs als ulls de Déu i dels homes.

Però aquell dia, finalment, podrà entrar per la Porta Bonica. Humanament sembla impossible: un invàlid de naixement no pot aspirar a res. Com a màxim, a una bona almoina. Tanmateix, aquesta vegada la força de Jesucrist trencarà el malefici de les exclusions. On la gent veu un home sense dignitat, Pere i Joan hi veuen una persona cridada a rebre la salut i la salvació. La comunitat tan sols és rica en Esperit i forta pel nom de Jesús. Pere actua com Jesús hauria actuat.

L'Església és cridada a buscar la mirada de la malaltia i del sofriment i mostrar-hi l'esperança de la guarició. Les ferides, per molt fondes o antigues que siguin, troben en Jesús i en el seu evangeli remei cert i segur. Aquests són els mit-

jans, aparentment febles, que aconsegueixen allò que la plata i l'or són incapaços de donar. Què n'hauria tret aquell home si Pere l'hagués omplert d'or? Ser un invàlid ric? Pere li parla en nom del Senyor i li dona la mà. Immediatament, aquell home salta i lloa Déu. Curar-se vol dir recobrar el moviment del cor i parlar amb goig i agraïment. Ara és el moment d'afegir-se a la comunitat. L'antic invàlid no se separa dels apòstols. Ell mateix és testimoni viu del Senyor Jesucrist, juntament amb Pere i Joan. L'Església anuncia el Senyor ressuscitat als qui han vist de prop la bondat de Déu. Ell ha «aixecat» Jesús de la mort i, gràcies a Jesús, l'invàlid ha estat «aixecat» i ara camina. Som en un ambient de resurrecció i de vida nova. El temps de consolació ha arribat.

Sant Pere guarint el paralític. Fresc de Masolino (1383-1440/47). Capella Brancacci. Santa Maria del Càrmine. Florència.

3 MIREM LA VIDA

La comunitat cristiana està cridada a abatre els murs de l'exclusió.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- Els signes que promou la primera comunitat són integradors i restauradors. Cal retornar a la persona allò que pertoca a la seva dignitat de filla de Déu. En aquesta mateixa línia, quins són els signes necessaris ara i aquí per a refer la humanitat de tants?
- El món en què vivim té tendència a ser elitista i a deixar fora els desheretats i desvalguts. Els murs de l'exclusió són de vegades molt alts i costa d'abatre'ls, tant personalment com col·lectivament. Què està cridada a fer davant això la comunitat cristiana?
- A la societat hi ha moltes persones i grups que treballen a favor de la solidaritat. L'evangeli ens empeny a canviar el cor i a trobar punts de col·laboració. Mirem les realitats que hi ha al voltant nostre i vegem en què podria consistir aquesta col·laboració.

- El do de Déu no té res a veure amb els diners. A pes de plata no se'l pot comprar, li recorda Pere a Simó el mag (Ac 8,20). ¿Confiem en mitjans poderosos per a escampar l'evangeli? Quins són els mitjans aptes per a una evangelització autèntica, segons allò que trobem en el missatge de Jesús?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem a partir d'Ef 1,4-8 i adonem-nos que nosaltres mateixos hem estat aixecats i hem rebut tota mena de benediccions.
- Contemplem Jesús en l'invàlid, el malalt, l'exclòs, el cec... Posem rostres concrets, noms i cognoms, a la nostra pregària.
- Cantem el Salm 117 i fem així una pregària de lloança a Déu.

3.4. Units a la fe de l'Església

En el darrer Concili Tarraconense (1995) es va parlar de l'anunci de l'evangeli a la nostra societat. Allí s'expressava la convicció que no hi pot haver anunci evangèlic sense aquell testimoni «que té com a condició la unitat dels cristians, com a ànima l'amor de Jesucrist, i com a cos l'atenció i donació solidària als necessitats...» En el Missatge Final del Concili els nostres bisbes deien: «No som una comunitat poderosa en recursos humans... Pensem, tanmateix —lluny de qualsevol enyorança— que aquest moment històric ens ajuda providencialment a centrar-nos en el poder de Jesucrist i en la missió que ell ens té confiada a favor dels germans. Com Pere en els temps apostòlics, voldríem dir de nou al nostre poble: "De plata i d'or no en tinc, però el que tinc t'ho dono: en el nom de Jesucrist, el Natzarè, aixeca't i camina!" (Ac 3,5)».

Pere i Joan donen de franc allò que han rebut de franc. L'Església ha rebut una missió del seu Senyor i en virtut de la força salvadora de Jesús, manifestada en la fe d'aquell home, anuncia l'evangeli i crida a la conversió. Com diu l'encíclica de Pau VI «Evangelii Nuntiandi» (n. 51): «Revelar Jesucrist i el seu evangeli als qui no el coneixen. Heus aquí el programa fonamental que l'Església, des del matí de Pentecosta, ha assumit del seu fundador.»

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- Les nostres comunitats no viuen isolades. Cada vegada més els problemes d'uns són també els problemes dels altres. Cal que ens obrim al món sencer, als de prop i als de lluny. L'Església no coneix fronteres. La unió fraterna entre les esglésies locals és signe d'una fe que no passa de llarg, reclusa en ella mateixa.
- Volem donar el que tenim, d'acord amb la paraula de Pere a l'invàlid: «el que tinc, t'ho dono». D'altra banda, sovint tenim el que hem rebut i, per tant, donem allò que, sortosament ens ha tocat. Per damunt de tot, la nostra riquesa és la fe, l'esperança i l'amor. Traduïm aquests dons en la vida concreta de cada dia.

EL BAPTISME D'UN ETÍOP

(Ac 8,26-40)

1 LLEGIM EL TEXT

²⁶Un àngel del Senyor va dir a Felip:
— Vés cap al sud a trobar el camí que baixa de Jerusalem a Gaza.
Ara no hi passa ningú.

²⁷Felip se n'hi anà. Mentrestant, un eunuc etiop, alt funcionari i tresorer major de la candace, és a dir, la reina d'Etiòpia, havia vingut en pelegrinatge a Jerusalem, ²⁸i ara se'n tornava a casa seva. Assegut dalt del seu carruatge, estava llegint el profeta Isaïes. ²⁹L'Esperit va dir a Felip:

— Vés a atrapar aquest carruatge.

³⁰Felip hi anà corrents i va sentir l'eunuc que llegia el profeta Isaïes. Llavors li preguntà:

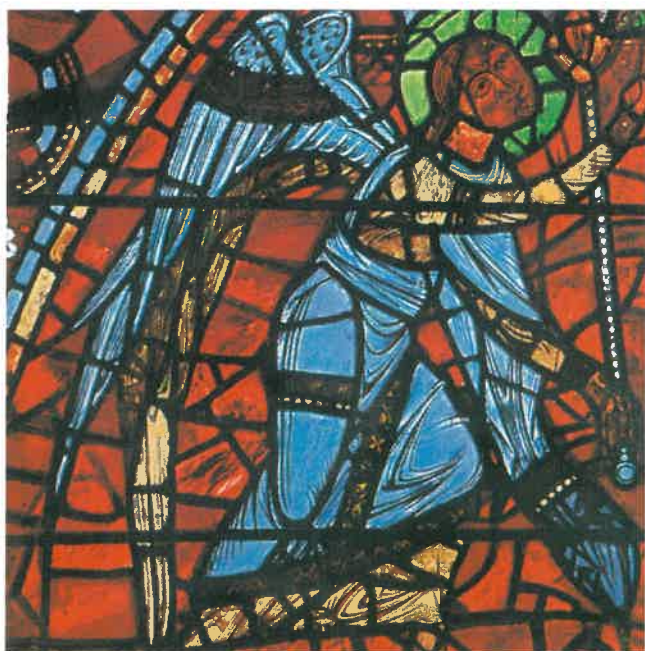
— Ho entens, això que llegeixes?

³¹Ell li contestà:

— I com puc entendre-ho, si ningú no m'hi ajuda?

L'eunuc demanà a Felip que s'assegués amb ell dalt del seu carruatge. ³²El pasatge de l'Esclusiva que llegia era aquest:

Com una ovella portada a matar o com un anyell que calla mentre l'esquilen, ell no obria la boca. ³³Humiliat, no li han fet justícia. Qui podrà parlar dels

Àngel en un vitrall del segle XII.
Catedral de Chartres (França).

seus descendents? La seva vida és arrencada de la terra.

³⁴ L'eunuc s'adreçà a Felip i li preguntà:

— Dignes-me, de qui parla el profeta: d'ell mateix o bé d'un altre?

³⁵ Aleshores Felip prengué la paraula i, començant per aquest text de l'Esclusura, li va anunciar la bona nova de Jesús. ³⁶ Mentre continuaven camí enllà, van arribar a un lloc on hi havia aigua, i l'eunuc digué:

— Aquí hi ha aigua. Què em priva de ser batejat?

³⁷³⁸ L'eunuc va fer parar el carruatge, baixaren tots dos a l'aigua i Felip el va batejar. ³⁹ Quan hagueren sortit de l'aigua, l'Esperit del Senyor va arrabassar Felip. L'eunuc ja no el tornà a veure, però va seguir tot joiós el seu camí. ⁴⁰ Felip es trobà a Asdod. I des d'allí va continuar fins a Cesarea anunciant la bona nova per totes les poblacions on passava ■

2 ENTREM DINS EL TEXT

*Sarcòfag jueu d'estil hel·lenístic (segles III-IV dC). Museu nacional romà. Roma.
El grup dels cristians jueus de llengua grega, els anomenats hel·lenistes, s'obriren a l'evangelització dels no jueus.*

*Cesarea.
L'itinerari missioner de Felip segueix la ruta marítima de Gaza a Asdod i Cesarea.*

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

L'itinerari missioner de Felip segueix la ruta marítima que va de sud a nord, de Gaza a Asdod i Cesarea. Primer, però, Felip baixa en direcció a Gaza. La ciutat de Gaza, una antiga plaça forta filisteu situada en la ruta que menava d'Egipte a Mesopotàmia, era una ciutat hel·lenística pròspera i important. Posseïa bones defenses militars i hi residia una petita colònia jueva. Actualment Gaza i el seu territori, densament poblats per palestins, frueixen d'autonomia política dins l'Estat d'Israel (1994).

En el camí de Gaza, Felip es troba amb un eunuc etiòp. Etiòpia, a la Bíblia, és el país de Cus o de Núbia, i no equival al país africà que avui coneixem per aquest nom. Més aviat correspon a l'actual nord del Sudan, avui dia fortament islamitzat, i que domina el sud, amplament cristià, que pateix violentes persecucions. En l'antic país de Cus o d'Etiòpia, des del segle II aC, hi governaven reines, amb el títol de candace, a semblança dels reis d'Egipte que portaven el títol de faraó.

El camí de Felip continua vers el nord per la costa fins a Asdod. Asdod, com Gaza, era una de les ciutats habitades pels filisteus en temps dels jutges (segles XII-XI aC). Asdod, a 30 km de Gaza, tenia, com aquesta, una important colònia jueva en el segle I dC.

Cesarea, a 85 km al nord d'Asdod, va ser totalment reedificada pel rei Herodes el Gran, seguint l'estil de les ciutats hel·lenístiques i romanes. Li donà el nom de Cesarea en honor de l'emperador Octavi Cèsar August. A partir de l'any 0 dC passà a ser la capital romana de Palestina sota el control directe del procurador que hi residia. Hi havia estacionada permanentment una legió romana. Però tot i ser una ciutat pagana, hi habitava una important comunitat jueva. Ben aviat hi hagué també cristians: a Cesarea s'hi estigueren Felip, Pere (Ac 10,1-48) i Pau (Ac 9,30; 18,22; 21,8; 23,33-27,2). En els primers segles cristians Cesarea fou un focus cultural i teològic: hi ensenyà l'exegeta Orígenes i en fou bisbe l'historiador de l'Església, Eusebi.

Socioreligioses

La primera comunitat de Jerusalem estava formada per dos grups de cristians d'origen jueu, que es distingien per la llengua que utilitzaven: els de llengua hebrea o aramea i els de llengua grega, provinents aquests de la diàspora jueva. Els cristians grecs o hel·lenistes tenien els seus dirigents, entre els quals Felip, un dels set homes a qui els apòstols imposaren les mans i encomanaren l'atenció dels pobres de llengua grega (Ac 6,1-7). Quan Esteve, el primer dels set, morí apedregat, els cristians van ser perseguits a Jerusalem, especialment els hel·lenistes. Aquests van haver de fugir (Ac 8,1-3) i això va intensificar la tasca d'evangelització entre els no jueus, els samaritans en primer lloc.

La paraula «eunuc» designava tant els impotents de naixement com els que havien sofert la castració i no podien tenir descendència. Això els feia aptes per a càrrecs de confiança en l'administració, especialment en els palaus dels reis, i esdevenien alts funcionaris reials. Originàriament la paraula «eunuc» designava la funció del majordom d'un palau. L'eunuc etiop forma part del grup anomenat «temorosos de Déu». Eren pagans que s'havien apropiat al judaisme atrets per la fe en l'únic Déu i per l'estil de vida proposat per la Llei jueva, però no havien fet el pas definitiu de fer-se circumcidat i integrar-se així al poble jueu. Encara que sovint se'ls anomeni prosèlits, els prosèlits pròpiament dits eren els qui s'havien fet circumcidat.

Simbolismes

En l'explicació del baptisme de l'etiop, el text diu que «quan hagueren sortit de l'aigua, l'Esperit del Senyor va arrabassar Felip». El fet de «sortir» o «pujar» simbolitza la incorporació a la resurrecció del Crist, de la mateixa manera que la immersió dins l'aigua («baixar») s'associa a la seva mort. Així el nou cristià esdevé una criatura nova en Crist. El ritual del baptisme dins l'aigua va acompanyat de l'explicació de la Paraula, és a dir, de les profecies i de la bona nova de Jesús. El text no parla del do de l'Esperit que hauria baixat sobre l'etiop. Però l'Esperit, que guia tota la narració, acaba arrabassant Felip i traslladant-lo prodigiosament a Asdod. A l'Antic Testament els profetes (Ezequiel, Habacuc) són «transportats» pels aires i alguns d'entre ells (Elies, Henoc) són enduts cap al cel.

e 2.2. Quin tipus de text comentem?

La narració que comentem (el baptisme de l'etíop), junt amb l'anterior (l'activitat evangelitzadora de Felip a Samaria) formen part del conjunt de tradicions de la comunitat cristiana «hel·lenista» sobre Felip. Es repeteix en totes elles un tret distintiu de la primera comunitat de Jerusalem i de les seves figures més emblemàtiques: l'aspecte carismàtic. L'Esperit sempre actua a primer pla: Felip anirà d'un lloc a l'altre endut per l'Esperit, com una fulla pel vent.

Aquesta narració, en el conjunt del llibre dels Fets dels Apòstols, obre la missió cristiana cap als no jueus, impulsada amb força per l'Esperit. La iniciativa de la predicació de l'evangeli als pagans ve de Déu. Felip és enviat a trobar l'eunuc etíop. No hi va per decisió pròpia.

2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

- 8,4-9,31 Predicació de Felip i conversió de Saule (Pau)
– L'evangeli, dut per Felip a Samaria (8,4-25)
– Baptisme d'un etíop per Felip (8,26-40)
– Saule (Pau) a Damasc: de perseguidor a predicador (9,1-25)
– Predicació de Saule a Jerusalem (9,26-31)
- 9,32-11,18 Guaricions i predicació de Pere
– Enees, un paralític, és guarit a Lida (9,32-35)
– Tabita-Dorques és retornada a la vida a Jafa (9,36-43)
– Pere predica a casa de Corneli, un pagà de Cesarea (10,1-48)
– Pere informa l'església de Jerusalem (11,1-18)
- 11,19-12,25 Les comunitats d'Antioquia i Jerusalem
- 13,1-15,35 Primer viatge missioner i assemblea de Jerusalem

Aquesta secció sobre la Paraula que es difon fora de Jerusalem, en terres de Judea i Samaria, marca l'inici de l'acompliment del mandat del Senyor ressuscitat fet en el pròleg del llibre (Ac 1,8). Els deixebles han de ser testimonis seus fins a l'extrem de la terra.

*Tapis d'art naif (Suïssa).
És per l'acció de l'Esperit que la missió cristiana s'obre cap als no jueus.*

Com hem vist abans, la narració de l'evangelització a Judea i Samaria entronca amb el martiri d'Esteve i la dispersió de la comunitat de Jerusalem llevat dels apòstols. La Paraula es difondrà, en un primer moment, i de manera imparabile, per Síria i l'Àsia Menor.

2.4. Seguim el fil del text

Déu mateix, per mitjà del seu missatger — això vol dir el terme «àngel» — pren la iniciativa en el primer bateig d'un no jueu. L'àngel porta Felip cap al sud, lluny de Samaria.

A Samaria l'èxit de l'anunci evangèlic s'ha vist compromès per la conversió interessada de Simó el Mag. Tanmateix, els apòstols Pere i Joan s'han oposat amb fermesa a les seves pretensions: l'Esperit no es compra ni es ven. Ara Felip rep una ordre del Senyor: ha de deixar Samaria, terra no jueva, i anar a trobar un estranger que adora el Déu d'Israel. És un etiop, un africà, fosc de pell i clar de cor i de sentiments. Un home ric i influent, que viatja amb carro, tresorer major de la reina d'Etiòpia. Felip el troba en un camí desert, tornant a casa i llegint el profeta Isaïes, com era costum en el món antic, en veu alta. El mateix Esperit, no l'àngel, encarrega a Felip d'estar atent a la recerca espiritual de l'eunuc. De fet, l'eunuc llegeix però no entén. Li manca la comprensió

més profunda. Ho intueix i convida Felip a fer-li de guia. Enmig d'aquell camí desert hi ha algú que pot portar l'eunuc de la foscor a la llum. Qui serà el personatge humiliat, tractat injustament, mort sense descendència i alhora pacient i silent? També els deixebles d'Emmaús se n'anaven de Jerusalem, confosos i sense entendre res, quan Jesús se'ls va posar al costat i els obrí el sentit de les Escriptures. Els profetes parlen d'ell, del Senyor mort i ressuscitat, bona notícia per a tots. El cant del Servent (Is 53) es refereix a Jesús, innocent entre culpables, enaltit per Déu mateix.

El cor de l'eunuc és ple de rosada espiritual. Vora el camí desert ara hi ha aigua. El fet de ser estranger o eunuc no li impedeix ser batejat i segellar així la seva pertinença a Jesús, el Senyor. Ben al contrari, té obertes les portes del Regne. Es compleix la profecia d'Isaïes 56,3: «L'estranger que s'ha unit al Senyor no ha pas de dir: "El Senyor m'exclou del seu poble". Ni l'eunuc ha de dir: "No sóc més que un arbre sec"».

L'eunuc creu amb tot el cor que Jesucrist és el Fill de Déu. Rep el baptisme i emprèn una nova vida ple de joia. El camí continua, però tot ha canviat. S'ha unit a Crist i ara té company de viatge. Felip desapareix. Ja ha complert la missió que l'Esperit li havia encarregat. L'Esperit, doncs, se l'enduu d'una revolada. Felip continuarà anunciant l'evangeli ara a Cesàrea. Però també l'eunuc, arribat a Etiòpia, ben segur que no sabrà estar-se'n de comunicar la bona nova de Jesús.

e ▶ 2.5. Paraules amb ressò

Llegir ▶ El poble d'Israel viu la seva història llegint constantment la Bíblia, la Sagrada Escripura. La reunió setmanal dels jueus a la sinagoga és un moment intens de trobament amb la Paraula de Déu. En continuïtat amb la litúrgia de la sinagoga, els cristians, des dels primers segles, han donat una gran importància a la lectura de les Escripures durant les celebracions comunitàries i també com a pregària personal.

En el món jueu, llegir significa llegir en veu alta, i per tant, proclamar un text bíblic. Ens trobem en un diàleg (llegir-escollar-respondre). La lectura de la Paraula sempre demana la resposta (també en veu alta!) del qui se sent interpel·lat pel Senyor. En grec, llegir es diu «reconèixer». Cal, doncs, un esforç per entendre i assimilar allò que s'escolta. Notem el joc de paraules en Ac 8,30, quan Felip pregunta a l'etíop: «Coneixes (entens) allò que reconeixes (llegeixes)?»

otisme ▶ En el temps del naixement de la comunitat cristiana hi ha força estesa entre els jueus la pràctica dels banys rituals de purificació. El primer pas dels qui accepten la fe en Jesús proclamada pels apòstols és rebre el baptisme, que no és un simple bany de purificació o un treure's la brutícia del cos. Ser batejat en el nom de Jesús, el Senyor, comporta el perdó dels pecats i culmina amb el do de l'Esperit Sant (Ac 2,37-38). Així, són batejats els qui es

converteixen a Déu i es comprometen a viure amb rectitud de consciència (1Pe 3,21). Comencen la nova vida en Crist. Participen de la seva mort i de la seva resurrecció (Rm 6,4).

A la Bíblia la joia sempre té relació amb els dons rebuts de Déu. Així els béns de la creació són contemplats com el do que Déu fa al poble fidel a la seva aliança. Els salms són testimonis privilegiats de la joia d'Israel que celebra la seva amistat amb el Senyor. Amb Jesucrist la joia anunciada pels profetes arriba a la plenitud. Per això el nou poble de Déu, la comunitat dels deixebles de Jesús, viu en la joia que l'anunci de l'Evangeli i l'acció de l'Esperit difonen arreu (Ac 15,3). És una joia de la qual Déu mateix també participa. Per això, una vida comunitària poc evangèlica, poc joiosa, indicaria una comunitat on no se celebren les meravelles de Déu. La joia cristiana és un do de l'Esperit (Ga 5,22-23).

◀ **Joia**

El missioner Joaquim Vallmajó, mort violentament a Ruanda el 1994, batejant. Amb el baptisme comença la nova vida en Crist.

e 2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

El baptisme d'un no jueu assenyala l'obertura de l'evangeli cap a tots els pobles i anticipa el baptisme d'un altre estranger, el centurió Corneli (Ac 10). El gest decidit de l'etíop recollit per Felip, un dels Set, troba ressò en el gest de Pere, el primer del Dotze (compareu Ac 8,36 i 10,47). En tots dos casos el protagonista és l'Esperit Sant.

Antic Testament

El passatge que provoca el diàleg entre Felip i l'etíop (Is 53,7-8) forma part d'un dels anomenats «cants del Servent del Senyor» (Is 42,1-9; 49,1-6; 50,4-9; 52,13-53,12). Després de la destrucció de Jerusalem i la fi de la monarquia davídica, el profeta anuncia que Déu intervindrà en la història mitjançant el seu servent, el qual, amb el sofriment, reconciliarà els homes amb el Senyor. Darrere els textos evangèlics sobre la vida, passió i mort de Jesús hi ha la figura del Servent fidel a Déu, solidari amb la humanitat pecadora. Vegeu, per exemple Mt 12,18-21 que cita Is 42,1-4. També en els episodis del baptisme de Jesús (Mt 3,17; Mc 1,11; Lc 3,22) i de la seva transfiguració (Mt 17,5; Lc 9,35) hi ha una al·lusió a Is 42,1: «Aquí teniu el meu servent, que jo sostinc, el meu elegit, en qui m'he complagut.»

Nou Testament

La narració del baptisme de l'etíop per Felip es pot relacionar amb la paràbola del bon samarità (Lc 10,25-37). Igual com l'home que caurà en mans dels lladres, també l'eunuc baixa de Jerusalem. Així com el sacerdot i el levita s'allunyen del qui creien mort, per evitar la impuresa ritual, l'eunuc, d'acord amb Dt 23,2 no pot ser admès a la comunitat d'Israel. L'home malferit troba l'ajut d'un samarità que, guarint-lo i conduint-lo fins a l'hostal, compleix els manaments fonamentals de la llei; l'eunuc troba en Felip, que acaba de portar l'evangeli a Samaria, la persona que el condueix fins a Jesucrist.

També el relat dels deixebles d'Emmaús (Lc 24,13-35) ofereix força paral·lelismes amb la narració del baptisme de l'etíop: les Escripures parlen de Jesucrist i són camí cert que porta a creure en ell. L'etíop rep el sagrament del baptisme i Emmaús és una narració que culmina amb la fracció del pa, és a dir, l'eucaristia.

Rotlle d'una còpia del llibre d'Isaïes, trobat a les coves del Mar Mort (segle I aC). Santuari del Llibre. Jerusalem.

2.7. El text ens parla

En el llibre dels Fets dels Apòstols l'anunci de l'Evangelí segueix unes etapes des de Jerusalem, primer cap a Samaria, després cap a Fenícia, Xipre i Antioquia, i, amb l'apòstol Pau, cap a l'Àsia Menor, Grècia i, finalment, Roma. Aquest itinerari no és el resultat de cap planificació humana sinó fruit del disseny de Déu. És l'Esperit qui empeny la difusió de la Paraula.

Felip obeeix l'Esperit que el porta de manera desconcertant a allunyar-se de la missió amb els samaritans, que també havia començat. L'Esperit vol deixar clar que l'evangelí és per als de prop (els jueus) i per als de lluny: els samaritans (antics jueus que s'havien separat feia segles del judaisme) i els altres estrangers, com aquell africà. L'etíop, a més, és eunuc. Adora el Déu únic, el Déu d'Israel, però no podrà mai formar part del poble de l'aliança del Sinaí. Tanmateix, és un creient de cor i escruta les Escripures, font de vida, i en busca el sentit. El profeta Isaïes l'acompanya en el camí del desert; quan troba Felip no rebutja l'ajut d'un guia en el camí. En la recerca de la veritat, les persones que trobem en la nostra vida ens poden ser una ajuda: o bé perquè han trobat el camí que hi porta, o bé perquè també estan en recerca. La nostra fe

és deutora dels altres creients que, en un moment o altre, ens han acompanyat.

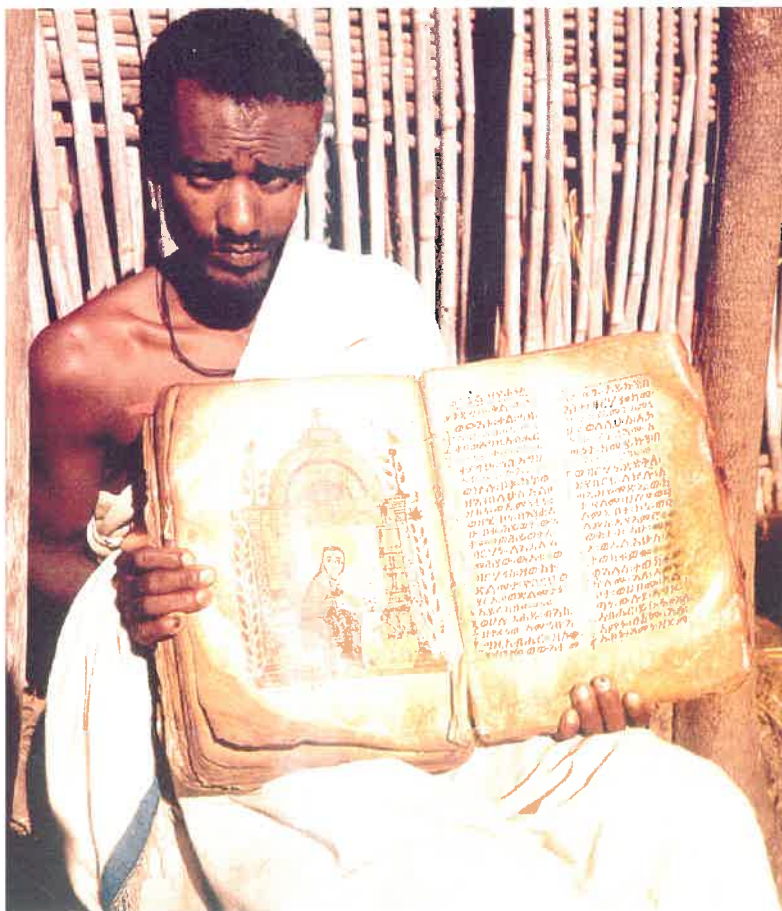
Les escriptures profètiques que l'etíop llegia, troben en Jesucrist el seu sentit ple. Així les imatges de l'ovella portada a matar o de l'anyell que calla mentre l'esquilen es refereixen a la humiliació de Jesús en la seva vida, passió i mort. Recordem la figura de l'anyell pasqual, el sacrifici del qual evocava les accions alliberadores de Déu en l'èxode. Jesús és el nou anyell pasqual, que ens allibera dels pecats i de la mort d'una vegada per sempre.

La resposta a les explicacions de Felip és la petició de baptisme. Per part de l'etíop, la fe demana expressar-se en el baptisme. La fe d'aquell home se centra en el reconeixement de Jesús com a fill de Déu. El baptisme ens uneix a Jesucrist. La vida del Crist ressuscitat fa ressorgir l'etíop a una vida nova. Ara no li caldrà cap guia, porta amb ell la joia de l'Esperit del Crist. L'experiència de l'etíop en el camí de Jerusalem a Gaza és un ressò esplèndid del salm: «Renova la nostra vida, Senyor, com l'aigua renova l'estepa del Nègueb. Els qui sembraven amb llàgrimes als ulls criden de goig a la sega.»

*Clau de volta amb l'anyell pasqual (segle XII).
Museu Ochier. Cluny (França).*

3 MIREM LA VIDA

Cristià etiop amb la Sagrada Escripura.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- Felip és un home que entén el guiatge de l'Esperit sobre l'Església i sobre cada creient. Fa allò que és millor perquè la Paraula arribi al cor de l'etiop. S'hi apropa, l'escolta, s'interessa per allò que el preocupa, l'ajuda a entendre la Paraula, el bateja. Què vol dir anunciar l'evangeli? Com podem compartir el camí de fe amb els altres? Som prou conscients que podem ser bona nova per a qualsevol persona, per molt allunyada que estigui?
- L'etiop és un home que cerca Déu i la seva voluntat. Va per un camí i fa camí. Cerca la veritat i la troba. Coneix el Déu únic, però vol conèixer-lo fins al final, i per això descobreix el seu Messies, Jesús. L'etiop es deixa ajudar, sap que sol no aconseguirà el que busca. Quin lloc té l'Escriptura en la nostra vida de cristians? ¿La llegim i la meditem i en fem pregària, tant del Nou com de l'Antic Testament? ¿Sabem escoltar o ens pensem que ja ho sabem tot?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem amb el Parenostre, el Magníficat o bé amb un salm (us proposem el Salm 126, com si fóssim l'etíop que el resa).
- Fem una pregària demanant que Crist ens obri el sentit de les Escripures i ens porti a una vida cristiana en què hi sigui present la joia que ve de la fe.

3.4. Units a la fe de l'Església

Llegim en l'encíclica «Evangelii nuntiandi» del papa Pau VI que anunciar l'evangeli significa porta la bona nova a tots els ambients de la humanitat per tal de transformar-la des de dins i renovar així la humanitat mateixa. Tanmateix, continua el papa, no hi ha humanitat nova si no hi ha homes nous, amb la novetat del baptisme i la vida segons l'evangeli. La finalitat de l'evangelització és, doncs, aquest canvi in-

terior i, per a resumir-ho en una paraula, cal dir que l'Església evangelitza quan, amb la sola força divina del missatge que proclama, mira de convertir al mateix temps la consciència personal i col·lectiva dels homes, l'activitat en la qual estan compromesos, la seva vida i els seus ambients concrets. Anuncia l'evangeli el qui s'ha convertit a la pràctica de la bona notícia del Senyor ressuscitat.

El baptisme és el sagrament de l'aigua i de l'Esperit Sant. Des dels primers temps, el precedeix el catecumenat, en el qual la persona és instruïda en la bona nova de Jesús i en els sagraments de l'Església. El manament de Crist ressuscitat es fa realitat (vegeu Mt 28,19-20). Documents de l'Església primitiva com la Didakhé, els escrits de sant Justí de Roma o la Tradició Apostòlica d'Hipòlit ja expliquen què és el baptisme. També ho fa Tertul·lià, escriptor de finals del segle II, que reflexiona sobre el valor sacramental de l'aigua. Cal una iniciació, una mistagogia, sobre els sagraments d'entrada en la vida cristiana (baptisme, confirmació i eucaristia).

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- Jesucrist és bona nova per a tothom. En ell no hi caben les exclusions o discriminacions a què estem acostumats. L'evangeli és aquella novetat que pot traspasar les fronteres de les cultures, i que alhora pot empeltar-se en cada cultura. La nostra cultura i la nostra forma de vida necessiten la renovació de l'evangeli.
- La transformació de les persones gràcies a la bona nova de Jesucrist és un procés en el qual Déu és el protagonista. Ajudar els altres a descobrir Jesucrist es fa sentint-se un instrument al servei de l'evangeli. Guiar no vol pas dir dominar. Per això, sense la comunitat que acompanya, ens podem perdre o confondre.
- La Paraula de l'Escriptura, tant si és proclamada en la litúrgia com si és llegida personalment, és una paraula de vida que provoca interrogants, que ens posa davant de Jesucrist i de la seva creu, que ens demana la resposta de la fe i ens empeny a una joiosa transformació personal.

LA CONVERSIÓ DE SAULE (PAU)

(Ac 9, 1-25)

¹ Saule, respirant encara amenaces i mort contra els deixebles del Senyor, anà a trobar el gran sacerdot ² i li demanà cartes adreçades a les sinagogues de Damasc per endur-se'n presos a Jerusalem els qui trobés adherits al Camí del Senyor, tant homes com dones.

³ Quan Saule arribava prop de Damasc, de sobte l'envoltà una llum fulgurant que venia del cel. ⁴ Va caure a terra i sentí una veu que li deia:

—Saule, Saule, per què em persegueixes?

⁵ Ell preguntà:

—Qui ets, Senyor?

Li respongué:

—Jo sóc Jesús, el qui tu persegueixes. ⁶ Aixeca't, entra a la ciutat, i allà et diran el que has de fer.

⁷ Els homes que l'acompanyaven s'havien aturat, muts d'espant; sentien la veu, però no veien ningú. ⁸ Quan Saule s'aixecà de terra, per més que obria els ulls, no veia res. Ells l'agafaren per la mà i el van portar fins a Damasc. ⁹ Estigué tres dies sense veure-hi, i no menjava ni bevia.

¹⁰ Hi havia a Damasc un deixeble que es deia Ananies. En una visió el Senyor el cridà:

—Ananies!

Ell respongué:

—Aquí em tens, Senyor.

¹¹ El Senyor li digué:

L'aparició de Crist a Pau en el camí de Damasc. Esmalt del segle XI. Museu de Belles Arts. Lió (França).

— Vés al carrer Recte, a casa de Judes, i pregunta per Saule de Tars: està pregant, ¹² i en una visió ha vist un tal Ananies que entrava i li imposava les mans perquè recobrés la vista.

¹³ Ananies replicà:

— Senyor, he sentit contar a molts tot el mal que aquest home ha fet al teu poble sant de Jerusalem, ¹⁴ i ara, aquí, té plens poders dels grans sacerdots per a endur-se'n presos tots els qui invoquen el teu nom.

¹⁵ El Senyor li digué:

— Vés-hi, que aquest home és l'instrument que jo he escollit perquè doni testimoni del meu nom davant les nacions paganes i els seus reis, i davant els israelites. ¹⁶ Jo li faré veure tot el que haurà de sofrir pel meu nom.

¹⁷ Aleshores Ananies hi anà, entrà a la casa, li va imposar les mans i li digué:

— Saule, germà, Jesús, el Senyor, el qui se't va aparèixer pel camí quan venies, m'envia perquè recobris la vista i siguis omplert de l'Esperit Sant.

¹⁸ A l'instant li caigueren dels ulls una mena d'escates i recobrà la vista. Llavors mateix s'aixecà i es va fer batejar.

¹⁹ Després prengué aliment i recobrà les forces.

Saule es va quedar alguns dies amb els deixebles que vivien a Damasc, ²⁰ i ben aviat es posà a predicar a les sinagogues que Jesús és el Fill de Déu. ²¹ Tothom qui el sentia no se'n sabia avenir i deia:

— ¿No és aquest el qui a Jerusalem volia destruir tots els qui invoquen el nom de Jesús? No havia vingut aquí precisament per endur-se'ls empresonats als grans sacerdots?

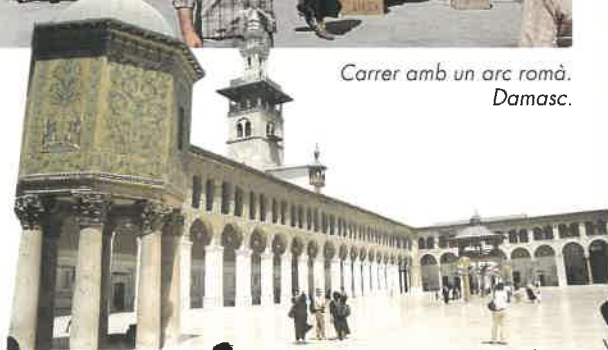
²² Però Saule agafava cada dia més coratge i, demostrant que Jesús és el Messies, deixava confosos els jueus que vivien a Damasc.

²³ Passat bastant temps, els jueus van prendre l'acord de matar-lo,

²⁴ però Saule es va assabentar del complot. Ells vigilaven fins i tot les portes de la ciutat nit i dia per poder-lo matar. ²⁵ Però els seus deixebles, de nit, el baixaren muralla avall dins un cove. ■

*Carrer amb un arc romà.
 Damasc.*

Gran mesquita dels Omeies. Damasc.

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

Damasc, actual capital de la república de Síria, ocupa una posició privilegiada en la ruta que comunica Egipte i Mesopotàmia. Per això durant la història ha estat capital d'alguns reialmes i ha sofert no pocs setges militars. A l'època del Nou Testament Damasc queia dins el territori de la província romana de Síria, que tenia Antioquia per capital. Damasc tenia un estatut polític particular com a ciutat de la Decàpolis. Tanmateix, sembla que l'emperador Calígula confià el govern de Damasc i del seu territori als rics nabateus, que tenien Petra com a capital. Això es desprèn de 2Co 11,32-33, on Pau explica com s'escapà de la vigilància de l'etnarca del rei Aretes IV (vegeu Ac 9,25).

L'esment del carrer Recte (Ac 9,11) recorda la geografia urbana de les ciutats romanes i hel·lenístiques: dos grans carrers perpendiculars entre ells, travessaven la ciutat i la dividien en quatre barris. Aquests carrers eren sovint avingudes porxadades. El carrer Recte era, segurament, una d'aquestes dues avingudes.

Socioreligioses

A Damasc hi ha restes d'un temple dedicat al déu local Rimmon (vegeu 2Re 5,18), que, en temps hel·lenístic, va ser equiparat als déus grecs. Sobre les ruïnes d'aquest temple s'hi va construir una església dedicada a Sant Joan Baptista i, després de l'ocupació musulmana, la gran mesquita dels Omeies.

Damasc era una ciutat cobejada tant políticament com comercialment. En temps del Nou Testament era un centre cosmopolita amb molts mercaders i comerciants. Hi havia, a més, una notable comunitat jueva amb diverses sinagogues. Al seu redós, va créixer fins i tot un grup d'essenis, alguns dels quals s'instal·laren a Qumran, vora el Mar Mort. Quan els jueus de Jerusalem convertits a la fe cristiana van ser perseguits (Ac 8,1-3) anaven a buscar refugi a Damasc, ja que molts jueus d'allí eren de llengua grega com els perseguits. Així sembla desprendre's d'Ac 9,1-2. De tota manera, el cristianisme podria haver arribat anteriorment a Damasc (Ac 9,13).

Simbolismes

Cal tenir present la significació dels noms: Saule (=el fill suplicat al Senyor i concedit; és el nom grec de Saül), Ananies (=el Senyor s'ha apiadat), i el nom de Jesús, el Senyor, invocat i causa de testimoni (v. 15) i sofriment (v. 16).

Saule queda envoltat per una llum fulgurant. És un

símbol que expressa la presència de la divinitat. Els relats d'aparicions, després de la resurrecció de Jesús, se serveixen quasi sempre d'aquest element. Gràcies a la llum de la fe podem veure Jesús, llum del món. D'aquesta manera el deixeble queda transformat a imatge d'aquell en qui ha cregut. La llum i la paraula que se sent (v. 3.4), unides a l'aparició personal de Jesús (v. 5.17) convertiran Pau en deixeble.

El simbolisme de la llum s'acosta al de les visions. En aquest cas és Jesús mateix, el Senyor, qui es manifesta a Ananies i li encomana una missió (v. 10). Una mica més endavant se'ns informa que també Saule ha tingut una visió en la qual Ananies entrava, li imposava les mans, i recuperava la vista (v. 12). És el preàmbul del do de l'Esperit Sant i del baptisme (v. 17-18). Hi ha, doncs, un simbolisme sacramental: imposició de les mans, do de l'Esperit, baptisme. Darrere el fet de prendre aliment i recobrar les forces (v. 19) hi ha una probable referència a l'eucaristia.

Una frase molt coneguda, «caure del cavall», en el sentit de convertir-se, canviar de manera de fer, prové del relat de Damasc. En els Fets de Pau, apòcrifs, es diu que el futur apòstol anava dalt de cavall i caigué de la cavalcadura quan l'envoltà la llum divina. Aquest és l'origen d'un dels símbols populars més estesos per a indicar la conversió.

2.2. Quin tipus de text comentem?

D'entrada, el relat que comentem parla de la conversió de Saule (Pau). Comença essent un perseguidor i acaba com a predicador d'aquell Jesús que havia perseguit. Entre el Saule perseguidor (vv. 1-9) i el Saule predicador (vv. 19b-25) hi ha la intervenció d'Ananies, deixeble enviat per Jesús mateix a trobar Pau (vv. 10-19a). Ananies serà l'encarregat de dir a Pau què ha de fer.

Podríem dir que Ananies és cridat a una tasca específica. Jesús el crida pel nom, com a Pau, i Ananies respon amatent (v. 10). Rep la missió d'anar a trobar Saule (vv. 11-12), però s'hi mostra reticent (vv. 13-14). El Senyor comunica a Ananies la missió de Pau com a testimoni de Jesús (vv. 15-16). Finalment, Ananies compleix l'ordre del Senyor (v. 17).

Casa d'Ananies. Damasc.

2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

8,4-9,31	Predicació de Felip i conversió de Saule (Pau) – L'evangeli, dut per Felip a Samaria (8,4-25)– Baptisme d'un etiop per Felip (8,26-40)– Saule (Pau) a Damasc: de perseguidor a predicador (9,1-25)– Predicació de Saule a Jerusalem (9,26-31)
9,32-11,18	Guaricions i predicació de Pere – Enees, un paralític, és guarit a Lida (9,32-35)– Tabita-Dorques és retornada a la vida a Jafa (9,36-43)– Pere predica a casa de Corneli, un pagà de Cesarea (10,1-48)– Pere n'informa l'església de Jerusalem (11,1-18)
11,19-12,25	Les comunitats d'Antioquia i Jerusalem
13,1-15,35	Primer viatge missioner i assemblea de Jerusalem

Els episodis de Felip i Saule són presentats amb un cert paral·lelisme. Felip es deixa guiar per l'Esperit i bateja l'etiop. Ananies, després de vèncer les pròpies reticències, imposarà les mans a Saule, que rebrà l'Esperit i serà batejat. Un estranger és el primer convertit a la fe.

El segon és un antic perseguidor dels deixebles. Saule es converteix i predica amb valentia a Damasc i Jerusalem: el perseguidor d'abans esdevé ara perseguit i ha de fugir de totes dues ciutats. També Pere es «convertirà» i obehirà els dissenys divins: acceptarà de trencar les lleis de puresa ritual relatives als menjars i entrarà a casa d'un pagà, un no jueu. A Antioquia han escollit el bon camí: «cristià» és el nom dels deixebles, vinguin del judaisme o vinguin del paganisme (11,26).

Saule era un jueu zelós de la Llei, que va ser transformat per la gràcia de Déu.

2.4. Seguim el fil del text

El camí de Saule o Pau comença a Jerusalem i acaba a Jerusalem. Surt de la ciutat com a perseguidor autoritzat i arrogant, enemic dels deixebles del Senyor, còmplice públic de la mort d'Esteve. Hi torna com a predicador valent i decidit, convertit en un deixeble de Jesús, víctima de la persecució a mort dels antics companys. Què ha passat entremig? Saule ha anat a Damasc i allí la seva vida ha quedat capgirada.

El punt de partença és clar. Pau vol continuar l'atac als seguidors de Jesús iniciada amb el martiri d'Esteve. Ho vol fer de manera oficial i sistemàtica. Una amenaça greu s'alça contra els deixebles, homes i dones, jueus convertits a la fe que viuen a Damasc.

Tanmateix, el mateix Senyor s'interposa en el camí i s'identifica amb els seus deixebles interpellant Pau: no són aquests els perseguits sinó el mateix Jesús, el Senyor. Pau no el coneix, però la llum i la veu són divines. L'espant detura els acompanyants de Saule. Els seus ulls no veuen res... ni els de Pau, que s'ha tornat cec i que no hi veurà durant tres dies. Saule ni menja ni beu. L'arribada del Senyor ha sacsejat i trasbalsat l'orgull del perseguidor. Ara és un pobre home, a qui han de guiar

agafant-lo per la mà. Ha caigut per terra i amb ell hi han caigut l'odi i la prepotència. El Senyor es valdrà d'Ananies, un deixeble a qui Saule havia d'empresonar, perquè sapiguem que l'antic perseguidor serà l'instrument escollit perquè l'evangeli de Jesús arribi a tots, tant pagans com jueus. Això sí, les persecucions no seran estalviades al qui ha de ser testimoni de Jesús, el Senyor, arreu de la terra. Poc importa si fins ara era perseguidor implacable de la comunitat de Jerusalem i congriava en el seu cor la mort contra els qui fossin del Camí. Finalment, Ananies i Saule es troben, i el camí d'aquell home derrotat s'afegeix al Camí dels deixebles del Senyor. Pau hi veu, però amb ulls diferents: els de la fe en Jesús, Fill de Déu. Rep l'Esperit Sant mitjançant el gest de l'Església i, després que Ananies li ha imposat les mans, es fa batejar. És un home nou.

Alimentat corporalment i espiritualment, va a les sinagogues a lloar el nom que havia de maleir, com a membre de la comunitat d'aquells que havia d'empresonar. Ben aviat, els jueus de Damasc tramen la mort de l'antic perseguidor, convertit en predicador. L'estratagema del cove muralla avall posa un punt d'aventura a un relat dens i trepidant.

La conversió de sant Pau. Pintura del Caravaggio (1573-1610). Església de Santa Maria del Pòpolo. Roma.

e 2.5. Paraules amb ressò

Camí ► Saule vol endur-se presos a Jerusalem els qui trobarà adherits al Camí del Senyor. A l'Antic Testament seguir un camí vol dir observar la Llei i complir-la. En canvi, en el NT aquesta paraula pren sovint el sentit de predicació evangèlica. Aquí, en el llibre dels Fets dels Apòstols, el Camí designa la comunitat cristiana (19,9.23; 22,4) i el missatge de Jesús, l'evangeli, que en constitueix el fonament (18,25). Aquest missatge ve de Déu mateix (18,26) i els qui el segueixen donen culte a l'únic Déu, el Déu dels pares (24,14). Per tant, són del Camí els qui s'han convertit a la fe en Jesús i els qui l'anuncien als qui ignoren que ell és Senyor i Messies.

Imposició de mans ► A l'Antic Testament el gest de la imposició de mans és un signe de benedicció. A vegades també serveix per a conferir a algú un ofici o missió. Jesús beneeix els infants tot imposant les mans per a significar qui entra al Regne. També en els miracles hi ha sovint una imposició de mans com a signe de la salvació que rep la persona. En l'Església primitiva la imposició de mans acompanyava el baptisme i era signe de la recepció del do de l'Esperit. També els responsables de les comunitats reben el seu ministeri mitjançant el gest de la imposició de les mans, normalment vinculat a l'oració de la comunitat. Així se subratlla el caràcter de do gratuït de Déu fet a l'Església i en concret a la persona que rep un ministeri.

La paraula s'aplica tant al germà de sang com als altres membres de la comunitat cristiana. Per això Ananies, quan entra a veure Saule, l'anomena germà (9,17). El germà és el qui confessa el mateix Senyor Jesús i comparteix la mateixa fe. L'ús del terme germà queda circumscrit a la comunitat cristiana, però cal no oblidar el sentit del mot «proïsme» que inclou tothom, fins i tot els enemics.

◀ **Germà**

Ananies imposant les mans a sant Pau. Pintura de Jean Restout (1692-1768). Museu del Louvre. París.

2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

Un treball interessant consisteix a posar en paral·lel els tres textos referents a l'episodi de Damasc que apareixen als Fets dels Apòstols: 9,1-19; 22,3-16(21) i 26,9-18. Veureu com en el primer, que comentem aquí, s'accentua la conversió de Saule. En canvi, en els altres dos Pau parla en primera persona i explica més aviat la seva vocació. Alhora, la relació pasqual entre Jesús i Pau s'accentua notablement en l'últim text [26,9-18].

Antic Testament

Força elements del text que comentem, referits a la conversió de Pau o a la missió d'Ananies, els trobareu en els anomenats «relats de vocació» profètics. Entre els més típics hi ha Is 6,1-13 i Jr 1,4-10, que es corresponen, respectivament, a Isaïes i a Jeremies. També podeu llegir Ez 1,1-3,21, fragment dedicat tot ell a la missió d'Ezequiel. El cas de Moisès també forneix bons paral·lels. Vegeu Ex 3,1-4,17, fragment que comença amb la manifestació de Déu a la muntanya de l'Horeb, i Ex 4,18-7,7, que situa Moisès a Egipte. Pel que fa a la crida pel nom, vegeu Is 43,1. Sobre l'elecció divina, vegeu Is 44,1-5.

Els rostres de Pere i Pau en un vas provinent de les catacumbes (segle IV). Museus Vaticans. Roma.

Nou Testament

En Ga 1,13-24 Pau (Saule) explica de primera mà l'episodi de Damasc. L'apòstol es presenta com un perseguidor furios de l'Església de Déu (vegeu 1Co 15,9). Saule era un jueu zelós i bel·ligerant, que només va canviar per la gràcia de Déu. En efecte, en paraules de Pau, aquest és el resum de l'episodi de Damasc: «quan a ell (Déu) li semblà bé, em va revelar el seu Fill perquè jo l'anunciés als pagans» (Ga 1,15-16). A l'origen de la conversió hi ha una revelació personal de Jesús, que transforma Pau i l'uneix per sempre a ell. Semblantment Pere és escollit i cridat per Jesús, i davant la pesca miraculosa reconeix que és un home pecador (Lc 5,1-11).

El gest de la imposició de les mans vinculat a guaricions és propi de Jesús (Mc 5,23; 7,32; 8,23.25; Lc 4,40-41; 13,13) i dels apòstols (Ac 28,8). Pel que fa a la imposició de mans, que confirma l'oració destinada als qui han d'exercir un ministeri al servei de les comunitats, podeu consultar 1Tm 4,14; 5,22; 2Te 1,6.

2.7. El text ens parla

L'itinerari de Saule és un itinerari de conversió total, de cap a peus. Saule no és l'home de les solucions a mitges. El gran perseguidor esdevindrà el gran predicador i, per tant, la persecució que ell promovia per als cristians caurà finalment sobre ell mateix. Adherir-se al Camí del Senyor comporta fer-se deixeble d'un Mestre que va acceptar els sofriments i va pujar a la creu. Qui el vulgui seguir, haurà d'emprendre la mateixa ruta.

Però allò que realment importa no són les proves sinó la persona de Jesús. El Senyor impulsa Pau a convertir-se. És ell qui converteix la seva violència en pregària i la seva arrogància en coratge d'evangeli. Pau ha de passar per la ceguesa per a veure-hi de veritat. La llum fulgurant i la veu divina que el cridava eren un senyal del do de la fe que aviat rebria. Tanmateix, Pau havia de quedar desvalgut de cos i d'esperit perquè entengués el do que el Senyor li feia.

Ananies representa la comunitat; els seus signes són de restabliment i de vida. Tot i els dubtes, el deixeble va a trobar Pau, l'antic perseguidor, refermat per la paraula del Senyor. També Pau és refermat per la visió que té a casa de Judes: recobrarà la vista. Sí, tornarà a veure-hi, però per emprendre

el Camí del Senyor. El qui ha renunciat al propi projecte de mort i violència, pot ser testimoni de Jesús davant tothom, pagans i jueus. Pau, que era instrument de la maldat humana, serà instrument de l'evangeli de la gràcia de Déu. El do de la fe obre pas a la recepció de l'Esperit, el baptisme, l'eucaristia. Són els sagraments de l'Església que culminen la conversió de Pau. L'ajut humà, la proximitat de la comunitat, i els ajuts divins s'entrellacen. Pau comença a viure amb els deixebles, experimenta el goig de la fraternitat i entra en l'audàcia del qui ha conegut Jesús, Messies i Fill de Déu. Res no el detura, ni el perill de mort. Ha nascut l'apòstol dels no jueus, l'apòstol dels pagans.

Pau predica als jueus a la sinagoga de Damasc. Mosaic del segle XII. Catedral de Montreale (Sicília).

3 MIREM LA VIDA

El baptisme uneix el creient a Crist i li obre la porta de la comunitat cristiana.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- Pau es converteix perquè arriba al fons d'ell mateix, allí on la prepotència de les pròpies raons deixa pas al do que ve de Déu. En certa manera, Déu ens ha de convertir a ell. Aquesta és la veritable conversió. Com vivim la crida constant de l'evangeli al canvi de vida?
- Ananies es malfia de Pau, l'antic perseguidor, i es pregunta si és possible que els seus projectes hagin canviat. Davant les persones noves que arriben a les nostres comunitats o grups, quina actitud adoptem? Tenim les portes obertes o estem tancats en petits guetos?
- Pau accepta el Camí del Senyor que Ananies li ofereix. Recobrar la vista vol dir que ara hi veu amb els ulls de la fe en Jesucrist. Després rep els sagraments: s'uneix a Crist pel baptisme, rep el do de l'Esperit i participa de l'àpat eucarístic. Com rebem els sagraments de l'Església? Ens hi atansem amb confiança i agraïment?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem fent servir algun formulari de renovació de les promeses del baptisme.
- Escollim alguns fragments del Salm 119, que és una invitació a seguir fidelment el camí de la fe en el Senyor.

3.4. Units a la fe de l'Església

El Concili Vaticà II posa a primer terme l'Església com a poble de Déu mogut per la fe. Aquesta fe l'impulsa a creure que el condueix l'Esperit del Senyor, el qual omple l'univers. D'aquesta manera l'Església procura discernir en els esdeveniments els signes veritables de la presència o del disseny de Déu. La fe tot ho il·lumina amb nova llum i manifesta el pla diví sobre la vocació sencera de l'home. Trobareu aquests pensaments en la Constitució «Gaudium et Spes» (n. 11).

La conversió de Pau és un bon exemple de l'home il·luminat i redreçat per la gràcia de Jesu-

crist. Sant Agustí diu de Pau: «Va ser blasfem, perseguidor, ultratjador. Va ser un home dolent; ell era el seu mateix turment... Va escoltar, però, la veu de Jesucrist, nostre Senyor. Ferit per aquesta veu, va ser ensorrat com a perseguidor i aixecat com a predicador. Perdé la vista de la carn per guanyar la del cor, i recobrà la de la carn per predicar de cor» (Sermó 297,10).

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- Vivim la fe en comunitat. La nostra conversió no és un gest individual sinó una renovació interior que s'arrela en la fe de l'Església. Pau és un instrument del Senyor, i també ho és Ananies. Cadascú és cridat a ser un membre viu del cos de Crist que és l'Església.
- Pau perseguia els cristians de manera acarnissada. No escatimava esforços per a detenir aquells que ell considerava enemics de la religió jueva. Però, amb la conversió, tot canvià de signe i Pau esdevingué el predicador valent i coratjós de l'evangeli. L'Esperit potencia allò que tenim, però ho orienta cap al bé. L'important és trobar el camí bo i abocar-hi totes les nostres energies.

PAU I BERNABÉ A LISTRA

(Ac 14,8-20)

⁸ A Listra hi havia un home amb els peus esguerrats, invàlid de naixement, que mai no havia caminat. ⁹ Mentre l'home l'escoltava, Pau va fixar en ell la mirada i, veient que tenia prou fe per a ser guarit, ¹⁰ va cridar amb veu forta:

— Aixeca't, posa't dret!

Ell es posà dret d'un salt i caminava. ¹¹ La gent, en veure el que Pau havia fet, començà a cridar en la llengua de Licaònia:

— Els déus han baixat a nosaltres en figura humana!

¹² A Bernabé li deien Zeus, i a Pau, Hermes, perquè era ell qui els adreçava la paraula. ¹³ El sacerdot del temple de Zeus que hi havia davant mateix de Listra, es va presentar acompanyat de molta gent davant les portes de la ciutat, portant vedells i garlandes per oferir un sacrifici. ¹⁴ Quan els apòstols Bernabé i Pau ho van saber, s'esquinçaren els vestits i es van llançar enmig de la multitud tot cridant:

¹⁵ — Però què feu? Si som homes igual com vosaltres! Per això us anunciem la bona notícia que us convertiu d'aquests ídols al Déu viu que ha fet el cel, la terra i el mar, i tot el que s'hi mou. ¹⁶ Ell, en les generacions passades, va permetre que totes les nacions seguessin els

Toro amb garlandes per oferir en sacrifici. Capítell d'Antioquia de Pisídia.

seus propis camins; ¹⁷ tot i això, mai no deixà de donar testimoni de si mateix amb els seus favors, concedint-vos del cel pluges i fertilitat i omplint d'aliment i d'alegria els vostres cors.

¹⁸ Les seves paraules, amb prou feines van poder calmar la multitud perquè no els oferís un sacrifici.

¹⁹ Llavors arribaren uns jueus d'Antioquia i d'Iconi, que es guanyaren la gent, van apedregar Pau i el van arrossegar fora de la ciutat pensant-se que era mort. ²⁰ Però quan els deixebles es van aplegar al voltant d'ell, Pau es va aixecar i entrà a la ciutat. L'endemà va sortir amb Bernabé cap a Derbe ■

2 ENTREM DINS EL TEXT

El llac d'Egridir, a l'altra banda de les muntanyes del Taurus, en el camí de Pau cap a les ciutats de les regions de Pisídia i Licaònia.

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

Antioquia de Pisídia, Iconi, Listra i Derbe són ciutats de les regions de Pisídia i Licaònia, situades a l'actual Turquia, en una zona de muntanyes pròxima a la serralada del Taurus. Antioquia de Pisídia, que cal distingir de l'Antioquia de Síria, era una ciutat de la província romana de Galàcia, centre de comunicacions i amb molta activitat comercial. També Iconi era una ciutat comercial. Tant a Antioquia com a Iconi hi residien comunitats jueves importants, ben organitzades i amb una notable presència pública. Segons la tradició, Iconi és la pàtria de Tecla, deixebra de l'apòstol Pau. Listra va ser fundada per l'emperador August com a defensa de la que era aleshores frontera oriental de l'imperi. La colònia jueva, important, estava molt barrejada amb la població hel·lènica. La família de Timoteu, company de viatge i col·laborador de Pau, era originària de Listra (vegeu Ac 16,1-3). La ciutat de Derbe també formava part de la regió de Licaònia i l'any 41 dC va ser incorporada a la província romana de Galàcia per l'emperador Claudi.

Socioreligioses

L'Àsia Menor era una zona de gran ebullició social i religiosa com a pas entre el sud del Mediterrani oriental (Egipte-Palestina-Síria) i Grècia, el bressol de la civilització hel·lènica. Per aquest motiu el sincretisme entre els cultes grecoromans i els cultes autòctons era intens. Moltes ciutats tenien, fora muralles, temples dedicats als déus locals, assimilats sovint a les divinitats del panteó grecoromà. Aquests temples gaudien d'una gran popularitat i s'hi anava sovint a oferir sacrificis i ofrenes vegetals i a fer àpats rituals. D'altra banda, en la religiositat grecoromana hi havia la creença que els déus, quan així ho desitjaven, prenien momentàniament forma humana i es passejaven per la terra escampant les seves benediccions. Així, a Listra, Pau és assimilat a Zeus, el pare dels déus, i Bernabé, a Hermes, el missatger i portantveu diví, ja que era ell qui parlava a la gent d'aquella ciutat.

Simbolismes

Davant la reacció de la gent de Listra, Pau i Bernabé «s'esquinçaren els vestits» (v. 14). Aquest gest pot tenir un sentit penitencial i expressar el reconeixement del propi pecat o del pecat d'altri. Així, en la passió, el gran sacerdot s'esquinça els vestits en considerar que Jesús ha blasfemat (Mt 26,65 par. Mc 14,63). Igualment, aquesta acció pot indicar que algú no vol participar o fer-se responsable d'una decisió o d'una manera de fer; també s'esquinça els vestits.

L'altar de Pèrgam, dedicat a Zeus (segle II aC). Museu de Pèrgam. Berlín.

L'Àsia Menor era una zona d'ebullició i sincretisme religiós.

Hermes.

2.2. Quin tipus de text comentem?

El text que comentem s'assembla a Ac 3,1-26, la guarició de l'invàlid. En tots dos textos hi ha un miracle i un discurs. Ara bé, les diferències també són prou clares. El discurs de Pau no vol explicar el miracle de guarició de l'invàlid, sinó que més aviat és una resposta a la reacció dels habitants de Listra. Es tracta d'un discurs breu que parla tan sols del Déu que ha creat el món i que sosté la vida dels homes. La predicació cristiana primitiva solia basar-se en quatre punts: creure en el Déu únic i renúncia als ídols; convertir-se a un estil de vida segons el voler diví; proclamar de Jesús com a Jutge universal; fonamentar la salvació promesa per Jesús en la seva resurrecció. Aquest esquema es pot veure complet en el discurs de Pau a Atenes (Ac 17,22-31). El discurs de Listra es limita al primer punt i, a tall d'al·lusió, al segon.

2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

8,4-9,31	Predicació de Felip i conversió de Saule (Pau)
9,32-11,18	Guaricions i predicació de Pere
11,19-12,25	Les comunitats d'Antioquia i Jerusalem
13,1-15,35	Primer viatge missioner i assemblea de Jerusalem
	– Primer viatge missioner de Saule-Pau amb Bernabé (13,1-14,28)
	– A Antioquia, elecció dels missioners (13,1-3)
	– Xipre (13,4-12)
	– Antioquia de Pisídia (13,13-52)
	– Iconi (14,1-7)
	– Listra (14,8-20)
	– Retorn a Antioquia passant per Derbe i la Pisídia (14,21-28)
	– L'assemblea de Jerusalem (15,1-35)

Ens trobem en el primer viatge missioner de Pau, acompanyat de Bernabé. La paraula de Déu s'escampa i es difon: Palestina i Síria ja l'han coneguda. Ara ve el torn del centre de l'Àsia Menor. Antioquia de Síria és el punt de partença i de retorn dels missioners. Aquests s'embarquen a Selèucia, i via Xipre assoleixen la costa meridional de l'Àsia Menor, penetren a l'interior de la península i segueixen en di-

L'Areòpag d'Atenes, on Pau evocarà el Déu desconegut i el desig de trobar-lo.

recció a orient, la ruta terrestre que uneix Síria i les ciutats asiàtiques del mar Egeu. El resultat és clar: Déu ha obert als pagans les portes de la fe (14,27). A l'assemblea de Jerusalem això serà reconegut de manera oficial.

Sant Pau guarint malalts a Listra. Pintura de Karel Dujardin (1622-1678). Col.lecció particular.

2.4. Seguim el fil del text

Un home invàlid de naixement escolta Pau. L'apòstol es mira aquell home i, veient la seva fe, el cura dient: «Aixeca't, posa't dret.» Tant Pau com Bernabé han estat enviats per l'Esperit Sant (13,4) i la seva paraula rep la força de Déu. És una paraula profètica, com la d'Ezequiel, capaç de redreçar i ressuscitar.

Tanmateix, els habitants de Listra no esclaten en lloances a Déu. Creuen en molts déus i això els fa caure en un equívoc lamentable: es pensen que Pau ha curat l'home baldat perquè, en aquell moment, en Pau i Bernabé han davallat els déus Zeus i Hermes. La curació del malalt és signe de la força guaridora de la paraula de Déu de la qual Pau és instrument. Però, per als pagans, la guarició es torna un argument per a divinitzar Bernabé i Pau. Incapaços de creure en el Déu únic, volen donar culte als déus que han baixat del cel en figura humana. Volen adorar Pau i no entenen que cal adorar el Déu que Pau adora. Els licaonis confonen creador i creatures. Davant d'això, Bernabé i Pau manifesten la seva contrarietat esquinçant-se els vestits. Cal convèncer aquella bona gent de la inutilitat de la idolatria i dir-los que només hi ha un Déu del qual provenen tots els béns. El Déu viu

que els apòstols anuncien és l'autor de tota la realitat. D'altra banda, el Déu viu no és llunyà ni es desinteressa dels vaivens de la nostra vida. Ben al contrari, se'n preocupa i concedeix la saó que la terra necessita i l'aliment que sosté els homes. De tal manera manifesta la seva bondat que tothom pot comprendre qui és. Els camins passats han estat molts, però ara ha arribat l'hora de desfer-se de la ignorància i convertir-se al Déu viu.

El discurs de l'apòstol Pau aconseguix calmar la multitud i evitar que els ofereixin un sacrifici. Sembla que la missió a Listra, començada tan espectacularment, té l'èxit

assegurat. Però llavors arriben alguns jueus d'Antioquia i d'Iconi i la situació es capgira. L'acclamació —quasi adoració— es converteix en rebuig i intent de linxament. Pau és apedregat i maltractat sense compassió. Ara sí que es poden convèncer que els apòstols són homes i no déus! Les tribulacions acompanyen sempre la predicació de la Paraula.

Pau, apedregat i envoltat pels deixebles, és a dir, per l'Ésglésia, s'aixeca (v. 20). És la mateixa paraula que ell havia emprat per guarir l'invàlid (v. 10). De bell nou, Pau, com ressuscitat a una nova vida, entra a la ciutat.

Els apòstols Pau i Bernabé a Listra. Pintura de Jacob Jordaens (1593-1678).

Els licaonis confonen creador i creatures: volen adorar Pau i no entenen que cal adorar el Déu que Pau adora.

e 2.5. Paraules amb ressò

Escoltar ▶ L'invàlid escolta Pau. El verb «escoltar» no significa només «sentir» el que es diu, sinó «adonar-se» i «acollir» el que es diu. Escoltar, per tant, molts cops és sinònim d'obeir. Escoltar és la forma essencial d'assimilació de la fe bíblica (vegeu Rm 10,14). Escoltar la Paraula és la base per a rebre la fe cristiana (Ac 4,4; 10,44; 13,7.44; 15,7).

Ídols ▶ Per als pagans els ídols no són simples representacions d'un déu sinó que contenen la mateixa divinitat que representen. En canvi, la fe bíblica exclou que Déu pugui ser identificat amb la imatge que el representa. Les imatges són evocacions i, en sentit fort, tenen una força quasi sacramental: el misteri de Crist, testimoniats per la Mare de Déu i els sants, és objecte del nostre reconeixement gràcies a les imatges i icones que el representen. Però això no és cap idolatria. Els déus dels pagans són obra d'homes i res més (vegeu Is 44,9-20; Jr 2,5; 8,19; Sl 115,4-7). La idolatria és vinculada, pels profetes de l'Antic Testament, amb la prostitució i l'adulteri: el Déu únic és fidel i demana fidelitat. Per aquest motiu, podem parlar d'actituds idolàtriques quan ens allunyem de la fe i de l'evangeli (Col 3,5). La fe personal i viscuda en la pregària i la coherència dels nostres actes ens porta a una relació autèntica amb Déu.

En contraposició als ídols buits (Is 44,9) i il·lusoris (Is 41,24.29) i incapaçs de fer res (Is 41,23), tan sols Déu és viu. En ell hi ha la vida i només ell dóna vida (Sl 42,3). Els ídols porten la mort. Déu reanima i fa reviure, treu de la foscor (Is 57,15). Ell ha creat l'univers sencer i tots els qui hi viuen, és a dir, ell «a tots dóna vida, alè a tota cosa» (Ac 17,25). Ja els filòsofs del segle I dC, contemporanis de Lluç i Pau, diuen que en Déu vivim, ens movem i som (vegeu Ac 17,28).

▶ Déu viu

*El temple de Posidó al cap Súnion (Grècia).
Els ídols porten a la mort. Déu fa reviure i treu de la foscor.*

2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

Hi ha dos episodis d'aquest llibre que mereixen una comparació amb el text que comentem: la guarició de l'invàlid de la Porta Bonica, seguit del discurs de Pere (Ac 3,1-26) i el discurs de Pau a l'Areòpag d'Atenes (Ac 17,22-31). El discurs de Listra és com un primer esbós del gran parlament que Pau adreçarà als filòsofs atenesos, amb uns termes més pròxims al pensament grec que no pas a l'Antic Testament. És interessant de notar el contrast entre els discursos de Listra i d'Atenes, adreçats a pagans, i el discurs que Pau adreça als jueus reunits a la sinagoga d'Antioquia de Pisídia, farcit de citacions de l'Antic Testament (Ac 13,16-41).

Antic Testament

Els profetes, en general, i Isaïes, en particular, contraposen la inutilitat dels ídols amb la grandesa dels dons oferts pel Déu viu. En contraposició amb els ídols inútils fabricats amb materials com or, plata, fosa i fusta (Is 40,19-20) el Senyor és creador de tota cosa (Is 40,12-31). El Senyor, a més, condueix la història (Is 44,24-28) o vetlla pel seu poble (Is 41,1-42,13). En canvi, els ídols són conduïts pels qui els porten i forjats pels qui els fabriquen (Is 41,6-7). El Senyor allibera el seu poble, el recrea i el transforma (Is 42,14-44,23), mentre que els ídols

construïts per artesans són incapaços de salvar qui els invoca (Is 44,9-20). Els savis d'Israel també descriuen la inutilitat de la idolatria (Sv 13-15), contraposada a la fidelitat d'Israel al Senyor (Sv 15,4). Sobre el Déu que sosté i vetlla per tot, vegeu el salm 104, que canta les lloances de la creació, obra de Déu.

Nou Testament

A partir de la imatge del Déu que concedeix els seus favors a través de la pluja i la fertilitat i omple d'aliment i d'alegria els cors dels homes, arribem a una visió ampla i universal de Déu. A partir d'aquesta visió Jesús fonamenta l'amor fins i tot als enemics (Mt 5,44-45). Déu fa ploure sobre bons i dolents, i el sol surt sobre justos i injustos. L'obra de la creació expressa la seva bondat, que arriba, sense discriminacions, a tots els homes.

La idolatria en què poden caure els cristians no consisteix només a adorar imatges, sinó que comporta la perversió de les actituds evangèliques fonamentals. La idolatria és una conseqüència dels desigs terrenals que ens allunyen de Déu i del seu Regne (1Co 6,9-10; Ga 5,19-21). En concret, l'amor als diners és una idolatria que el mateix Jesús denuncia (Mt 6,24; Ef 5,5; Col 3,5). La idolatria pertany a la vida passada, que ha estat superada del tot per la fe en Jesucrist (1Pe 4,3). En una paraula, la idolatria és pròpia de necis, i no de savis, ja que es bescanvia la glòria del Déu immortal per allò que és mortal i caduc (Rm 1,22-24).

2.7. El text ens parla

L'episodi de Listra és com una guia o vademècum per als qui anunciem l'evangeli, per als qui tenim consciència d'haver estat enviats a donar testimoni de Jesús ressuscitat. Cal una experiència de fe fonda des del punt de vista personal i eclesial. Pau pot curar l'invàlid perquè la seva paraula està amarada de la força de Déu. I si, després de ser apedregat, s'aixeca, és perquè té el suport ple des de la comunitat cristiana que l'envolta. A la base, hi ha l'Esperit que envia i el Senyor Jesucrist que parla per boca dels qui proclamen l'evangeli. Tanmateix, els qui parlen han de tenir molt presents els qui escolten. La missió ha de començar per aquelles paraules que els oients són capaços d'entendre i de viure. Així, Pau i Bernabé s'esplaien parlant del Déu únic a la gent de Listra, que creuen en molts déus, i Pau, a Atenes, evocarà el Déu desconegut i el desig de trobar-lo: «el que vosaltres adoreu sense conèixer és el que jo us anuncio». Els resultats de la predicació són sempre una incògnita. Normalment els uns sembren i els altres recullen. De fet, Pau i Bernabé, avalats per la guarició espectacular, topen amb la mentalitat de la gent de Listra. Els signes visibles no produeixen fruits automàtics. És la conversió de cor, conseqüència de la paraula

predicada i acceptada, la collita millor que es pot esperar. Les garlandes i les aclamacions poden ser simples focs d'artifici.

De fet, Pau i Bernabé surten cap a Derbe després que a Listra es formi un grup de deixebles. Un d'aquests, Timoteu, serà un gran col·laborador de Pau. Les argücies dels adversaris han girat la gent contra Pau, perquè la missió no es fa sense persecució. Cal deixar oberta la porta a l'acció de l'Esperit. L'Església rep del Senyor força i prova, fidelitat i feblesa. Potser perquè no es converteixi en una organització que busqui autopromocionar-se i es tornés així ídol i sal sense salabor.

*La creació del món. Fresc de Miquel Àngel (1475-1564) a la Capella Sixtina del Vaticà. Roma.
El Déu viu que els apòstols anuncien "ha fet el cel, la terra i el mar, i tot el que s'hi mou".*

3 MIREM LA VIDA

L'escala de l'enteniment en Ramon Llull: pedra, flama, planta, bèstia, home, cel, àngel, Déu. Escultura de Josep M. Subirachs (n. 1927). Montserrat. La meravella de l'obra creada ens porta a Déu.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- Costa de reconèixer els propis ídols. Tots ens pensem que som lliures i que no depenem de res ni de ningú. Però la submissió més subtil és la que ve disfressada de llibertat. Quins són els ídols dominants en la nostra societat? Quins són els més atractius, els més llaminers?
- La ciència ens explica l'univers en termes de desmesura mesurada. Dins la immensitat hi ha una proporció, hi ha una mesura. La complexitat dels fenòmens naturals amaga un disseny que no acabem de descobrir. La meravella de l'obra creada, ens porta a Déu? Som sensibles a la imatge d'un món que no més expliquem si hi veiem la mà divina?
- Pau i Bernabé reaccionen durament quan els prenen per déus. Haurien pogut respondre d'una altra manera, menys tallant i radical. Potser van comprometre l'èxit de la seva missió... El càlcul i els tripijocs són enemics de l'evangeli. La transparència és més important que l'estratègia. Com podem anar construint una Església que tingui clara la seva missió profètica? Com podem combinar l'astúcia de les serps i la innocència dels coloms?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem amb un oració coneguda: el salm 104, càntic de lloança a Déu per les seves obres. També es pot agafar el càntic dels tres joves (Dngr 3,52-90).
- Fem una pregària espontània que ens esperoni a vèncer les nostres idolatries, ens refermi en la nostra fe i ens ajudi en la nostra tasca d'anunciar l'evangeli.

3.4. Units a la fe de l'Església

El diàleg interreligiós és una característica del nostre temps. Dialogar és afirmar aquell en el qual crec i valorar allò que l'altre creu, sobretot allò que l'altre fa. Els punts de connexió són molts. Per això, com diu el Concili Vaticà II, l'Església catòlica no refusa res del que hi ha de sant i veritable en les religions no cristianes. En totes elles hi ha una guspira d'aquella veritat que il·lumina tota la humanitat (Nostra Aetate 2). L'evangeli és força que fecunda les diverses religions. La recerca de Déu present en qualsevol religió és un estímul perquè Jesucrist hi sigui anunciat com a camí, veritat i vida. Això es

farà realitat en la mesura que l'Església sigui sal de la terra i llum del món (Ad Gentes 1).

Que Jesucrist és el salvador, de manera plena, ho experimentem en els anomenats sagraments de la iniciació cristiana (baptisme, confirmació, eucaristia). El baptisme és el sagrament de la fe, i per això, des de molt antic, l'escena dels paralítics o invàlids guarits serveix per a representar-lo. El batejat s'aixeca, es posa dret i comença a caminar. El baptisme és un refermar la persona unint-la a Jesús mort i ressuscitat.

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- El coratge de Pau i Bernabé no és ingenu ni fora de to. Han rebut una missió i la tiren endavant amb energia i valentia. L'Esperit ens empeny a no tenir por i a treballar sense defallença, tot i les dificultats, a favor del missatge del Regne. Hi ha «realismes» que són derrotismes i hi ha prudència que és barreja de por i de peresa.
- Fer balanç és una cosa i jutjar pels resultats n'és una altra. Avaluat allò que tantes vegades resta amagat als ulls dels homes és força impossible. Les xifres poden ser enganyoses. El qui és de l'Esperit mira endavant: després de Lистра, ve Derbe, i Iconi i Antioquia... La missió no té límits.

L'ASSEMBLEA DE JERUSALEM

(Ac 15,1-29)

¹ Llavors alguns van baixar de Judea a Antioquia i adoctrinaven així els germans:

— Si no us feu circumcidat d'acord amb la Llei de Moisès, no us podeu salvar.

² Com que això va provocar un conflicte i una discussió no pas petita de Pau i Bernabé amb aquells, els germans decidiren que Pau i Bernabé, amb alguns més, pugessin a Jerusalem per tractar d'aquesta qüestió amb els apòstols i els qui presidien la comunitat.

³ La comunitat, doncs, els va proveir del que necessitaven per al viatge. Mentre travessaven Fenícia i Samaria, parlaven de la conversió dels pagans i donaven una gran alegria a tots els germans. ⁴ Quan arribaren a Jerusalem, van ser acollits per la comunitat, els apòstols i els responsables que la presidien, i contaren tot el que Déu havia fet per mitjà d'ells. ⁵ Però alguns del grup dels fariseus que s'havien convertit a la fe van intervenir dient que calia circumcidat els pagans i manar-los que observessin la Llei de Moisès.

⁶ Llavors els apòstols i els qui presidien la comunitat es van reunir per estudiar la qüestió. ⁷ Quan la discussió s'havia fet molt viva, Pere es va aixecar i els digué:

—Germans, vosaltres sabeu que des dels primers dies Déu em va escollir d'entre vosaltres perquè els pagans sentissin dels meus llavis la paraula de l'evangeli i creguessin. ⁸ Déu, que coneix el fons dels cors, ha testimoniats a favor

La ciutat de Jerusalem en el mosaic de Màdaba (segle VI dC).

d'ells donant-los l'Esperit Sant igual que a nosaltres, ⁹ sense fer cap diferència entre nosaltres i ells, un cop ha purificat els seus cors per la fe. ¹⁰ Ara, doncs, per què poseu a prova Déu, volent imposar als deixebles un jou que ni els nostres pares ni nosaltres no hem tingut la força de suportar? ¹¹ Ben al contrari, creiem que tant nosaltres com ells som salvats només per la gràcia de Jesús, el Senyor.

¹² Tota l'assemblea va callar i sentien explicar a Pau i Bernabé els senyals i prodigis que Déu havia fet per mitjà d'ells entre els pagans.

¹³ Quan hagueren acabat de parlar, Jaume prengué la paraula i va dir:

— Germans, escolteu-me: ¹⁴ Simeó ha exposat com, des del començament, Déu mirà d'escollir-se d'entre les nacions paganes un poble que porta el seu nom. ¹⁵ Això concorda amb les paraules dels profetes que hi ha en l'Escriptura: ¹⁶ *Després d'això tornaré per reconstruir la cabana de David que havia caigut. En reconstruiré les ruïnes i la redreçaré,* ¹⁷ *perquè em cerquin a mi, el Senyor, la resta d'homes i totes les nacions que porten el meu nom. Ho diu el Senyor,* ¹⁸ *que fa conèixer aquestes coses des de sempre.* ¹⁹ Per tant, sóc del parer que no hem de posar obstacles a aquells pagans que es converteixen a Déu; ²⁰ n'hi ha prou d'escriure'ls que s'abstinguin de la carn oferta als ídols, de relacions sexuals il·legítimes, de menjar animals ofegats i de menjar sang. ²¹ De fet, des de temps antic els llibres de Moisès són predicats en totes i cadascuna de les ciutats, ja que es llegeixen a les sinagogues cada dissabte.

²² Llavors els apòstols i els qui presidien la comunitat, van decidir, amb tota la comunitat, d'elegir-ne alguns d'ells i enviar-los a Antioquia, juntament amb Pau i Bernabé. Els elegits foren Judes, anomenat Barsabàs, i Siles, que eren dirigents en la comunitat dels germans. ²³ Els donaren aquesta carta: «Els apòstols i els qui presideixen la comunitat de Jerusalem, germans vostres, saluden els germans no-jueus d'Antoquia, Síria i Cilícia. ²⁴ Hem sabut que alguns de nosaltres han vingut, sense cap encàrrec nostre, a pertorbar-vos amb les seves opinions i a trasbalsar els vostres esperits. ²⁵ Per això hem decidit unànimement d'elegir uns representants nostres per enviar-vos-els juntament amb els nostres estimats Bernabé i Pau, ²⁶ que han dedicat la seva vida a la causa del nom de nostre Senyor Jesucrist. ²⁷ Us enviem, doncs, Judes i Siles, que us exposaran de paraula això mateix que us diem per escrit. ²⁸ L'Esperit Sant i nosaltres hem decidit de no imposar-vos cap més càrrega que aquestes indispensables: ²⁹ absteniu-vos de la carn sacrificada als ídols, de menjar sang, de menjar animals ofegats i de les relacions sexuals il·legítimes. Fareu bé de guardar-vos de tot això. Us desitgem que estigieu bé.» ■

2 ENTREM DINS EL TEXT

Jueu davant el Mur de les Lamentacions de Jerusalem. L'assemblea de Jerusalem voldrà fer possible la convivència entre cristians d'origen jueu i d'origen pagà.

Antioquia. Els creients en Jesucrist hi foren anomenats "cristians" per primera vegada.

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

Judea és el nom grec que més o menys identifica l'antic territori de la tribu de Judà, en la part sud de la serralada que travessa Palestina de dalt a baix, paral·lelament al riu Jordà i al Mar Mort. Jerusalem n'és la capital. Del 6 dC al 41 dC i del 44 dC al 66 dC, Judea formà part de la província romana de Síria i era governada per procuradors o prefectes, que governaven igualment Samaria i Idumea. Durant el període 41-44 dC formà part del regne d'Herodes Agripa I. Després de la destrucció de Jerusalem (70 dC) i fins al 135 dC fou província romana.

Antioquia era la capital de la província romana de Síria. Era la tercera ciutat més important de l'imperi, després de Roma i Alexandria a Egipte. La seva situació geogràfica en feia un centre important de comunicacions. El riu Orontes la unia al Mediterrani, al port de Selèucia. Hi hagué aviat una forta comunitat cristiana (Ac 11,21).

Fenícia és la regió del litoral mediterrani al nord de Palestina. Tir i Sidó en són les dues ciutats més importants. L'evangeli hi fou predicat aviat (Ac 11,19). La comunitat de Tir hostatjà Pau en el seu últim viatge a Jerusalem (Ac 21,3-6).

Samaria és la regió del centre de Palestina. El seu territori i els seus habitants eren considerats ritual-

ment impurs pels jueus. Això vol dir que un jueu evitava de trepitjar terra samaritana. La missió cristiana hi arribà de mans de Felip, tot just després de la persecució de la comunitat de Jerusalem (Ac 8,5).

Cilícia es troba a l'actual Turquia. En el segle I dC era una província autònoma dins l'imperi romà. La seva capital era Tars, ciutat natal de l'apòstol Pau.

Socioreligioses

A Jerusalem (i en general a tot Judea) els creients en Jesús provenien del judaisme. Alguns eren fins i tot sacerdots (Ac 6,7) i també hi havia convertits que eren fariseus (Ac 15,5). Aquests acceptaven Jesús com a Messies, anaven al temple i a la sinagoga, i seguien les pràctiques religioses manades per la Llei de Moisès (Ac 10,12.14). La comunitat cristiana de Jerusalem era formada per creients de llengua hebrea o aramea i creients de llengua grega (Ac 6,1). La guiaven els apòstols, els Dotze, i els dirigents propis, el principal dels quals era Jaume, anomenat «el germà del Senyor» (Ga 1,19). Altres dirigents eren Judes i Siles (Ac 15,22), els quals posseïen el do o carisma de la profecia (Ac 15,32). Siles serà company de viatge de Pau i col·laborador seu (Ac 15,40; 18,5; 2Co 1,19; 1Te 1,1; 2Te 1,1). Barsabàs és un sobrenom jueu habitual (compareu Ac 1,23 i 15,22). Prové de la llengua aramea i significa «fill del dissabte» o bé «fill de l'ancià».

A la comunitat d'Antioquia, els creients en Jesús

provenien del judaisme, però també del paganisme. Aquests, els antics pagans, no es feien circumcidat. Alguns d'ells devien ser «temorosos de Déu», és a dir, persones pròximes al judaisme que observaven alguns preceptes de la religió jueva però no estaven circumcidats. El conflicte es planteja a propòsit de l'obligació o no de circumcidat-se per part dels nous cristians que no provenen del judaisme. El grup més radical de fariseus convertits volia obligar-los a observar la Llei de Moisès, començant per la circumcisió (Ac 15,5).

Simbolismes

En la discussió de l'assemblea, Pere fa un discurs en el qual es refereix a la Llei de Moisès com a un jou difícil de suportar. També Jesús parla en termes semblants: a diferència de la Llei que, en mans dels fariseus, resulta un jou insuportable, l'evangeli és suau i lleuger, possible de seguir (Mt 11,28-30). A l'Antic Testament el jou significa, en sentit figurat, la condició d'esclau o la tirania política, especialment si és estrangera. Així, els profetes anuncien la salvació del Senyor amb la imatge de la destrucció del jou opressor (Is 9,3). La saviesa, que és do del Senyor, també és comparada a un jou, en aquest cas en sentit positiu. L'impíu pretén trencar aquest jou per no sotmetre's a la voluntat de Déu (Jr 2,20).

e 2.2. Quin tipus de text comentem?

El text barreja la polèmica i l'acord. Hi ha un conflicte i s'ha de solucionar. Primerament s'explica de quin conflicte es tracta (vv. 1-5). El resoldran els apòstols i els qui presideixen la comunitat de Jerusalem. La discussió conclou amb la intervenció de Pere, el primer dels Dotze apòstols (vv. 7-11), les paraules de Pau i Bernabé sobre el seu viatge missioner (v. 12) i la intervenció final de Jaume, el primer dirigent del consell que presidia la comunitat de Jerusalem (vv. 13-21). L'acord es concreta en un «decret» escrit que serà enviat a Antioquia mitjançant dos membres del consell de Jerusalem (vv. 22-29). Es tracta d'una decisió unànime que tanca la qüestió i restableix la concòrdia. L'assemblea de Jerusalem admet que els

nous cristians provinents del paganisme no han d'observar la llei de Moisès, si bé caldrà que guardin una normativa que faci possible la convivència entre cristians d'origen jueu i d'origen pagà. La comunitat d'Antioquia re-troba així la pau.

Rotlle de la Llei de Moisès.

e 2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

8,4-9,31	Predicació de Felip i conversió de Saule (Pau)
9,32-11,18	Guaricions i predicació de Pere
11,19-12,25	Les comunitats d'Antioquia i Jerusalem - L'església d'Antioquia, formada per jueus i pagans, ajuda la de Jerusalem mitjançant Bernabé i Saule (11,19-30)- Herodes Agripa persegueix l'església de Jerusalem (12,1-25)
13,1-15,35	Primer viatge missioner i assemblea de Jerusalem - Primer viatge missioner de Saule-Pau amb Bernabé (13,1-14-28)- L'assemblea de Jerusalem (15,1-35)- Conflicte sobre la circumcisió dels pagans (15,1-5)- Discursos de Pere i Jaume (15,6-21)- Decret «conciliar» enviat a Antioquia (15,22-35)

L'assemblea de Jerusalem està col·locada en un lloc estratègic del llibre dels Fets dels Apòstols. S'ha conclòs el primer viatge missioner, en el qual Pau i Bernabé han constatat la conversió dels pagans. El més significatiu ha estat el procònsol de Xipre, Sergi Pau (13,12).

2.4. Seguim el fil del text

Però també a Antioquia de Pisídia (13,43) i Iconi (14,1) ha quedat clar que Déu havia obert als pagans la porta de la fe (14,27). Però a Antioquia els partidaris de circumcidat els pagans mouen brega i posen en dubte el que han fet Pau i Bernabé. Cal que la qüestió, essencial per al futur de l'Església, sigui tractada a Jerusalem pel col·legi dels Dotze i el consell dels qui presideixen aquella comunitat.

Els apòstols Jaume, Joan, Pere, Pau i Andreu. Detall del triptic d'Habarville (segle X). Museu del Louvre. París. A Jerusalem, Pau i Bernabé reberen el reconeixement i el senyal de comunió de les "columnes": Jaume, Pere i Joan.

Pau i Bernabé han anunciat el missatge als qui l'han volgut escoltar, sense fer distincions entre jueus i pagans. N'hi ha prou d'acollir Jesús ressuscitat com el qui dóna la vida. La llei de Moisés és secundària, no necessària. Però aquesta posició no és ben vista per alguns dels jueus convertits, que no entenen el voler de Déu: l'Esperit va baixar sobre Corneli, el centurió pagà, en presència de Pere i altres creients d'origen jueu!

A Antioquia s'encén el conflicte. La qüestió és greu pel tema en discussió, pel conflicte fort que s'ha produït i perquè els qui han posat foc, originaris de Jerusalem, han anat a Antioquia sense cap encàrrec dels apòstols i del consell dels dirigents. Cal anar a Jerusalem, a l'església-mare, i allí els qui són columnes de la fe han de resoldre la qüestió. Els enviats d'Antioquia seran Pau i Bernabé. Proveïts per al viatge, s'hostatgen a les comunitats de Fenícia i Samaria, territoris pagans. El viatge es converteix en un camí de goig i d'alegria per la conversió dels pagans, explicada per Pau i Bernabé. Arribats a Jerusalem, continuen la seva explicació: darrere la conversió dels pagans a la fe cal veure-hi la mà de Déu. A Jerusalem, els qui havien anat a Antioquia

continuen la seva campanya a favor de la circumcisió dels pagans.

En l'assemblea dels apòstols i el consell dels qui presideixen la comunitat la discussió és viva. Finalment, Pere s'aixeca i amb l'episodi de Corneli com a rerefons (vegeu Ac 10) afirma que Déu no fa distincions entre pagans i jueus: tots han rebut el mateix Esperit, la gràcia de Jesús els ha salvat a tots. Jesús és l'únic que allibera. La Llei és un jou insuportable. Es pot posar Déu a prova?

Es fa silenci. Pau i Bernabé repeteixen el seu testimoni: la conversió dels pagans és obra de Déu. Els senyals i prodigis els han acompanyat també quan feien missió entre ells. És el llenguatge dels fets. Els senyals i prodigis dels apòstols a Jerusalem ara han ampliat les fronteres.

Jaume, cap dels qui presideixen la comunitat de Jerusalem, avala el que Pere ha dit. És ben cert. Si Déu fa que sorgeixin cristians entre els pagans i no tan sols entre els jueus, això és perquè Déu vol reconstruir el poble de Déu, format per tots els qui cerquen el Senyor i confien en el seu nom. Ho confirma la mateixa Escripura (Am 9, 11-12, citat en Ac 15, 16-17). Ara bé, cal ser sensibles i no escandalitzar els germans més dèbils en la fe. Respectar les sensibilitats vol dir buscar l'acord i la convivència entre uns i altres. D'aquí, les normes

que hauran de respectar els cristians que no segueixen la Llei de Moisès, els antics pagans. Són aquestes: no menjar carn oferta als ídols pagans (que per això no té cap valor sagrat!), no tenir relacions sexuals il·legítimes (respectar la normativa de Lv 18), no menjar animals ofegats ni sang (la sang és la vida, do de Déu, i a un jueu li repugna que l'home en faci ús menjant-ne).

Antioquia rebrà joiosa el decret-carta de Jerusalem. Tots veuen en l'acord de l'assemblea no una pura decisió humana sinó l'aval de l'Esperit Sant que sosté l'acord pres: «L'Esperit Sant i nosaltres...» Del conflicte s'ha passat a l'harmonia. S'ha escoltat la veu de l'Esperit. Els seus camins han estat seguits.

*Pere bateja el centurió Corneli. Sarcòfag del segle IV. Museu Lapidari. Arle (França).
Pere ha descobert en l'episodi de Corneli que Déu no fa distincions entre pagans i jueus: la gràcia de Jesús els ha salvat a tots.*

e 2.5. Paraules amb ressò

Comunitat ▶ La comunitat dels deixebles de Jesús està unida a ell per la fe, creu en la seva gràcia i en el seu do (15,11), i entén la presència de l'Esperit Sant (15,8.28). Sap que Déu purifica els cors i no fa diferències entre persones, donant-los l'Esperit (15,8-9). La comunitat envia, proveeix, acull, escolta, elegeix, estima i coneix els qui dediquen la seva vida a l'evangeli (15,2.3.4.12.22.25.26.29). La comunitat cristiana és poble de Déu que escolta la Paraula i l'anuncia, obert als creients d'origen jueu i no jueu.

Circumcisió ▶ És una petita operació que consisteix a tallar el prepuci a tot mascle que pertany al poble jueu. Segons Gn 17,9-14.23 Abraham és el primer a ser circumcidat, com a signe de l'aliança entre Déu i el poble de la promesa que sortirà de la seva descendència. Segons Ex 4,25, Sipurà, l'esposa de Moisès, va fer servir una pedra esmolada per circumcidat el seu fill. S'exigia la circumcisió als immigrants i prosèlits que volien celebrar la Pasqua (Ex 12,48). Havien de ser membres de ple dret del poble jueu. Lv 12,3 mana la circumcisió dels nens al dia vuitè del seu naixement. Altres pobles fora d'Israel també la practicaven (Jr 9,24-25). Actualment als musulmans també se'ls practica la circumcisió. Normalment era el cap de casa qui circumcidava el fill. En temps de Jesús el dia vuitè es posava el nom al nadó com a reconeixement de

la seva filiació per part del pare (Lc 1,59-63; 2,21; vegeu Mt 1,21). La circumcisió rep un sentit simbòlic com a signe de l'autèntica fidelitat al Senyor, de compliment de la voluntat de Déu. Així es parla a la Bíblia de circumcidat-se el cor (vegeu Dt 10,16; Jr 4,4; 9,25; Ac 7,51; Rm 2,29; Fl 3,2-3; Col 2,11).

Cerimònia jueva de la circumcisió.

2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

El prejudici envers els pagans el trobem ja en el cas de Corneli (Ac 10 i 11). Pere ha de canviar el seu punt de vista estrictament jueu, i acceptar la iniciativa de Déu i del que diu l'Esperit. De fet, els creients jueus que l'acompanyen queden molt sorpresos (10,45-46). Pel seu cantó, quan Pere torna a Jerusalem, els germans de Judea li retreuen el que ha fet, però finalment es calmen i lloen Déu per la gràcia de la conversió que aquest ha fet als pagans (11,18).

De manera semblant, quan Pau arriba a Jerusalem després del seu darrer viatge missioner, els germans que presideixen la comunitat, reunits a casa de Jaume, donen glòria a Déu per allò que aquest ha dut a terme entre els pagans que s'han convertit a la fe (21,17-19).

Antic Testament

En el discurs de Jaume, aquest cita Am 9,11-12 per referir-se a la reconstrucció del poble de Déu amb gent provinent de totes les nacions. El poble de Déu que surt de la Pentecosta és format per creients de prop (els jueus) i de lluny (els pagans) (vegeu Ac 2,39). Aquest poble porta el seu nom, perquè en ell no hi ha discriminacions ni gradacions. Això que ara s'esdevé, una Església formada per jueus i pagans, és el compliment de la voluntat de Déu expressada pels profetes.

Sobre les normes adoptades per als cristians no jueus (Ac 15,20-21), es diu que provenen del Pentateuc. Són normes conegudes i no han de ser motiu de sorpresa. Totes quatre tenen relació amb la pureza exigida per la Llei. Sobre la carn oferta als ídols, vegeu 1Co 8-10. Sobre les relacions sexuals il·legítimes, vegeu Lv 18. Sobre els animals ofegats i la sang, vegeu Lv 17,10-16. El seu objectiu és evitar que en la convivència entre jueus i no jueus, aquells incorrin en el risc de caure en la impuresa ritual.

Anteriorment, Pere havia parlat de la Llei com d'un jou que ni ells ni els seus pares no havien tingut la força de suportar. La imatge significa servitud i l'AT l'usa per a parlar de la salvació del Senyor en trencar el jou dels qui oprimeixen el seu poble. Així Jeremies apareix amb un jou al coll com a profecia simbòlica: Jr 27,1-10; 28,2.

Nou Testament

La qüestió de la circumcisió i, en definitiva, de la pràctica de la Llei de Moisès, revesteix una importància notable en les cartes de l'apòstol Pau. De manera polèmica en les cartes als Gàlates i als Filipencs, l'apòstol proclama que l'única justícia salvadora és, no la que prové de la Llei, sinó la que se'ns dona per la fe en Crist. Allò que plau a Déu no és la pràctica de la Llei sinó la fe en Jesucrist, el qual ha mort per nosaltres. Si algú fos just gràcies a complir les obres de la Llei, Crist hauria mort per no res. Vegeu Ga 2,15-21; Fl 3,1-11. L'Esperit es rep pel fet d'haver acollit la predicació de la fe, independentment de si s'és jueu i s'observa la normativa legal o si s'és pagà i no s'observa (vegeu Ga 3,1-5).

2.7. El text ens parla

El protagonista amagat de l'assemblea de Jerusalem és l'Esperit Sant. Ell ha guiat Pere fins a casa de Corneli i Pau fins al procònsol de Xipre. Ell ha guiat Felip fins a l'eunuc etiop i ha suscitat en els pagans la fe en Jesucrist mort i ressuscitat. La bona nova ha arribat a molts, i Déu ha purificat els cors de tants sense fer distincions per raó d'origen. Els predicadors de l'evangeli han vist com la llavor de la Paraula creixia en el cor dels jueus i dels pagans. L'alegria per la conversió dels pagans ha omplert els missioners i tots aquells que de veritat han entès els signes que Déu donava.

Tan sols els qui es refien més de les pròpies tradicions i opinions, els qui pretenen agradar Déu sense escoltar-lo s'oposen a les magnífiques realitzacions de l'Esperit. Aquests fan absoluta la llei i pensen que la circumcisió és la que obre el camí de la vida. Actuant de bona fe, no s'adonen que posen traves al disseny de Déu i al projecte que impulsa l'Esperit Sant. Carregar els pagans amb un pes insuportable és deformar la llibertat que reben els cristians en Crist. L'evangeli obre i no tanca, allibera i no esclavitzava.

L'assemblea de Jerusalem és un model de fidelitat a Déu i de diàleg entre tots. Hi aprenem a no imposar a ningú allò que el Senyor no

demana. El respecte de la voluntat de Déu es concreta en l'obediència a la veu de l'Esperit. Si els pagans accepten la fe, vol dir que Déu no els demana la circumcisió. Si els la demanés, de segur que no s'haurien convertit: convertir-se és una gràcia celestial. Doncs bé, per què els homes han d'exigir allò que el mateix Déu no exigeix? Obligar els pagans a observar la llei equival a imposar-los un jou que Déu no imposa. En segon lloc, descobrim en l'assemblea de Jerusalem un model de diàleg sincer, que és font de concòrdia i d'alegria. Tenir un sol cor i una sola ànima porta a cercar la solució que més afavoreixi la convivència. Tot és possible per al qui viu l'amor i l'afecte dels germans. Quina importància té abstenir-se d'això o d'allò si així salvem la veritat i l'amistat? Més enllà de tàctiques purament humanes, hi ha allò que Déu vol i la paraula de Jesús. Aquí s'inscriu la recerca de la unitat dels deixebles, imprescindible perquè el testimoni de la Paraula no quedi anul·lat. Es tracta, doncs, d'una unitat que s'arrela en la vida de l'Església i que prové de l'amor que Déu ha escampat en els nostres cors. Així es fa el pas del conflicte a la pau.

3 MIREM LA VIDA

El Concili Vaticà II, la gran assemblea apostòlica del segle XX.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- Un conflicte no es resol amb més conflicte. Cal entrar en la via del diàleg i preguntar-se allò que el Senyor ens demana. Els apòstols i els dirigents de la comunitat de Jerusalem escolten i després decideixen. Davant les situacions de conflicte, sabem escoltar Déu i els germans? És l'evangeli la norma de decisió i d'actuació?
- Un conflicte acaba bé quan no hi ha vencedors ni vençuts. Cal buscar una solució d'acord amb la veritat i que integri si és possible els diversos punts de vista. L'objectiu és el respecte dels més febles. Som persones amb sensibilitat pels altres o bé actuem altivament?
- Als nostres pobles, barris i ciutats convivim amb situacions que de vegades són de violència i d'agressió. Però en el dia a dia les tendències a disgregar i crear barreres són molt fortes. Treballem per la unitat que ens demana Jesús? Busquem d'agermanar les persones? Quins passos estem disposats a fer?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Fem pregària personal demanant al Senyor el coratge del diàleg que enforteix la fe i l'amor entre els creients en Jesús.
- Fem nostra la pregària de Jesús a l'últim sopar (Jn 17).

3.4. Units a la fe de l'Església

Som ciutadans del poble sant i membres de la família de Déu. L'Església és com un edifici que té per fonament els apòstols i els profetes amb Jesucrist com a pedra angular (vegeu Ef 2, 19-20). L'Església participa de la santedat de Déu i s'esforça per realitzar, a cada diòcesi o església local, la imatge que trobem en el llibre dels Fets dels Apòstols.

Amb l'assemblea o «concili» de Jerusalem es comença a escriure la tradició de l'Església. De mica en mica, es va donant resposta a les qüestions relacionades amb la fe (què cal creure), amb la litúrgia (què i com cal celebrar) i amb la vida (com hem de posar en pràctica l'evangeli).

A Jerusalem comença la tradició conciliar de l'Església. Vindran els grans concilis dels primers segles: Nicea, Constantinoble, Efes, Calcedònia... Arribem al Concili Vaticà II, la gran assemblea apostòlica del segle xx. A nivell particular, recordem amb goig la llarga llista de concilis de la Tarraconense, fins al del 1995. L'Església s'uneix i es reuneix sota el guiatge de l'Esperit Sant.

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- No hi ha Església sense la recerca de la unitat. Unitat entre els qui pertanyem al catolicisme. Unitat amb les altres esglésies cristianes (ortodòxia, protestantisme, anglicanisme). Hi ha un desig de molts, alimentat pel Senyor, a favor de la unitat de tots els cristians. En el primer mil·lenni l'Església estava unida. El segon mil·lenni ha estat el de les divisions. Què en serà, del tercer?
- L'Església del Concili Vaticà II estima el diàleg i el busca. Supera la intolerància i proposa que l'evangeli sigui anunciat des de la proximitat i l'ajuda concreta. El diàleg comença quan estenc la mà sense posar condicions. Això ha de ser veritat dins i fora de l'Església, com a convicció i com a instrument de relació entre uns i altres.

DISCURS DE COMIAT DE PAU

(Ac 20, 17-38)

¹⁷ Des de Milet, Pau va enviar a buscar a Efes els qui presidien aquesta església. ¹⁸ Un cop arribats, els digué:

— Ja sabeu com m'he comportat sempre amb vosaltres des del mateix dia que vaig arribar a l'Àsia: ¹⁹ he servit el Senyor amb tota humilitat i amb llàgrimes, enmig de les proves que m'han vingut de les insídies dels jueus. ²⁰ No he deixat de dir-vos res que us pogués ser

útil: he predicat i ensenyat en públic i per les cases, ²¹ insistint tant a jueus com a grecs que es convertissin a Déu i creguessin en Jesús, nostre Senyor.

²² »Ara, encadenat per l'Esperit, me'n vaig a Jerusalem. Ignoro el que m'hi ha de passar; ²³ només sé que, a cada ciutat on arribo, l'Esperit Sant m'adverteix que que m'hi esperen cadenes i sofriments. ²⁴ Però no dono cap valor a la meua vida, mentre dugui a terme el camí i el ministeri que vaig rebre de Jesús, el Senyor: donar testimoni de l'evangeli de la gràcia de Déu.

²⁵ »I ara, jo sé que cap de vosaltres no em tornarà a veure. Jo he passat enmig vostre i us he anunciat el Regne. ²⁶ Per això us asseguro avui solemnement que no tinc cap culpa si algú de

L'apòstol Pau. Icona del segle XVII. Monestir de Santa Caterina del Sinai.

vosaltres es perd, ²⁷ ja que no he deixat d'anunciar-vos tot el disegni de Déu. ²⁸ Vetlleu per vosaltres mateixos i per tot el ramat, del qual l'Esperit Sant us ha fet encarregats perquè pastureu l'Església de Déu, que ell va adquirir amb la sang del seu propi Fill.

²⁹ »Sé que després de la meva partença s'introduiran enmig vostre llops ferotges que no planyeran el ramat. ³⁰ Fins i tot d'entre vosaltres sortiran homes que propagaran doctrines de perdició per arrossegar els deixebles darrere d'ells. ³¹ Per tant, estigueu alerta i recordeu que durant tres anys, de nit i de dia, no he parat d'exhortar amb llàgrimes cada un de vosaltres.

³² »Ara us confio a Déu i al missatge de la seva gràcia; ell és prou poderós per a edificar i donar l'heretat a tots els qui ha santificat.

³³ »De ningú no he desitjat plata ni or ni vestits; ³⁴ vosaltres mateixos sabeu que aquestes meves mans han guanyat allò que necessitàvem jo mateix i els qui anaven amb mi. ³⁵ Sempre us he mostrat que convé de treballar així per no escandalitzar els febles, recordant les paraules de Jesús, el Senyor, quan digué: «Fa més feliç donar que rebre.»

³⁶ Després de dir aquestes paraules, Pau s'agenollà i va pregar amb tots ells. ³⁷ Llavors tothom esclatà en plors, i se li tiraven al coll i el besaven, ³⁸ desconsolats sobretot perquè els havia dit que ja no el tornarien a veure. Després el van acompanyar fins a la nau. ■

2 ENTREM DINS EL TEXT

Restes del temple d'Àrtemis.
Efes.

Àrtemis. Estàtua del segle I
aC. Museu d'Israel.
Jerusalem.

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

Àsia designa sovint, en el Nou Testament, la província romana del mateix nom creada l'any 129 aC. Aquesta província comprenia les regions de Mísia, Lídia, Jònia, Cària, i la meitat de Frígia. La seva capital era Efes. Tanmateix, aquí Àsia és el nom que reben els territoris que envolten la ciutat d'Efes, fortament hel·lenitzats (vegeu igualment Ac 16,6). Encara, Àsia pot designar la península d'Anatòlia, pràcticament l'actual Turquia (Ac 19,1) i llavors se l'anomena, més precisament, Àsia Menor.

Efes, ciutat situada vora el mar Egeu, era la gran metròpoli de l'Àsia Menor. Pel gran port passava bona part del comerç del Mediterrani oriental. Juntament amb Corint, eren les dues gran ciutats del mar Egeu, i rivalitzaven amb Alexandria d'Egipte i Antioquia de Síria.

Milet era una ciutat portuària a 50 km al sud d'Efes, i no gaire lluny de l'illa de Patmos, en la ruta d'Efes cap a Rodes, Xipre i Fenícia.

Socioreligioses

La ciutat d'Efes era un centre cultural i religiós de primera magnitud. El gran temple d'Àrtemis, un dels millors de l'antiguitat, centralitzava la vida religiosa d'Efes i atreia nombrosos pelegrins. Àrtemis, per als

grecs, o Diana, per als romans, era una deessa de la fecunditat molt venerada en tota l'Àsia Menor. L'avalot d'Efes (vegeu Ac 19,23-40) reflecteix l'ambient de la ciutat i la reacció que hi ha provocat la predicació de Pau. Pau havia fet una estada de dos anys i tres mesos a la ciutat (vegeu Ac 19,1.8.10), que es corresponen al 54-56 dC. Durant aquest llarg període Pau havia format un grup de deixebles i la comunitat cristiana local havia quedat consolidada. Efes serà un lloc propici perquè Pau hi escrigui un bon nombre de cartes (als gàlates, corintis i filipencs, i la carta a Filèmon), malgrat els atacs dels jueus i no jueus que el duran a la presó i arribarà a un pas de la mort (Fl 1,12-13.20-22). Fins i tot hi haurà prodigis i guaricions, i molts dels qui practicaven la màgia cremaran públicament els seus llibres i mostraran així que l'únic poder és el de la paraula del Senyor (19,11-20).

A Efes, Pau ha anunciat l'evangeli tant en públic com per les cases (vegeu Ac 20,20). La predicació pública no es refereix al carrer i les places a l'estil dels predicadors ambulants, molt habituals en l'època, sinó a locals públics, tant jueus com pagans. D'altra banda, la comunitat es reunia a les cases, com a Filips (Ac 16,40) o a Tròada (Ac 20,7-12). Les cases que acollien la comunitat eren veritables esglésies domèstiques i jugaven un gran paper en el desenvolupament de les comunitats cristianes.

Els dirigents de l'església d'Efes són un grup d'"anònims" que tenien la responsabilitat pastoral de la comunitat. Per això els anomenen dirigents o pastors. Formen un col·legi i són els qui presideixen l'Església de Déu que han de pasturar (Ac 20,28). El discurs de Pau s'adreça directament a ells. Pau

els ha fet venir des d'Efes a Milet, perquè no vol perdre temps a l'Àsia (Ac 20,16). Vol arribar a Jerusalem per Pentecosta i passar per Efes li hauria suposat fer una volta excessiva.

Simbolismes

En Ac 20,28 es parla de la comunitat com d'un ramat i dels qui la presideixen com dels qui la pasturen. A la Bíblia el ramat és metàfora del poble de Déu i els seus dirigents en són els pastors. L'amo del ramat és el Senyor, el qui n'ha fet possessió seva. Amb una certa freqüència, els profetes d'Israel denuncien els mals governants, pastors necis del poble que, en comptes de tenir-ne cura, l'assolen i el malmeten (Jr 10,21; 12,10; 23,1-4). En conseqüència, les ovelles van esgarriades i perdudes, lluny de la pleta (Jr 50,6). Els pastors són gent interessada, que miren per ells i prou (Is 56,11). En paraules d'Ez 34,8, són pastors que es pasturen a ells mateixos. Per això, Jesús serà el bon pastor que s'apiadarà del poble, semblant a ovelles malmenades i abatudes (Mc 6,34). Ell en tindrà cura i les defensarà fins al punt de donar la vida per elles (Jn 10,15). La comunitat de deixebles és comparada a un petit ramat a qui el Pare dona el Regne (Lc 12,32). Aquest ramat haurà de ser protegit dels llops rapaços que, disfressats d'ovelles, intentaran fer mal i destrossar (Mt 7,15). Els pastors veritables hauran de vigilar especialment tots aquells que arrossequin les ovelles darrere d'ells i les duguin a la perdició.

2.2. Quin tipus de text comentem?

El discurs de Milet ve a ser el «testament pastoral» de Pau. És un típic discurs de comiat, pronunciat per algú que veu pròxima la seva partença definitiva i vol deixar als seus deixebles un ensenyament conclusiu i darrer. L'ocasió no es presta a paraules superficials o rebuscades. Es va al fons, a allò que es considera el nucli central del missatge. El discurs de Milet és l'únic discurs que Pau adreça als seus col·laboradors en tot el llibre dels Fets dels Apòstols. L'exhortació s'hi combina amb els advertiments, amb les referències personals i amb l'anunci de les proves futures. Pau encomana al bon Déu els pastors d'Efes i els recorda una darre- ra paraula del Senyor (20,35). L'estil del discurs s'assembla a les paraules de Jesús durant l'últim sopar que trobem en Lc (22,24-38) i, sobretot en Jn (13-17). També en les Cartes pastorals, hi ha no poques expressions que recorden l'estil del comiat, en aquest cas de Pau a Timoteu i Titus, col·laboradors seus (1Tm 6,11-16; 2Tm 1,6-14; 4,1-8).

2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

- 13,1-15,35 Primer viatge missioner i assemblea de Jerusalem
- 15,36-18,22 Segon viatge missioner de Pau amb Siles i Timoteu
- 18,23-21,14 Tercer viatge missioner de Pau
 - Introducció (18,23)
 - Efes (18,24-19,20)
 - Predicació d'Apol·ló (18,24-28)
 - Predicació de Pau i vinguda de l'Esperit Sant (19,1-10)
 - Obres poderoses: guaricions, exorcismes, abandó de la màgia (19,11-20)
 - Camí de Pau cap a Jerusalem (19,21-21,14)
 - Introducció. L'avalot d'Efes (19,21-40)
 - Inici del camí. Pau a Tròada (20,1-12)
 - Milet. Discurs als pastors d'Efes (20,13-38)
 - Tir (21,1-6)
 - Cesarea (21,7-14)

Milet és la primera de les estacions que Pau segueix en el seu camí a Jerusalem. De la mateixa manera que hi ha tres anuncis de la passió de Jesús en els evangelis sinòptics (Mateu, Marc, Lluc) (vegeu, per exemple, Lc 9,22.44; 18,31-33), per tres vegades es diu que Pau anuncia que haurà de passar sofriments i per-

Llànties amb la creu (segles v-vi). Museu de Bardo. Tunis. Pau veu pròxima la seva partença. Les seves paraules s'assemblen a les de Jesús en el darrer sopar.

secucions, tant a Milet (20,23) com a Tir (21,4) i Cesarea (21,11). Pau conclou acceptant la voluntat del Senyor (21,14). És la seva darrera paraula abans d'entrar a Jerusalem. D'altra banda, i mirant enrere, el discurs de Milet és com una recapitulació de la tasca missionera de Pau. Els tres viatges missioners ja s'han acabat i ara l'apòstol fa camí cap a Jerusalem, lloc de la seva passió, paral·lela a la de Jesús, el seu Senyor. Pau passarà per proves i sofriments de tota mena fins arribar a Roma, com a herald de la Paraula. El projecte anunciat en Ac 1,8 arribarà així a la seva realització plena.

Costa de Tròada. Des d'allí Pau s'embarca cap a Milet.

2.4. Seguim el fil del text

Les illes del mar Egeu assenyalen la ruta de Pau a partir de Tròada, port on Pau havia tingut la visió nocturna en la qual, des d'Europa, se li demanava ajuda. Ara som a Milet. Pau es troba amb els pastors de l'Església i va desgranant davant d'ells el perfil del qui és servidor de la comunitat.

El pastor és, abans que res, servidor humil del Senyor (vv. 18-21). Acull totes les proves tal com li arriben, sense vanaglòries ni enfonsaments. I, malgrat tot, ensenya i instrueix els cristians i els qui no ho són, tant els de religió jueva com els pagans. El seu desig és que tots es converteixin i creguin en Jesús. El pastor cerca una sola cosa.

I la cerca en tant que testimoni coratjós de l'evangeli (vv. 22-24). El valor de la seva vida és relatiu. Tot s'ho emporta la crida que ha rebut a donar testimoni de la bona notícia entre els pagans. Déu s'ha recordat d'ells i han rebut la paraula de l'evangeli. Des de Damasc Pau és testimoni del nom de Jesús. Els sofriments i les cadenes són voluntat de l'Esperit. El deixeble no és més gran que el mestre.

El pastor és responsable de l'Església, sostinguda pel Pare, el Fill i l'Esperit Sant (vv. 25-28). Coneix totes i cadascuna de les ovelles i

els dona el menjar que més els convé. Però el pastor no salva ningú: és Déu qui ho fa, i si algú es perd, és perquè ha endurit el cor. El pastor ha rebut l'encàrrec de l'Esperit i ha de vèllar per ell i pels altres. Pastura el ramat de Déu perquè només ell n'és l'amo i el Senyor. Acompanya un poble lliure de tot esclavatge gràcies a la creu de Crist que salva.

Davant dels perills, el pastor es manté alertat (v. 29-31). En la comunitat s'hi poden esmunyir persones que pretenguin substituir l'evangeli amb doctrines pròpies i provoquin així la fragmentació i la dispersió. Davant d'això el pastor conforta, encoratja i urgeix. La preocupació pels més febles acompanya la vida del qui porta la comunitat al cor.

El pastor és, finalment, instrument de la gràcia de Déu (v. 32). Si el Senyor no construeix la comunitat és inútil l'afany dels qui la pasturen. La força de la paraula de la vida enrobusteix l'Església. És Déu qui fa créixer allò que els servidors del missatge planten i reguen. D'altra banda, el pastor ha de recordar que ell és un membre més de l'Església, renovat i enfortit per Déu mateix.

Cal viure allò que es predica. El pastor dona i es dona (v. 33-35). L'evangeli s'anuncia primerament amb l'exemple. Qui anuncia una altra vida no pot agafar-se als béns d'aquesta. Cal viure al marge dels interessos materials,

atents al desig del diner. Una cosa és rebre una recompensa material i l'altra exercir el dret de viure del propi treball. La generositat és la norma de vida del pastor.

Fins aquí el testament de Pau. Després, Pau i els pastors d'Efes preguen i s'abracen commoguts. La partença de l'apòstol és definitiva. La pregària, però, resta la força del qui dona la vida per l'evangeli.

El Bon Pastor. Sarcòfag del segle IV. Església de Sant Feliu. Girona.

e 2.5. Paraules amb ressò

Vetllar ► La vigilància és una actitud espiritual davant tot allò que podria allunyar de l'evangeli. La temptació de refredament, de cansament, d'inhibició, amenaça els deixebles, i més encara si aquests tenen una responsabilitat, un ministeri eclesial. A Getsemaní Jesús recomana la vetlla als deixebles que s'adormen i no entren en la pregària tal com Jesús els proposa (Mt 26,41). Vetllar i pregar van junts: el deixeble vetlla i prega en tot moment, perquè els excessos de menjar o les preocupacions de la vida no afeixuguin el seu cor (Lc 21,34). El qui vetlla per si mateix podrà vetllar després pels altres, per tot el ramat. La sol·licitud pastoral no té límits.

Donar i rebre ► La frase «fa més feliç donar que rebre» (Ac 20,35) no apareix en cap dels quatre evangelis. És, tanmateix, una frase de Jesús. La generositat és un terme clau per a resumir l'actitud de Jesús, el Senyor, el qual no es volgué guardar gelosament la seva igualtat amb Déu i prengué la condició d'esclau (Fl 2,6-7). La vida del Crist és un acte continuat de donació generosa. Ell ha vingut a servir i a donar la seva vida com a rescat per tothom (Mc 10,45). Davant les riqueses, enteses com un mitjà de realització, Jesús proposa que siguin un instrument de solidaritat i d'utilitat de cara al Regne. Donar els béns als pobres és font de felicitat, ja que així t'assegures el tresor del cel (Lc 12,33). Això és el que

no compregué el ric que complia la Llei (Lc 18,22-23), a diferència de Zaqueu, el pecador, que donà als pobres la meitat dels seus béns (Lc 19,8). D'aquest, Jesús afirmà que la salvació, el goig i la felicitat havien entrat a casa seva.

L'oració de Jesús a l'hort de Getsemaní. Pintura d'Andrea Mantegna (1430-1506). Museu de Belles Arts. Tours (França). Com Jesús, el deixeble ha de vetllar i pregar.

2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

Durant la missió de Pau les comunitats es formen i es consoliden després que hagin estat designats responsables que les presideixin. Així es fa al final del primer viatge missioner quan Pau i Bernabé tornen a passar per Listra, Iconi i Antioquia de Pisídia. Els apòstols escullen i nomenen uns quants «ancians» (en grec, *presbiteroi*, terme del qual procedeix el mot català «preveres»). La pregària i el dejuni acompanyen l'elecció dels responsables, els quals són encomanats al Senyor. El gest de la imposició de les mans, vinculat a l'elecció i designació, el trobem en el cas d'Esteve i dels seus companys (Ac 6,6) i de Pau i Bernabé, abans que iniciïn el viatge missioner. Pel que fa als dirigents de la comunitat d'Efes, són persones molt conegudes de Pau. Les paraules que els adreça a Milet (vegeu sobretot Ac 20,28.31) fan pensar que han estat escollits pastors de l'Església per Pau mateix.

Antic Testament

En les Escripures hi ha bons exemples de discursos que un personatge important adreça als parents i amics més pròxims abans de la seva partença d'aquest món. Un dels més famosos és el testament de Jacob o benedicció dels seus dotze fills, seguida

de les indicacions a propòsit del seu enterrament (Gn 49). També Josuè, carregat d'anys, reuneix els dirigents de tot Israel i els exhorta a la fidelitat al Senyor. La renovació de l'aliança a Siquem segella el compromís del poble i així Josuè pot morir en pau (Js 23-24). El testament de David s'adreça al seu fill Salomó (1Re 2,1-11) i el de Tobit, al seu fill Tobies (Tb 14,3-11). Igualment, Mataties convoca els seus fills, els germans macabeus, abans de la seva mort i els exhorta a mantenir el zel per la Llei i l'aliança (1Ma 2,49-70). La lectura de tots aquests textos ajuda a comprendre l'estil literari del comiat de Pau.

Nou Testament

Els dos escrits del Nou Testament que més s'assemblen al discurs de Milet són la segona carta a Timoteu i la segona carta de Pere. En el primer llibre, Pau manifesta que és al final de la seva cursa (2Tm 4,7). Pau mira enrere i constata que ha lliurat un bon combat (vegeu 2Tm 4,7 i 1Tm 6,12). Aquest combat és fet, segons Ac 20,19, d'humilitat, llàgrimes i proves. La segona carta de Pere és un discurs de comiat posat en boca de Pere, el primer dels apòstols. Pere sap que aviat haurà de deixar la tenda del seu cos (1,14) i es dirigeix als creients en Jesucrist amb exhortacions, advertiments i predicacions.

2.7. El text ens parla

Pau s'adreça als qui tenen una càrrega pastoral, és a dir, als qui presideixen la comunitat amb el ministeri de la paraula i de l'eucaristia (els preveres, en primer lloc). Però les seves paraules són extensives a altres membres de la comunitat que, amb els seus ministeris i carismes, funcions i serveis participen de la cura pastoral que es duu a terme en qualsevol comunitat cristiana.

Tota la vida de Pau és un missatge al servei d'un altre missatge, el de l'evangeli. En tot el discurs de Milet sorgeixen, ací i allà, referències a l'acció missionera de Pau. Res no tindria sentit si no fos avalat per la seva pròpia vida. La paraula més clara és la paraula del propi testimoni. Per a Pau, aquest testimoni passa per la responsabilitat i per la confiança. La responsabilitat del pastor fa que la seva lluita no minvi ni el seu coratge s'esmoreeixi. Sap qui li ha estat confiat i el seu cor glateix pels germans que el Senyor li ha donat. El seu treball és gran i les proves podrien tòrcer-lo si no s'encomanés confiadament a Déu. D'altra banda el pastor encomana al Senyor els qui li han estat confiats i es confia a si mateix al constructor poderós de la comunitat. És Déu qui construeix i qui fa créixer. El cap dels pastors és Jesucrist. El qui guia l'Església és l'Esperit Sant.

Les indicacions que Pau dona no són principis legislatius o normes de govern. Cert que Pau ha assumit responsabilitats i els pastors d'Efes han de conduir la comunitat. Però el secret no consisteix en una gran organització o un projecte ben delimitat. El qui és cridat a fer de pastor ha de predicar sobretot amb un estil de vida evangèlic. A partir d'aquí vindran l'exhortació i l'ensenyament. La base resta, però, és a dir, l'amor indefallent que es concreta en la donació de la vida.

Pau no es refugia en un passat «gloriós» ni en un futur «calamitos». Ben al contrari, el passat és el tresor de la crida i la predicació, de l'anunci i dels inicis de la fe. El futur és el temps de l'edificació de la comunitat, enmig de les proves i de l'ajut diví totpoderós. El present és el temps de la vigilància i de la vetlla, de l'atenció i de l'estimació, de la generositat i del servei. Tot s'ha de moure al voltat del do gratuït que rebem i del goig amb què lliurement l'acollim.

L'apòstol Pau. Fragment d'icona de l'escola de Teòfan el Grec (segles XIV-XV). Catedral de l'Assumpció. Kremlin de Moscou.

3 MIREM LA VIDA

En l'edificació de la comunitat cristiana tots els batejats han de ser elements actius.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- Formar part de l'Església no és cap cosa evident. Cada vegada més cal decisió personal per a entrar a viure dins la comunitat cristiana. Cada dia més els batejats seran elements actius del poble de Déu, que es retroben com a germans. Per això cal estat atents als perills que amenacen la vida cristiana. Són evangèlics el desànim, la inhibició o el rebuig?
- A les nostres comunitats hi ha un floriment de serveis i ministeris. Al costat del ministeri ordenat (bisbes, preveres i diaques) sorgeixen amb força els ministeris laicals i els múltiples serveis que renoven per dins la fesomia del poble de Déu. Com podem anar enriquint una Església que és plena de carismes i dons de l'Esperit?
- El qui dóna rep la felicitat. El qui és gasiu o ambiciós no entrarà al Regne de Déu. El qui no treballa i espera que el mantinguin dóna escàndol. I també el dóna el qui viu pendent dels diners. L'Església ha d'autofinançar-se i això vol dir que tots hi col·laborem. Quina actitud adoptem de cara als diners: són uns instruments necessaris o una preocupació excessiva?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè cada un es preguntí què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem amb una pregària coneguda com el Parenostre. Us suggerim de recitar tots junts el salm 23.
- Fem una pregària espontània demanant que el Senyor ens sostingui en la tasca que l'Església ha de fer i en la missió que cadascú ha rebut.

3.4. Units a la fe de l'Església

L'esclat de ministeris i carismes ha caracteritzat la vida de l'Església després del Concili Vaticà II. L'entrada de laics en responsabilitats pastorals ha comportat una necessària redistribució de les competències assumides en exclusiva pels preveres. Recordem la reinstauració del diaconat permanent, la gran quantitat de catequistes que transmeten la fe de l'Església o bé els laics que van a missions... Alhora tots estem convençuts del paper insubstituïble dels preveres en l'Església com a primers col·laboradors dels bisbes en els ministeris de la predicació, l'eucaristia i la caritat. En una

Església, tota ella servidora de la humanitat, cada ministeri anirà trobant el seu lloc. Així ens ho ha recordat el Concili Tarraconense (resolucions 134, 142 i 158). El Concili Vaticà II, pel seu costat, ens ajuda a comprendre que l'Església es forja al voltant de l'eucaristia, la qual és exemple d'integració dels diversos ministeris del poble de Déu.

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- L'Esperit és riquesa i pluralitat. Som convidats a reconèixer la gran varietat de ministeris i carismes dins les comunitats cristianes. Allò que és urgent en la tasca de l'Església ha de trobar qui ho dugui a terme. Vegem les necessitats i després pensem com les podem atendre.
- L'Església com a poble de Déu i cos de Crist és articulada a partir del Senyor resuscitat i dels apòstols, els primers testimonis, succeïts pels bisbes. Es tracta d'un cos viu, alimentat per la vida i la santedat que vénen de l'Esperit. Tots som responsables els uns dels altres i alhora acceptem de bon grat la paraula de Jesús a Pere: «Pastura les meves ovelles.»

L'APÒSTOL PAU A ROMA

(Ac 28,17-31)

1 LLEGIM EL TEXT

¹⁷Tres dies després, Pau va convocar els principals dels jueus. Quan estigueren reunits, els digué:

—Jo, germans, sense haver fet res contra el nostre poble o contra les normes dels pares, he estat detingut a Jerusalem i posat en mans dels romans. ¹⁸Aquests em van interrogar i volien deixar-me en llibertat, perquè no havia comès cap delictes que merescués pena de

mort. ¹⁹Però els jueus s'hi van oposar, i em vaig veure obligat a apel·lar al Cèsar, tot i que no tenia res de què acusar els de la meva nació. ²⁰Per aquest motiu, doncs, he demanat de veure-us i parlar-vos, ja que porto aquesta cadena per raó de l'esperança d'Israel.

²¹Els li respongueren:

— Nosaltres no hem rebut de Judea cartes sobre tu, i cap dels germans que n'han vingut no ens ha dit ni ens ha explicat de tu res de mal. ²²Però desitjaríem sentir dels teus llavis el que penses, perquè, d'aquesta secta, prou sabem que pertot arreu troba oposició.

²³El dia que li havien assenyalat, ana-

*La crucifixió (segle XIII).
Església de sant Andreu.
Pistoia (Itàlia).
El testimoni de Pau sobre
Jesús portà desavinences
entre els dirigents de la
comunitat jueva.*

ren a trobar-lo, bastants més que abans, al lloc on s'allotjava. Pau, en la seva exposició, donava testimoni sobre el Regne de Déu i mirava de convèncer-los sobre qui era Jesús a partir de la Llei de Moisès i dels Profetes. Tot plegat va durar del matí fins al vespre. ²⁴ Els uns es deixaven convèncer pel que ell deia, però els altres s'hi resistien. ²⁵ Ja se separaven, desavinguts entres ells, quan Pau va dir solament això:

— Són ben certes les paraules que l'Esperit Sant adreçà als vostres pares per boca del profeta Isaïes:

²⁶ *»Vés a dir a aquest poble: Escoltareu, però no comprendreu; mirareu bé, però no hi veureu. ²⁷ S'ha fet insensible, el cor d'aquest poble! S'han tapat les orelles, han tancat els ulls, no fos cas que els seus ulls hi veiessin, les seves orelles hi sentissin, el seu cor comprendgués, i es convertissin. I jo els guariria!*

²⁸ *»Sapiguen-ho, doncs: aquesta salvació de Déu ha estat enviada als pagans; ells sí que escoltaran!.*

²⁹⁾³⁰ Pau es va quedar dos anys sencers a l'allotjament que havia llogat i rebia tots els qui l'anaven a trobar. ³¹ Els anunciava el Regne de Déu i els instruïa sobre el Senyor Jesucrist, amb tota valentia i sense cap impediment ■

2 ENTREM DINS EL TEXT

Moneda amb la imatge de Neró, emperador romà del 54 al 68 dC.

El Fòrum imperial. Roma.

2.1. Informacions d'interès

Geogràfiques

A finals del segle I dC, Roma era la capital d'un imperi que s'havia estès per tot el Mediterrani, anomenat «mare nostrum». L'imperi romà anava des de Mesopotàmia i el desert d'Aràbia, a l'orient, fins a la península ibèrica i Britànnia, a l'occident. La frontera septentrional resseguia els rius Rin i Danubi fins al mar Negre. Al sud, el límit era el desert de sota el Magreb i de Líbia i de l'Alt Egipte. Roma era el centre polític de l'imperi més gran de l'antiguitat. Hi vivien un milió de persones. Era una autèntica megàpolis cosmopolita, plena d'immigrants i esclaus vinguts d'Orient.

Quan Pau arriba a Roma (primavera del 61 dC), l'emperador és Neró. Fa set anys que governa i ho farà fins al 68 dC. La darrera part del seu regnat (anys 64-68 dC) és plena d'intrigues i morts. Neró va fer incendiar Roma (64 dC) perquè volia dur a terme una reforma urbanística total de la capital de l'imperi. L'incendi, que destruí 2/3 parts de la ciutat, fou atribuït malignament als cristians i molts d'aquests foren assassinats. Els apòstols Pere i Pau també sofriren martiri (aquell any, el 64 dC, o el 67 dC). Segons la tradició, Pere fou crucificat al jardins vaticans i Pau, decapitat fora ciutat com a ciutadà romà que era. En canvi, Pere rep la pena deshonrosa dels qui no tenen la ciutadania romana.

D'aquestes dates es desprèn que Pau podria haver visitat Hispània, tal com era el seu desig (vegeu Rm 15,24.28). Si aquest viatge tingué lloc, Tàrraco (l'actual Tarragona), capital de la província romana anomenada Tarraconense, té les més grans possibilitats d'haver estat evangelitzada per l'apòstol. Pau, en efecte, és un missioner que predica l'evangeli en ciutats, i no en terres rurals.

Quan Pau arriba a Roma, pres des de Cesarea, ha de ser jutjat pel tribunal imperial com a ciutadà romà. Però el judici no té lloc immediatament i li és concedit un règim de llibertat condicional sota arrest domiciliari. Resideix en una casa particular i no a la presó (Ac 28,16). Potser no és lluny de la caserna dels pretorians, la guàrdia personal de l'emperador, a la zona sud-est de la ciutat.

Socioreligioses

A Roma hi havia en aquell temps una colònia jueva nombrosa, dispersada per tota la ciutat, però concentrada sobretot a Trastèvere. Hi havia una quinzena de sinagogues. El judaisme era una religió reconeguda oficialment per l'administració romana, i les relacions amb la cort imperial eren bones. Tot i això, durant el segle I dC hi hagué dues expulsions de jueus: els anys 19 dC (a càrrec de Tiberi) i 49 dC (a càrrec de Claudi) (vegeu Ac 18,2). Al cap d'uns quants anys als jueus se'ls permeté de tornar. Així, doncs, quan Pau convoca «els principals dels jueus» (Ac 28,17), aquests són els membres del consell jueu de la ciutat, «els an-

cians», i també els caps de les sinagogues. El text fa servir una fórmula genèrica per a designar els dirigents de la comunitat jueva de Roma.

En 28,15 es parla dels «germans» que, informats de l'arribada de Pau, el van a trobar al Fòrum d'Àpi (65 km als sud-est de Roma), i a Tres Tavernes (a 50 km de la capital). És evident que abans de l'arribada de Pau ja hi ha cristians a Roma. Els cristians romans són convertits del judaisme i, com a tals, són designats amb el nom de «secta» (Ac 28,22; vegeu 24,5.14). El terme indica un grup o facció a l'interior del judaisme que té una manera particular d'interpretar la Llei de Moisès. Els dirigents jueus constaten tan sols que els d'aquest grup, anomenats també els del Camí, troben oposició pertot arreu. Els costa, per tant, de ser ben vistos pels altres jueus. Això no vol dir que tots els cristians romans fossin jueus. Sabem que una bona part, quan Pau escriu la carta als Romans, ja eren convertits del paganisme (vegeu Rm 11,17-15; 15,25-27).

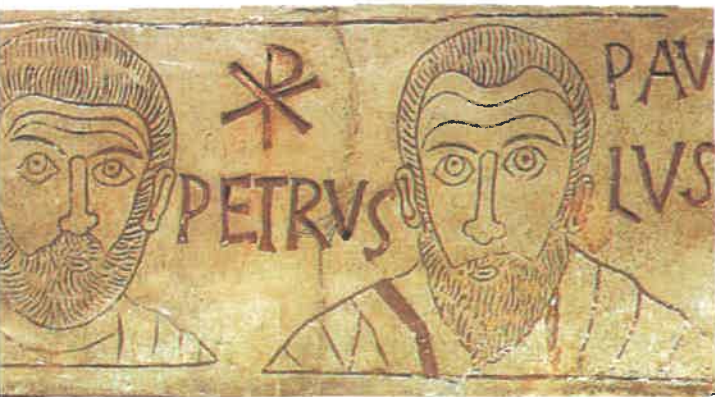
Simbolismes

Roma és la capital de l'imperi romà. I en aquests moments l'imperi gaudeix d'un enorme poder. És la capital del món civilitzat, centre de les arts, la urbanística i l'economia. Si el cristianisme arriba a Roma vol dir que ha arribat al cor de l'imperi i, d'una certa manera, a tot l'imperi. Aquesta és la perspectiva del llibre dels Fets dels Apòstols.

e 2.2. Quin tipus de text comentem?

Aquest text és la conclusió de tot el llibre. Hi conflueixen dos temes. D'una banda, amb l'arribada de Pau a Roma es realitza Ac 1,8: l'evangeli ja és a l'extrem de la terra. Roma, la capital de l'imperi, escolta la predicació d'aquell que han designat el mateix Senyor (Ac 10,15) i l'Esperit Sant (Ac 13,2; 19,21). Roma esdevé així lloc d'arribada de la Paraula. Es consolida l'eix Jerusalem-Roma. De l'Església-mare passem a la mare de les esglésies.

Amb la predicació de Pau a Roma es tanca el gran arc que comença amb la predicació de Joan Baptista i culmina amb la mort i resurrecció-ascensió de Jesús. Després comença el temps de l'Església, continuadora de l'obra de Crist.

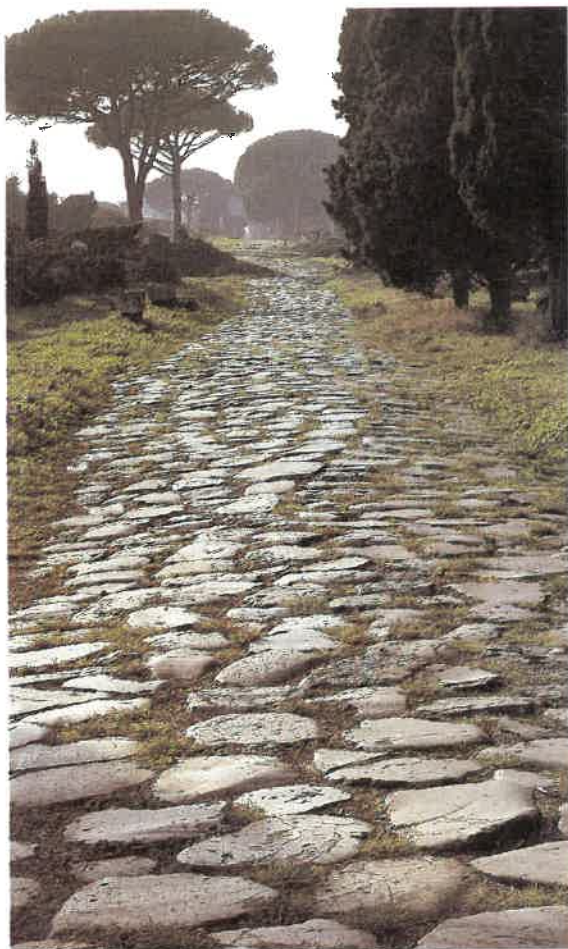
*Els apòstols Pere i Pau. Marbre gravat del segle IV. Museus Vaticans. Roma.
A Roma, Pere i Pau hi donaren el seu darrer testimoni de Jesucrist.*

e 2.3. Situem el text en el conjunt dels Fets dels Apòstols

19,21-21,14	Camí de Pau cap a Jerusalem
21,15-23,22	Pau, pres a Jerusalem
23,23-26,32	Pau, pres a Cesarea
27,1-28,16	Viatge de Pau, pres, a Roma
28,17-31	Estada de Pau a Roma
	– Pau es troba amb els jueus (28,17-29)
	– Pau rep jueus i pagans (28,30-31)

L'arribada de Pau a Roma és el final d'un llarg camí de sofriments i penalitats, que, anunciades per l'Esperit Sant, caracteritzen els darrers compassos de l'activitat de Pau. Tan bon punt (Ac 19,21) Pau decideix d'encaminar-se cap a Jerusalem i Roma, comencen les dificultats. A Efes esclata un gran avalot contra Pau (19,23-40). Els intents criminals dels jueus provoquen un canvi de ruta i un retard (20,3.16). Arribat a Jerusalem, és a punt de ser linxat i la detenció li salva la vida (21,30-31). Un altre complot dels jueus aconsella el trasllat del presoner Pau a Cesarea (23,30). La seva causa s'ajorna i Pau és deixat a la presó (24,22.27). Agripa no troba res per in-

culpar Pau (26,32), però Pau ha d'arribar fins a Roma. Durant el viatge hi ha un naufragi que és a punt d'acabar en tragèdia (27,20-43). A Malta, Pau és picat per un escurçó i no mor (28,4.6). En resum, la Paraula arriba a Roma després de moltes tribulacions.

*Via romana.
Amb l'arribada de Pau a Roma, el llibre dels Fets dels
Apòstols ens indica que l'Evangelí, des de Jerusalem, s'ha
estès a tota la terra.*

2.4. Seguim el fil del text

El projecte de l'Esperit, que és el projecte de Pau, s'acompleix. L'apòstol ha entrat a Roma i s'ha instal·lat en una casa particular sota vigilància judicial. Tres dies després els dirigents jueus es presenten, convocats per ell. L'ambient és ben diferent dels de Jerusalem i Cesarea. Els jueus romans no tenen cap prevenció contra Pau: les autoritats de Jerusalem no els han informat en contra de l'apòstol ni els jueus vinguts de Judea han manifestat res de contrari. Pau s'expressa en termes semblants i en to de concòrdia. La seva història és curta d'explicar. Tot i ser innocent d'haver atacat el seu poble i la Llei de Moisès, ha acabat a la presó romana. Les autoritats romanes han confirmat la seva innocència, tant que el volien deixar lliure. Tan sols els jueus van insistir i, ja que va apel·lar al Cèsar, ara l'han dut a Roma. Pau no té res contra ningú. Si és pres per alguna causa, aquesta és l'esperança d'Israel. És a dir, l'esperança en la resurrecció dels morts i, en concret, en el Messies ressuscitat, llum dels pobles, anunciat per Moisès i els profetes (Ac 26,22-23).

El primer contacte entre els jueus i Pau no pot ser més cordial. El segon, en canvi, s'acabarà amb una divisió d'opinions. Ara, el centre de

les paraules de Pau és el Regne de Déu i Jesús, el Senyor ressuscitat. Com Jesús després de la passió, Pau parla del missatge del Regne, la bona nova que Jesús anuncia i que és recollida en el textos evangèlics. El seu testimoni sobre el Regne es completa amb l'anunci del qui va ser-ne el portador: el Senyor Jesucrist, mort i ressuscitat. Com Pere davant el Sanedrí, Pau recorda que en ell, Jesús, s'han complert les profecies. És a dir, ell és realment l'enviat de Déu, la llum que Israel esperava, el Messies promès.

La reunió és contrastada. Pau en convenç alguns, però els altres s'hi resisteixen. El dia s'acaba. Els jueus de Roma es retiren desavinuts entre ells. Una vegada més, com en tants altres indrets, la Paraula es difon enmig del rebuig del poble jueu. La desavinença, la divisió no són, però, cosa nova. Així mateix havia començat Jesús el seu ministeri. A la sinagoga de Natzaret, poble on Jesús s'havia criat, la gent escolta el profeta Isaïes i, en comptes d'acceptar aquella escriptura que es compleix, es llança

contra Jesús amb intencions mortíferes. El rebuig de Jesús i del seu missatge es continuen a Roma. Una altra profecia d'Isaïes explica aquest rebuig, el qual, en conseqüència, només és comprensible dins el disseny de Déu. En aquest disseny, la Paraula de salvació havia d'arribar a tots, jueus i pagans, els de lluny i els de prop. I així ha estat. Però només aquests darrers l'han escoltada amb tot entusiasme. En els altres s'han imposat el distanciament i la inhibició. No han volgut escoltar. Com podia ser que Déu els guarís?

L'última imatge és plena de serenitat. Pau anuncia l'evangeli del Senyor ressuscitat sense cap traves i amb tota valentia. És la imatge de l'Església mare i mestra de tots els qui s'interessen per l'evangeli, siguin jueus o no ho siguin.

La dispersió dels apòstols. Pintura de Marc-Gabriel Charles Gleyre (1808-1874). Museu Girodet. Montargis (França). El Senyor Jesús, mort i ressuscitat, és la paraula de salvació que ha d'arribar a tothom, jueus i pagans, els de lluny i els de prop.

2.5. Paraules amb ressò

Regne de Déu

Expressió que surt dues vegades en el text (vv. 23 i 31). Resumeix tota la predicació de Jesús. És el tema de les paràboles de Jesús i també de la predicació apostòlica. El regnat de Déu, és a dir, el pla de Déu, s'ha acomplert gràcies a Jesús de Natza-ret i gràcies al do de l'Esperit. L'Esperit n'anticipa la seva plenitud definitiva. L'anunci del Regne de Déu és una invitació perquè l'acullin els qui l'escolten. Al Regne s'hi arriba amb moltes tribulacions (Ac 14,22) gràcies a la fe en Jesucrist.

Esperança d'Israel

Aquest tema es troba sovint a la part final del llibre dels Fets dels Apòstols (23,6; 24,15; 26,6). En l'Antic Testament s'esperava l'arribada del Messies, una esperança que neix amb el rei David (vegeu 2Sa 7) i que va travessant tota la història d'Israel fins arribar al temps de Jesús. Però l'esperança ja comença amb Abraham (Gn 15,5) i continua amb Moisès (Dt 18,15).

Jesús, amb la seva mort i resurrecció, porta a terme aquesta esperança. En qualsevol cas, un Messies mort en creu, condemnat com un blasfem, i vencedor de la mort, ressuscitat, havia de comportar una mirada nova i una relació nova amb el Déu dels pares i dels profetes. Aquesta és la mirada que manca als dirigents jueus.

És la unió de la força i confiança, les dues característiques que defineixen la persona valenta. Altres connotacions són les de franquesa, sinceritat, alegria, llibertat d'expressió. És una paraula que trobem bàsicament en l'evangeli de Joan i també en les cartes de Pau. Gràcies a aquesta valentia els apòstols poden predicar confiadament la paraula de Déu sense por de les persecucions o de cap oposició. D'altra banda, la valentia expressa aquella actitud espiritual del qui no posa cap entrebanc interior a la Paraula de Déu. Té molt a veure, per tant, amb el testimoni.

Valentia

La Majestat Batlló (segle XII). Museu Nacional d'Art de Catalunya. Barcelona.
Pau arriba a Roma encadenat per raó de l'esperança d'Israel: el Regne de Déu i Jesús, el Messies.

2.6. Resseguint la Bíblia

Fets dels Apòstols

Quan Pau predica davant els jueus, empra l'Antic Testament com a profecia que es compleix en Jesús, el Crist i Senyor. Així, Jesús, en el discurs d'Antioquia de Pisídia, és el descendent de David, el Salvador (1Sa 13,14, citat en Ac 13,22), i el Fill engendrat, és a dir, ressuscitat (Sl 2,7, citat en Ac 13,33), el qui no coneix la corrupció (Sl 16,10, citat en Ac 13,35). En aquest mateix discurs es diu que en la mort de Jesús es complien les Escriptures (Ac 13,23). En efecte, els profetes havien anunciat que el Messies havia de patir (3,18) i que moriria i ressuscitaria d'entre els morts (17,3). Tot el discurs de Pau davant d'Agripa (Ac 26) és una demostració de la resurrecció de Jesús com a compliment de les promeses de Déu. Podeu treballar-ho seguint les notes de la BCI.

Antic Testament

El text que comentem cita Is 6,9-10 (vegeu Ac 28,26-27). El fragment és manllevat del relat de la vocació del profeta Isaïes. Déu l'adverteix que, per més que s'hi esforcí, no aconseguirà de ser escoltat. La duresa de cor per part del poble no ha d'estranyar ningú. La veritat del missatge encara

farà més dur i insensible el poble que l'escolta. Però no podem oblidar que l'Esperit és darrere les paraules d'Is 6 i, ara, darrere Ac 28. La incredulitat dels jueus pertany al pla misteriós de Déu, ja manifestat en les profecies (vegeu també Jr 5,21). Tot pertany al disseny de Déu: la manca de fe dels jueus i l'acolliment joïós del missatge per part dels pagans.

Nou Testament

Ja hem comentat que el text major a tenir en compte és Lc 4,16-30, l'episodi de la sinagoga de Natzaret, que obre el ministeri terrenal de Jesús en l'evangeli segons Lluc, primera part de l'obra que inclou l'evangeli i els Fets dels Apòstols. També en Lc 4 hi ha una contraposició neta entre la gent de Natzaret que rebutja Jesús, el profeta, i la viuda de Sarepta o Naaman de Síria que van escoltar, respectivament Elies i Eliseu. El contrast és tan fort que els de Natzaret no el poden suportar i arriben a atemptar contra la vida de Jesús.

La qüestió del rebuig d'Israel és tractada per l'apòstol Pau en diverses ocasions: per què tants jueus del segle I dC no acceptaren Jesús com a Messies i Senyor? Per què encara ara el poble jueu no l'accepta? En la Carta als Romans Pau afirma que el poble de Déu, format per la resta escollida que ha acceptat Jesús com a Messies i pels pagans que s'han convertit, aplegarà finalment l'Israel sencer. Llegiu Rm 11,11-15.

2.7. El text ens parla

Al final de la seva vida Pau manté aquella preocupació que ha anat manifestant al llarg de tota la seva vida: anunciar l'evangeli fidelment i netament, dòcil al guiatge de l'Esperit i innocent davant les trampes i enganys. Pau és apòstol d'una sola peça. No hi ha res de reprovable en la seva actuació.

Hi ha una constant en la seva predicació: adreçar-se als jueus i als pagans. A tots és enviat. Ell ha estat enviat, des de bon començament, des de la seva conversió a Damasc, a les nacions paganes i als israelites, per tal de donar testimoni del nom de Jesús. Ni els uns

ni els altres queden exclosos del pla de Déu, tot i que la resposta d'uns i altres serà ben diversa. Si bé és veritat que Pau predica primerament a la sinagoga jueva i que, quan no és escoltat, va als pagans (cas de Corint, Ac 18,6), en altres ciutats, com Èfes (vegeu Ac 19,10.17), tots —jueus i pagans— escolten la paraula del Senyor. Pau no fa distincions, perquè tampoc el Senyor no en fa.

Tanmateix, a mida que coneixem més reaccions al missatge de l'evangeli que Pau predica, constatem l'enduriment de cor dels jueus i el goig amb que els pagans escolten la Paraula. La tendència s'accentua i es confirma en l'episodi de Roma. La salvació de Déu és per a tothom (vegeu Lc 3,6), encara que els uns caiguin i els altres s'aixequin davant el Messies Jesús (vegeu Lc 2,34-35). La preocupació pel rebuig de l'evangeli de la vida, tan inevitable com poc comprensible, no ha d'amagar dos fets essencials: l'amor de Déu que s'escampa sobre el nostre món gràcies a Jesús, el seu Fill, Messies i Senyor, i els fruits de gràcia i conversió en tantes persones, allunyades i ara pròximes a la salvació de Déu. Que el Regne es manifesti i siguin molts els qui l'acullin, omple de joia el cor dels qui l'anuncien. L'Església és cridada a mirar endavant amb esperança.

Estàtua de l'Apòstol dels pagans davant la basílica de sant Pau Extramurs. Roma.

3 MIREM LA VIDA

Monjo ortodox rus llegint i pregant amb la Paraula de Déu.

3.1. Tornem a llegir el text i fem silenci

3.2. Interrogant la nostra vida

- La lectura de la paraula de Déu, feta sincerament, mou el nostre esperit i ens crida a convertir-nos. El nostre cor de pedra s'esmicola davant la llum que li arriba. Amb quines actituds relaciones la duresa de cor?
- Pau, un jueu zelós de la Llei, es troba, al final de la vida, més a prop dels pagans que dels seus germans jueus, fidels observants de la Llei. Què ens vol dir el Senyor quan constatem que els qui estan lluny s'apropen i els qui estan a prop s'allunyen?
- L'anunci del Regne de Déu i del Senyor ressuscitat omple la vida de Pau a Roma. La seva vida és consagrada a la causa de l'evangeli. Quin lloc ocupa l'evangeli en la nostra vida? Vivim escoltant la veu de Déu? D'on provenen el nostre goig i la nostra valentia?

3.3. Convidats a pregar

- Silenci perquè la Paraula de Déu pugui penetrar en el nostre cor. Podem demanar perdó per la nostra manca de fe i de resposta a aquesta Paraula.
- Preguem amb el salm 73, que ens recorda que la Paraula de Déu allibera del perill de caure en el pecat i en el mal. També es pot pregar amb el salm 1.
- Preguem per persones que coneixem i no creuen, o diuen que no creuen. Preguem per la gent que viu entre nosaltres i practica una altra religió o té altres creences.

3.4. Units a la fe de l'Església

El Concili Vaticà II va parlar del poble jueu en termes fraterns. S'hi llegeix que l'Església o poble del Nou Testament està unit espiritualment amb la nissaga d'Abraham. L'Església ha rebut la revelació de l'Antic Testament, el qual forma part de l'única revelació de Déu culminada en Jesucrist. Jesús, el Senyor, és la nostra pau i ha reconciliat jueus i no jueus i ha creat la nova humanitat (Ef 2, 15). Per tant hem de viure conscients del «patrimoni espiritual comú a cristians i jueus» (Decret «Nostra Aetate» n. 4).

El papa Joan Pau II ha donat mostres de l'estimació profunda pels jueus, denunciant enèrgicament l'antisemitisme i la xoà o extermini del poble jueu. El bisbe de Roma, successor de Pere i de Pau, presideix en la caritat la comunió de les esglésies, i exerceix la primacia en l'Església catòlica, estesa d'orient a occident. L'Església de Roma, que presideix, enfonsa les seves arrels en el testimoni, vital i martirial, dels dos grans apòstols, Pere i Pau.

3.5. Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?

- Som anunciadors de la Paraula en qualsevol lloc o situació. Una comunitat unida i que estimi els pobres viurà la Paraula de moltes maneres: amb una actitud, amb una paraula, amb un gest, amb el silenci. Anunciarà la Paraula amb il·lusió i convenciment, amb respecte i amistat. Però no deixarà mai de proclamar l'esperança que no mor.
- En el món del consum i de l'interès, la Paraula xoca amb la indiferència. Sovint és neutralitzada per l'afany del diner, per l'autosatisfacció. En altres móns, n'hi ha molts que descobreixen el Regne de Déu i s'hi aboquen generosament. Alguns donen la vida. El segle xx ha estat ple de màrtirs i de testimonis.